

GAGNEF

GAGNEFS FLOTTBRO

FOTO OLLE BÄFVER

ÖVERSIKTSPLAN

1998 - 09 - 23 ANTAGANDEHANDLING

LAGA KRAFT 1998 - 10 - 21

ÖVERSIKTSPLAN GAGNEFS KOMMUN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING 1998 - 09 - 23

1. INLEDNING		1 : 1-2
2. PLANERINGSARBETE		2 : 1-6
Revidering av ÖPL-90	Byggnadsverksamheten	
Projektorganisation	Gällande lagstiftning	
Samråd	Plansystemet	
Tidplan	Allmänna intressen	
Syfte	Översiktsplanens rättsverkan	
Planeringssituationen	Bygglov	
3. BESKRIVNING AV GAGNEFS KOMMUN		3 : 1-8
Regionala förutsättningar	Näringsliv	
Bebyggelse och landskap	Service	
Befolkning	Socialtjänst	
Bostadsbebyggelse	Barnomsorg och skola	
Fritidsbebyggelse	Turism och fritidsverksamheter	
	Kommunikationer	
4. PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR		4 : 1-4
Befolkningsutveckling		
Arbetsmarknad		
5. PLANERINGSUNDERLAG		5 : 1-10
Översiktsplan 90	Kulturvårdsprogram	
Kommunala mål och program	Länsstyrelsens inventeringar	
Miljöskyddsprogram	Ekologiskt känsliga områden	
Kommunens naturinventeringar	Översvämningar, ras och skred	
6. NATURRESURSER		6 : 1-10
Allmänna intressen enligt NRL	Ekologi-Miljö-Kretslopp	
Jordbruk	Värdefulla ämnen	
Skogsbruk	Geologi och hydrologi	
Vattenbruk och fiske	Kommunikationer	
Kulturmiljövård	Teknisk försörjning	
Naturvård och friluftsliv	Hälsa och säkerhet	

7. ÖVERSIKTSPLAN	7 : 1-2
Planens grunddrag	
8. ANVÄNDNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN (Karta A)	8 : 1-4
Bebyggelse	Skogsbruk mm
Jordbruk	Särskilda hushåll-
Täkter	ningsbestämmelser
Naturreservat	Större vägar
Friluftsliv mm	Järnvägar
Rörligt friluftsliv	Större kraftledningar
	Vandringsleder
	Cykelled
	Särskilda objekt
	Vattenområden
	Våtmarker
	Vattentäkter/verk
9. REKOMMENDATIONER OCH BESTÄMMELSER	9 : 1-14
Generella bestämmelser	
Generella rekommendationer	
Områdesanknutna rekommendationer (Karta B)	
10. FÖRDJUPNINGAR AV ÖVERSIKTSPLANEN FÖR	10 : 1-16
7 TÄTORTER / BYAR	
Björbo	Mockfjärd
Floda	Gagnef
	Djurås
	Djurmo-Sifferbo
	Bäsna
11. RIKSINTRESSEN mm	11 : 1-6
Österfors	Tansån
Bastberget	Sångenåsen
Finntorpet	Sälsflotten
Skallbodarna	Bröttjärnaån
Svedjebodarna	Djurmo klack II
Djurmo klack I	Gråthålet
Västerdalälven	Grävsbuan
	Hartjärn
	Knusberget
	Lortån
	Myggtjärn
	Prästbuan
	Stormyrberget
	Sturvål
	Tansvägga
	Trolldalen
	Ändlösberget
	Särskilda hushåll-
	ningsbestämmelser
	Vägar, järnvägar
	Energiproduktion
12. MELLANKOMMUNALA INTRESSEN	12 : 1-2
Borlänge	Vansbro
Ludvika	Leksand
13. GENOMFÖRANDE	13 : 1-2
14. KONSEKVENSER	14 : 1-4

Kapitel 1 INLEDNING

Detta är den andra översiktsplanen för Gagnefs kommun, utformad enligt plan- och bygglagen. Översiktsplanen består av 2 kommunomfattande kartor, 7 fördjupningskartor samt en beskrivande textdel.

Översiktsplanen utgör inget färdigt dokument, endast en redovisning av planeringsläget. Översiktlig planering är en verksamhet som alltid pågår i kommunen: nya byggstenar kommer ständigt till, andra byts ut. Det är viktigt att denna planeringsprocess fortsätter och att översiktsplanen kan hållas aktuell.

Gagnefs kommuns översiktsplan, upprättad enligt plan- och bygglagen (PBL), består av en kommunomfattande del och en fördjupning, som behandlar de sju tätorterna Björbo, Floda, Mockfjärd, Gagnef, Djurås, Djurmo-Sifferbo och Bäsna. För hela kommunen finns två kartor, som kommunen tar ställning till i sitt beslut om planen. Den ena, **karta A**, behandlar avsedd användning av mark- och vattenområden. Den andra, **karta B**, ger rekommendationer för planläggning och lovprövning enligt PBL och andra lagar. Dessutom tar kommunen ställning till markanvändningen i sju tätorter, för vilka fördjupade översiktsplaner nu är upprättade (**karta C - J**).

Kommunfullmäktige skall, efter samrådsförfarande och utställning **anta** översiktsplanen, vilket innebär att ta ställning till **markanvändning** och **rekommendationer** (kap 8, 9 och 10) samt **riksintressen** och **mellankommunala intressen** (kap 11 - 12).

Till planen hör denna planbeskrivning. Beskrivningen skall **inte** antas i sin helhet av kommunfullmäktige, men utgör underlag för antagande.

I planbeskrivningen redovisas bl a planeringsförutsättningar och skälen till planens utformning. Där beskrivs också åtgärder som kommunen avser att vidta för att fullfölja planen samt en beskrivning av planens konsekvenser.

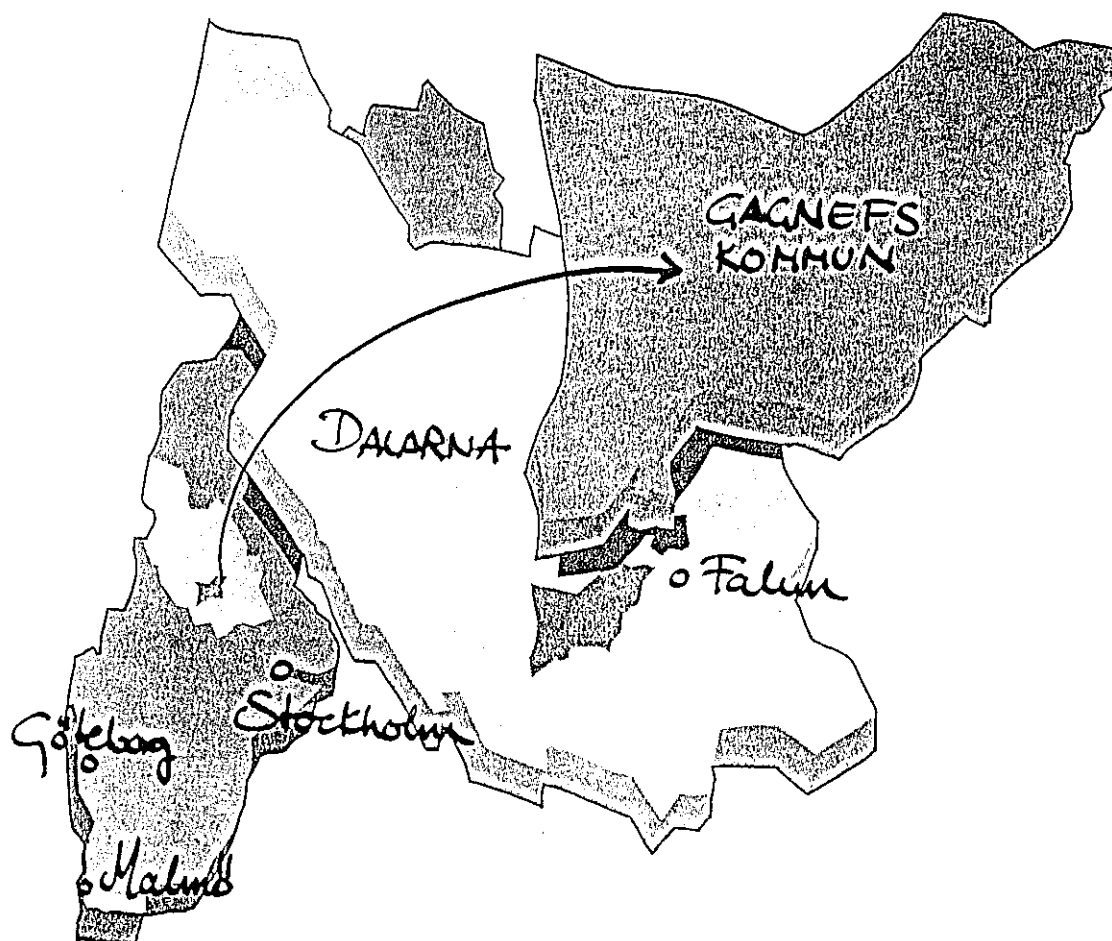

Dalarna, Sweden.
Hängbron är belägen vid
Floda kyrka. Bron är, med
sina 158 meters spännvidd,
den längsta iråhängbron i
Sverige.

Gagnefs översiktsplan, som närmare presenteras i 14 kapitel, skall hållas levande genom fortlöpande revideringar och kompletteringar. Härigenom kan planen vara ett aktivt och aktuellt instrument för kommunens fortsatta utveckling. För att underlätta ett sådant arbetssätt redovisas översiktsplanen i ett lösbladssystem. Tack vare detta kan de olika kapitlen kompletteras var för sig. Vid kommande förändringar skall tre principer eftersträvas:

- Revidering skall omfatta *helt kapitel*
- Vid utbyte av nytt kapitel skall även *innehållsförteckningen* kompletteras
- Varje kommunal förvaltning skall ha tillgång till *aktuell* översiktsplan

Observera: förändringar i underlagsmaterialet (kap 1-6) kräver inga beslut i kommunfullmäktige, men förändringar i planen (kap 7-14) kräver beslut i fullmäktige (eller kommunstyrelsen för kap 13-14). Kommunfullmäktige skall varje mandatperiod ta ställning till översiktsplanens aktualitet.

Kapitel 2 PLANERINGSARBETE

REVIDERING AV ÖVERSIKTSPLAN 1990

Varje kommun skall enligt plan- och bygglagen (PBL) ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Planen skall behandla långsiktiga frågor för mark- och vattenanvändning samt för byggande. Planens uppgift är att visa hur kommunen anser att de allmänna intressen, som anges i plan- och bygglagen (PBL) och naturresurslagen (NRL), bör beaktas för att åstadkomma en från allmän synpunkt lämplig utveckling.

Gagnefs kommun antog sin första översiktsplan i juni 1990. Planen är i stora delar inte längre aktuell. Kommunstyrelsen har i december 1996 beslutat att översiktsplanen skall revideras och omarbetas. Härvid skall följande delmål särskilt beaktas:

- ÖPL skall vara ett sammanfattande, lättläst dokument
- ÖPL skall redovisa kommunens uppfattning av lämplig mark- och vattenanvändning
- ÖPL skall behandla tätorterna mera detaljerat än i ÖPL-90, dock utan att förlora helhetssynen
- ÖPL skall beakta kretsloppstänkandet (Agenda 21)

PROJEKTORGANISATION

Arbetet med översiktsplanen styrs av plankommittén. Den politiska ledningen utgörs av kommunstyrelsen. Planarbetet utförs av en arbetsgrupp bestående av stadsarkitekten, miljö- och byggchefen, byggnadsinspektören, barn- och utbildningsnämndens förvaltningschef och markingenjören. Kartredovisning mm görs av kartteknikern. Stadsarkitekten har det direkta ansvaret för revideringsarbetet. Företrädare för övriga förvaltningar biträder arbetsgruppen vid behov under arbetets olika skeden.

SAMRÅD

Planarbetet bedrivs i samråd med länsstyrelsen och angränsande kommuner. Inom kommunen sker samverkan med allmänheten, berörda förvaltningar, olika intresseorganisationer mm. Inledande samråd med allmänheten har skett under 1995, särskilda samrådsmöten har anordnats under 1997.

TIDPLAN

Kommunstyrelsen har fastlagt projektplanen 1994. Därefter har tidigt samråd skett med allmänheten, för att bli ett bättre underlag för planprogram och ambitionsnivå. Under 1995 och 1996 har underlagsmaterial insamlats, bl a från kommunens nämnder och förvaltningar. Underlag från länsstyrelsen har inkommit i jan -97. I december 1996 fattade kommunstyrelsen beslut om planprogram och ambitionsnivå.

Avsikten är att kommunfullmäktige skall anta den reviderade översiktsplanen senast under 3:e kvartalet 1998. PBL föreskriver att kommunen skall ha en aktuell översiktsplan samt att kommunfullmäktige minst en gång under mandatperioden tar ställning till planens aktualitet.

Planen skall blicka över en tidsperiod av 5 - 10 år. För vissa områden, t ex vägreservat, är tidsperioden längre. Med begreppet *planperiod* avses 10 år från att översiktsplanen antagits. Den tekniska utformningen av planhandlingarna skall underlätta kompletteringar och förändringar.

SYFTE MED ÖVERSIKTSPLANEN

Kommunen har genom PBL och NRL fått ansvaret att upprätthålla och förbättra kvaliteten i bebyggelse och miljö. För att kunna ta detta ansvar behöver kommunen handlingsredskap, något man skaffat sig bl a genom översiktlig planering.

Översiktsplanen är en del i kommunens totala planering. Övergripande sociala, ekologiska och samhällsekonomiska aspekter bör ligga till grund för planens utformning. Detta kräver breda kunskaper om samhällsbyggnad och naturresursfrågor och en samordning med andra övergripande program och planer.

Översiktsplanen skall vara vägledande i kommunens beslut om planläggning och bygglov men även för andra myndigheters tillståndsprövning enligt vissa speciallagar. Översiktsplanens värde blir därför i hög grad beroende av att den är väl underbyggd och att ställningstagandena är väl motiverade och tydligt redovisade. Värdet stärks dessutom av att arbetet bedrivs i nära samråd med berörda intressenter och ges en grundlig politisk behandling i kommunen.

Det är viktigt med goda kontakter med medborgarna under planeringsarbetet. På så sätt förankras den fysiska översiktsplanen hos invånarna och arbetet med detaljplaner och bygglovgivning underlättas.

Syftet med översiktsplanen för Gagnefs kommun kan sammanfattas i följande punkter:

- **Förbättrad handlingsberedskap** för att kunna upprätthålla och förbättra kvaliteten i bebyggelsemiljön. Riktlinjer för hur olika delar av kommunens bebyggelse, mark och vatten skall hanteras i framtiden.
- **Stärkt samordning** med övrig i kommunal planering.
- **Ökad kunskap** om samhällsbyggnad och naturresursfrågor i kommunen.
- **Bättre information** om kommunens översiktliga fysiska planering till berörda intressenter. Kontakterna med medborgarna är därvid en tillgång för den översiktliga planeringen.
- **Förenklat arbete med detaljplaner och bygglovgivning** genom framförhållning och att den fysiska översiktsplanen är väl förankrad hos medborgarna.
- **Beakta kretsloppstänkandet** (Agenda 21).
- **Planens innebörd och konsekvenser** skall kunna utläsas utan svårighet.
- **Planen skall vara ett lättanvänt dokument** som genom sin inriktning, innehåll och utformning blir ett stöd i det fortsatta arbetet med bebyggelse, mark och vatten i Gagnefs kommun.

PLANERINGSSITUATIONEN

Översiktliga planer

Hela kommunen är översiktligt planlagd i Gagnefs första översiktsplan (ÖPL -90), som antogs av kommunfullmäktige i juni 1990. Stora delar av denna plan är fortfarande aktuella, men många aspekter har tillkommit under dessa 7 år sedan planen antogs.

Fördjupning av översiktsplan

Fördjupningar finns för 7 tätorter: Björbo, Floda, Mockfjärd, Gagnef, Djurås, Djurmo - Sifferbo och Bäsna. Dessa är delvis inaktuella samt mycket schematiskt redovisade. Här erfordras en mera omfattande revidering.

Detaljplaner

Detaljplaner finns i huvudsak inom de 7 tätorterna. Antalet planer var 147 st 1998-01-01, varav 44 är PBL-planer (efter 1986-07-01). Flertalet av de mindre byarna och fäbodarna saknar detaljplaner, här har kommunen bedömt att bygglov mm kan prövas utan detaljplan eller områdesbestämmelser.

Områdesbestämmelser

Det är ett planinstitut som tillkom med PBL och som inte nyttjats i större omfattning. För närvarande finns områdesbestämmelser antagna för den riksintressanta fäboden Bastberget .

Övriga kommunala planer mm

Översiktsplanen skall samordnas med övriga övergripande planeringar för länet, regionen och kommunen. Dessa olika planer mm redovisas närmare i kapitel 5, planeringsunderlag.

BYGGNADSVERKSAMHETEN

Byggnad av bostäder har förändrats radikalt under 1990-talet: från ett omfattande bostadsbyggande till nära nog nolltillväxt. Om- och tillbyggnad av bostäder sker i oförändrad omfattning. Byggnad av fritidshus har varierat starkt under de senaste 15 åren, det byggdes 78 fritidshus 1991-97 mot 48 st 1985-90. Även industrins byggnad har minskat. Minskandet syns ha två huvudsaker: dels den totalt förändrade bostadsfinansieringen, dels den mycket svåra sysselsättningssituationen.

GÄLLANDE LAGSTIFTNING: NRL OCH PBL

Naturresurslagen (NRL) innehåller hushållningsbestämmelser som syftar till att bevara en god natur- och kulturmiljö, trygga landets försörjning med naturresurser på lång sikt och främja ett ändamålsenligt samhällsbyggande.

”Marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt skall användas så att en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning främjas.” (1 kap 1§ NRL)

De allmänna intressen och värden som tas upp i NRL skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada dem. I vissa fall kan det röra sig om värden som är av **riksintresse**. Dessa skall skyddas mot sådana åtgärder.

NRL verkar genom andra lagar. Detta uttrycks så att NRL:s hushållningsbestämmelser skall tillämpas vid prövning av mål och ärenden enligt Plan- och Bygglagen (PBL), vattenlagen, miljöskyddslagen, naturvårdslagen, torvlagen, väglagen, ellagen, rörledningslagen och luftfartslagen.

Plan- och Bygglagen (PBL) innehåller bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande.

”Bestämmelserna syftar till att med beaktande av den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.” (1 kap 1§ PBL)

”Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten.” (1 kap 2§ PBL)

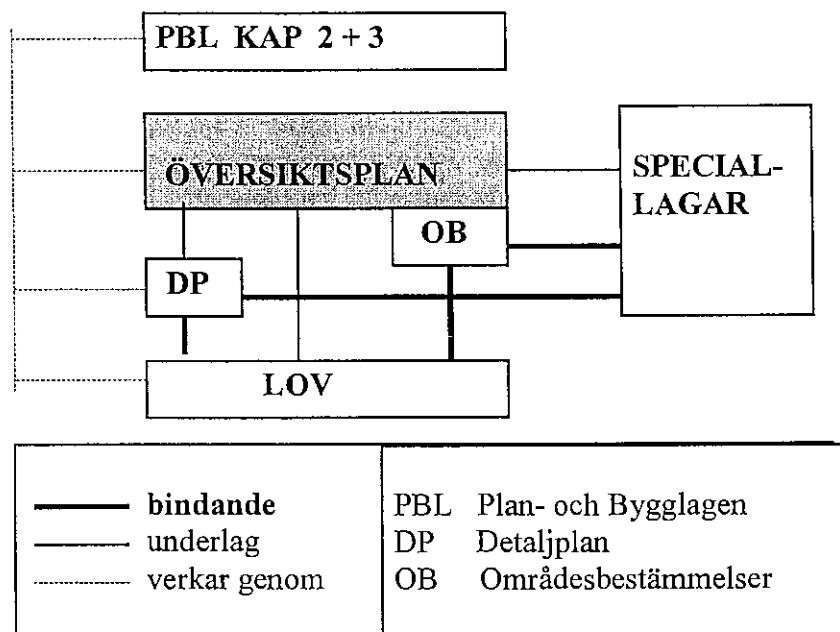
”Varje kommun skall ha en aktuell översiktsplan, som omfattar hela kommunen. Översiktsplanen skall i stort ange hur mark- och vattenområden är avsedda att användas och hur bebyggelseutvecklingen bör ske. Översiktsplanen är inte bindande för myndigheter och enskilda.”

PBL innebär en klar ansvarsuppdelning mellan kommunen och den enskilde. Kommunen har ålagts hela ansvaret för bebyggelseutveckling och kvalitet i bebyggelsemiljö och natur. Ansvaret för det enskilda byggobjektet vilar helt på den enskilde byggherren.

Regeringen har föreslagit att grundläggande krav på estetiska hänsyn införs i PBL m fl lagar.

PLANSYSTEMET

Samspelet mellan olika speciallagar och PBL:s lagsystem framgår av denna figur

De formella reglerna för översiktsplanens hantering och innehåll framgår av PBL kap 2, 3 och 4. Översiktsplanen är bindande vid upprättande av områdesbestämmelser. Men vägledande vid upprättande av detaljplaner samt vid prövning av bygglov mm.

ALLMÄNNA INTRESSEN

NRL och PBL anger de allmänna intressen som kommunerna skall ta hänsyn till vid planläggning och tillståndsprövning. Reglernas allmänna hållning skapar utrymme för lokal anpassning och kommunal handlingsfrihet. Sociala och samhällsekonomiska mål är starkt betonade liksom omsorg om kultur-, natur- och miljövård.

Översiktsplanen skall redovisa vilka allmänna intressen som finns i olika delar av kommunen. Kommunen skall därvid precisera sin syn på de allmänna intressenas behandling vid beslut i mark- och vattenärenden. Planen skall också visa grunddragen för avsedd mark- och vattenanvändning samt för bebyggelseutvecklingen.

Med en konkret och nyanserad redovisning av de allmänna intressena blir översiktsplanen ett bra underlag vid bedömningen av var byggnader och anläggningar kan lokaliseras och var särskild hänsyn bör iakttas.

Planen kommer även att vara ett viktigt underlag för statliga och kommunala myndigheters beslut enligt andra lagar än PBL. Planen blir ett viktigt informationsdokument till olika myndigheter och underlättar kommunens dialog med dessa.

ÖVERSIKTSPLANENS RÄTTsverkan

Planen blir gällande som ett kommunalpolitiskt program för hur allmänna intressen enligt PBL/NRL bör beaktas vid beslut om användning av mark- och vattenområden och om bebyggelseutvecklingen.

Översiktsplanen, samt fördjupning av denna, har ingen rättslig bindande verkan vare sig för myndigheter eller enskilda. Den är att betrakta som ett handlingsprogram i markanvändningsfrågor. Man kan se översiktsplanen som en överenskommelse mellan staten och kommunen om hur mark- och vattenanvändning, byggande mm bör utvecklas.

BYGGLOV

PBL har medfört ändringar i bygglovplikten. I lagens 8:e kap finns regler för vilka åtgärder som kräver bygglov, rivningslov och marklov och 3:e kap innehåller krav på byggnader mm. PBL innebär att skyldigheten att söka bygglov kan vara olika i områden av olika karaktär.

Kommunen kan genom bestämmelser i detaljplan eller genom områdesbestämmelser minska eller utöka bygglovplikten, även skyddsbestämmelser och rivningsförbud kan införas. Den generella bygglovplikten för byggnader omfattar uppförande av nya byggnader, tillbyggnader, vissa invändiga ändringar samt inredande och ianspråktagande av byggnader för väsentligt annat ändamål än tidigare.

Inom detaljplan är den generella bygglovplikten mer omfattande och gäller bland annat även för ändring av kulör på byggnader, byte av fasadbeklädnad eller taktäckningsmaterial samt sådan ändring av byggnader som avsevärt påverkar det yttre utseendet (8 kap 3§ PBL).

På landsbygden har den generella bygglovplikten minskat jämfört med tidigare lagstiftning. Utanför samlad bebyggelse kan man göra mindre tillbyggnader samt uppföra komplementbyggnader utan bygglov om åtgärderna inte sker närmare tomtgräns än 4,5 m (8 kap 4§ PBL).

Områden som enligt Miljö- och byggnadsnämndens bedömning utgör samlad bebyggelse framgår av detaljkartor, som förvaras hos Miljö- och byggförvaltningen.

För ekonomibyggnader för jord- och skogsbruket, som ligger utanför detaljplanelagt område, krävs bygglov endast om det är fråga om inredande eller ianspråktagande för ett väsentligt nytt ändamål (8 kap 1§ PBL). Genom områdesbestämmelser kan lovplikten utökas. Observeras bör dock att ekonomibyggnad ej kan utgöra bostad i form av exempelvis fritidshus, jaktkoja, fiskestuga eller dylikt.

För en- och tvåbostadshus finns i 8 kap 4§ PBL även generella bestämmelser för frihet från bygglovplikt för smärre åtgärder t ex:

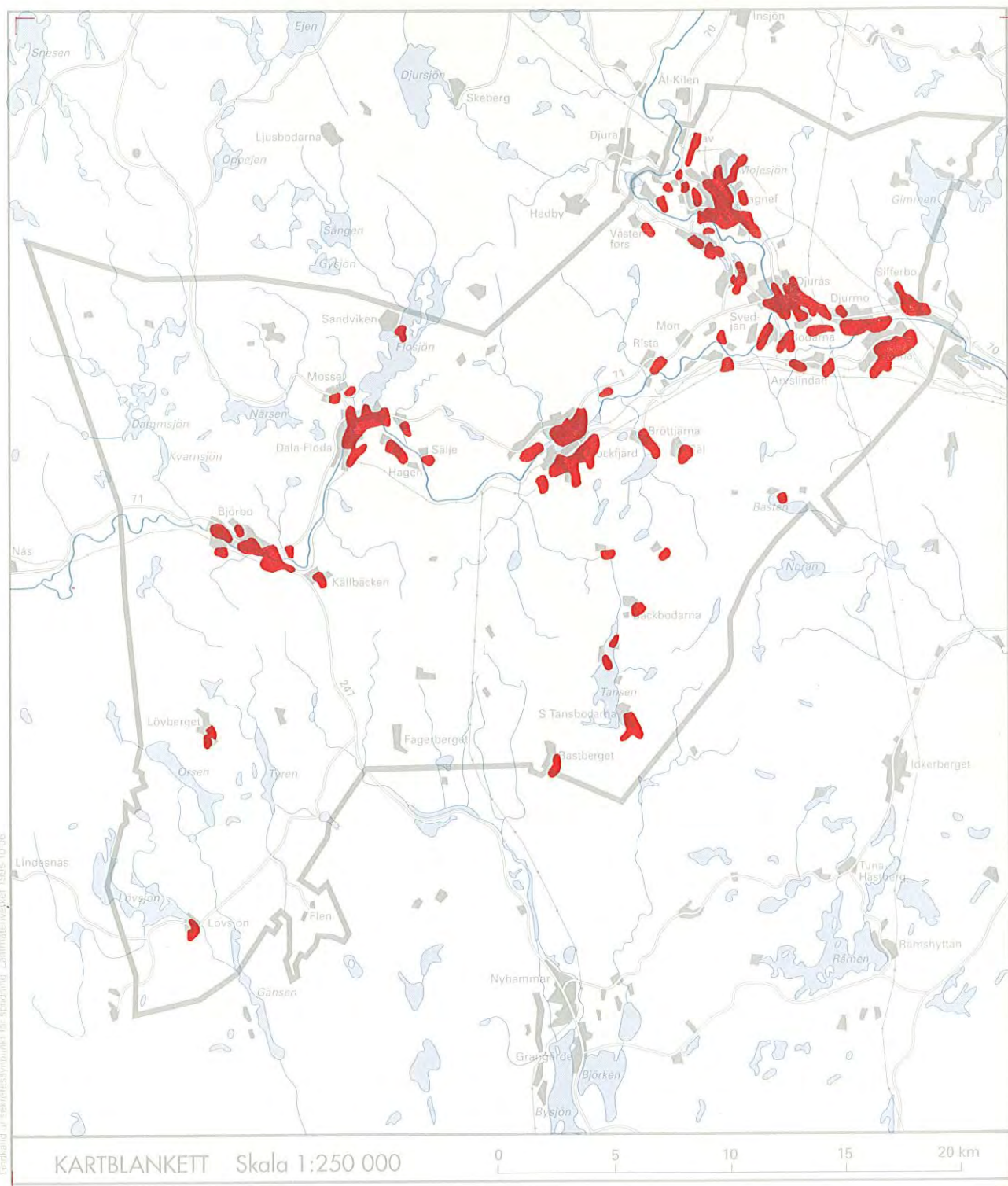
- uppföra mur eller plank som skydd för uteplats i anslutning till bostadshus
- anordna skärmtak, omfattande högst 12 m², över uteplats i anslutning till bostadshus eller över altaner, balkonger eller entréer
- uppföra högst två komplementbyggnader på sammanlagt högst 10 m²

I lagtexten finns ytterligare detaljkrav på utformning, placering mm av de bygglovbefriade åtgärderna.

För samtliga byggnader, även de som uppförs utan bygglov, krävs dock att de uppfyller kraven i 3 kap 1§ PBL dvs byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden och till natur- och kulturvärden på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg, som är lämplig för byggnaderna som sådana och ger en god helhetsverkan.

Dalarna, Sweden
Grädbodarna - fåböd i Gagnef

SAMLAD BEBYGGELSE

enligt kommunens bedömning 1993

Kapitel 3 BESKRIVNING AV GAGNEFS KOMMUN

REGIONALA FÖRUTSÄTTNINGAR

Gagnefs kommun ligger centralt i Dalarna med nära anknytning till Borlänge/Falun, Siljansområdet och Västerdalarna. Kommunen ingår i Dalarnas centralregion, där Borlänge-Falun-Säter-Gagnef utgör ett område med gemensam bostads- och arbetsmarknad.

Riksvägarna 70 (Mora-Enköping) och 71 (Djurås-Malung) utgör tillsammans med väg 247 (Björbo-Ludvika) de viktigaste vägarna. På riksvägarna finns också en omfattande kollektivtrafik med buss.

Kommunen genomkorsas av två järnvägslinjer: Dalabanan och Västerdalsbanan.

Flygplats för inrikes, utrikes- och charterflyg finns vid Dala Airport, ca 25 km från Djurås (kommunens administrativa centrum).

Kommunen gränsar i norr till Leksand, i öster till Borlänge, i söder till Ludvika och i väster till Vansbro.

BEBYGGELSE OCH LANDSKAP

Nuvarande Gagnefs kommun bildades 1971 genom en sammanslagning av Gagnef och Floda kommuner, tillika socknar. Den omfattar tre församlingar: Floda, Mockfjärd och Gagnef.

Kommunens areal är 776 km², varav merparten (629 km²) utgör produktiv skogsmark. Genom kommunen flyter Västerdalälven och Österdalälven. Älvarna förenas i Djurås under namnet Dalälven. Större delen av älvlandskapet är eller har varit odlad mark. Här ligger också bebyggelsen samlad i byar och tätorter, varav de största är: Björbo, Floda, Mockfjärd, Gagnef, Djurås, Djurmo-Sifferbo och Bäsna. Utanför dalgångarna, i skogs- och sjölandskapet, finns många fåbodar. Dalarnas Museum anger ett 50-tal fåbodar i sin kulturinventering, varav Bastberget är den största.

Gagnefsbygdens landskapsbild är en blandning av slättland, skogsbygd, älvarna och älvområdet. Det är just älvarna och älvområdet som är det mest typiska motivet i Gagnefs mycket åldriga sockensigill. Älvarna ställer också till problem. Vid snösmältningen om våren stiger vattnet och vissa år blir det kraftiga översvämningar.

Den odlade jorden ligger på ömse sidor om älven i dalgångarna, framför allt i Gagnefs socken. Den breder ut sig mot skogskanten och når upp till 3 km i bredd. Bebyggelsen ligger på åkermarken längs älven. Vid älvfåran har vattnet skurit sig ner och bildat raviner i vilka det oftast växer otillgänglig lövskog, som bildar ett grönt band utefter älvens båda sidor.

Stora delar av kommunen ligger ovanför högsta kustlinjen. De lägsta partierna ligger ca 150 m ö h (Dalälven vid Sifferbo) medan det högsta berget når 493 m (Tryssjöberget). Västerdalälven sänker sig ca 60 m under sin färd genom kommunen, från Prästön till sammanflödet i Djurås.

Karaktäristiskt för Gagnef är de många byarna. Dessa kan, efter bebyggelseernas placering i landskapet, indelas i olika bytyper. Man vill inte inkräkta på odlingsbar mark, samtidigt som läget skall vara bra i förhållande till grundförhållanden, lokalklimat och terrängförhållanden.

En klart urskiljbar bytyp är radbyn, som i sin rena form består av en rad gårdar efter en bygata. Byn blir långsträckt och ligger oftast i gränsen mellan det öppna odlingslandskapet och den slutna skogsmarken. Bytypen är även vanlig på åsryggar.

En annan bytyp är klungbyn, som kan ha olika lägen i landskapet. Byn präglas av en tät klunga gårdar ofta med bygatusystem och ett bytorg någonstans i mitten.

Ett särfall av klungbyn är Holbyn där byklassen är samlad på en stor åkerholme eller kulle i odlingslandskapet.

BEFOLKNING

Befolkningen utgör 10 385 personer (1996-12-31), varav 1 909 i Floda församling, 2 435 i Mockfjärds församling och 6 041 i Gagnefs församling. Befolkningsutvecklingen beskrivs i kapitel 4. Kommunens målsättning är att varje tätort skall utvecklas till en fungerande bostads-, arbets- och serviceenhet. För kommunens 8 tätortsområden redovisas därför översiktsplanen i form av fördjupade översiktsplaner, se kapitel 10. 1997-12-31 utgjorde befolkningen 10301 personer.

BOSTADSBEBYGGELSE

I kommunen finns (juni -96) ca 4 118 lägenheter, varav 93% i småhus. Därmed har Gagnef den största andelen småhus av alla Sveriges kommuner. Av de lägenheter som finns i flerbostadshus förvaltas största delen, 204 lägenheter, av Gagnefsbostäder AB, som dessutom förvaltar 151 lägenheter i småhus. Under 1989-1996 har totalt 226 lägenheter nybyggts. Av dessa är 49 småhus (byggda 1989-91) och 177 lägenheter i flerbostadshus (särskilt för äldreboende). Ändrat finansieringssystem samt vikande arbetsmarknad har medfört att nybyggande av småhus helt avstannat från 1992. I stället sker om- och tillbyggnader av det befintliga byggnadsbeståndet. De flesta småhusen ägs av de boende, men i några småhusgrupper har bildats bostadsrättsföreningar. Under senare år har byggandet koncentrerats till olika former av äldreboende i Björbo, Djurås och Gagnef. Det är viktigt att nya bostäder utformas med hänsyn till befintlig bebyggelse.

FRITIDSBEBYGGELSE

Fritidsbebyggelsen är koncentrerad till de större sjöarna (Bästen-Flosjön-Gimmen-Närsen-Tansen) samt till de många fäbodarna. Dessutom finns flera fritidshus i de mindre byarna. Många av dessa miljöer är kulturhistoriskt intressanta, varför både bebyggelse och komplementbyggande skall göras med stora hänsynstaganden till den äldre bebyggelsen. I byarna, där det finns tillgång till vatten och avlopp, pågår med kommunens gillande en övergång från fritidsboende till permanentboende. Med hänsyn till bl a skogsbrukets intressen vill kommunen motverka spridd fritidsbebyggelse.

ÖPL Gagnef oktober 1998

NÄRINGSLEV

År 1997 fanns i kommunen 640 registrerade företag, av vilka 480 är aktiva. Större delen av dessa är småföretag. Uppdelade i storleksklasser efter antalet anställda ser fördelningen ut enligt följande:

Anställda per företag	Antal företag	Antal anställda
0- 4	447	1 188
5- 9	19	114
10-19	7	86
20-49	2	59
50-	5	413

De större företagen finns inom högteknologi, träindustri samt tillverkning. Den största arbetsgivaren är Gagnefs kommun med ca 850 heltids- och deltidsanställda.

År 1980 fanns 2 830 arbetstillfällen, år 1988 fanns 3 650 st och år 1994 fanns 2 757 st. På 6 år har ca 900 arbetstillfällen försvunnit. Nedan redovisas arbetstillfällen efter näringsgren 1994 och länsstyrelsens prognos för 1998.

Jordbruk, skogsbruk, fiske	123	100
Tillverkning och utvinning	609	630
Energiproduktion, vatten och avfall	25	40
Byggverksamhet	178	180
Handel och kommunikation	329	350
Finansiell verksamhet, företagstjänster	118	140
Utbildning och forskning	242	270
Vård och omsorg	789	710
Personliga och kulturella tjänster	125	160
Offentlig förvaltning mm	159	140
Okänd näringsgren	60	30
TOTALT	år 1994: 2 757	prognos 1998: 2 750

Sysselsättning

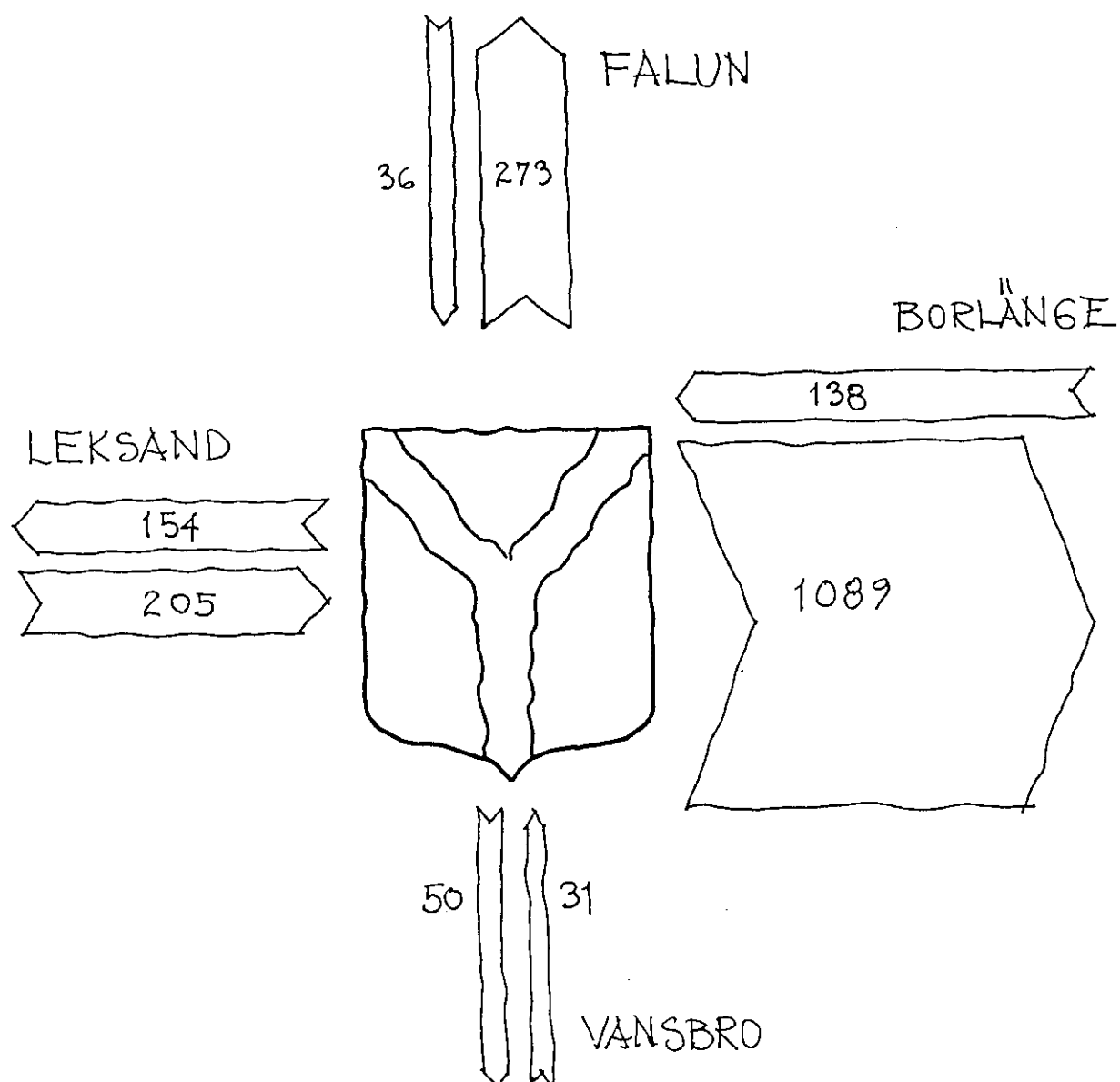
I kommunens 7 tätorter skiljer sig arten av verksamhet. Mockfjärd är ett utpräglat industrisamhälle med träindustri som dominerande verksamhet, År 1992 försvann 300 arbetstillfällen från orten då den största industrin (husfabriken) lades ned, Detta var ett hårt slag för bygden och fortfarande är arbetslösheten stor. Dock har ett flertal företag etablerat verksamhet i den f d husfabriken. I Björbo och Gagnef finns två tillväxtföretag med högteknologisk verksamhet. I Dala-Floda, Björbo och Gagnef finns några av de större svenska tillverkarna av köks- och badrumsinredning, dörrar samt trägolv.

Service och tjänsteproducerande företag växer upp i Djurås med omnejd. Även den administrativa sektorn finns här. I Bäsna och Djurmo-Sifferbo finns ingen industriell tillverkning. Här får merparten av arbetskraften sin utkomst i Borlänge - Falunregionen. För att skapa likvärdiga förutsättningar inom arbetsliv och boende är det viktigt att arbetstillfällen för både män och kvinnor skapas i de västra kommundelarna samt i Bäsna och Djurmo-Sifferbo.

Pendling

År	In	Ut	Netto
1980	340	1644	-1304
1985	496	1711	-1215
1990	551	1994	-1443
1995	485	1801	-1316
2000	400	1680	-1280 (prognos)

Utpendlingen är riktad mot följande kommuner: Borlänge, Falun, Leksand, Vansbro samt Stockholm, Ludvika, Rättvik, Mora, Säter, Uppsala. Inpendlingen sker till övervägande del från Leksand, Borlänge, Falun, Vansbro samt Rättvik. Nedanstående figur redovisar arbetspendling till och från grannkommunerna 1995. Endast pendlingsströmmar med minst 25 personer finns redovisade i SCB:s ÅRSYS 95. Figuren redovisar pendlingen från bostadskommunen till arbetsplats. Pendling genom kommunen, t ex från Leksand till Borlänge, ingår ej i denna redovisning. För dessa resmönster hänvisas till kapitel 4 (arbetspendling i Falu-Borlängeregionen).

SERVICE

Begreppet service omfattar både kommersiell service och kommunal/statlig service.

Kommunen har antagit en varuförsörjningsplan, där målsättning för dagligvaruservice i glesbygd fastlagts.

Statens service/administration representeras av polis, arbetsförmedling, apotek, post och försäkringskassa. Dessutom har lantmäteriet viss jourverksamhet i västra kommundelen.

Kommunens service sker främst i form av utbildning, barnomsorg, äldreomsorg, handikappomsorg, individ- och familjeomsorg. Landstinget ansvarar för sjukvård och tandvård. Dessutom är kommunen beslutande myndighet för miljö- och byggfrågor samt fysisk planering. Vatten, avlopp, sophämtning mm sköts också av kommunen, liksom verksamheter för kultur, rekreation och turism. Offentlig och privat service i de olika kommundelarna framgår av karta. Kommunkontoret, med nästan all kommunal administration, ligger i Djurås. I Mockfjärd ligger fastighetskontoret, kultur- och fritidskontoret samt Gagnefsbostäder

SOCIALTJÄNST

Vård- och omsorg

Särskilda bostäder för äldre människor finns i Björbo, Dala-Floda, Mockfjärd, Gagnef och Djurås. Gruppboendestad för psykiskt utvecklingsstörda finns i Djurås. Totalt förfogar kommunen över ca 200 särskilda bostäder, fördelat på sjukhem, servicehus/älderdomshem, servicelägenheter), gruppboenden för dementa och gruppboendestad för utvecklingsstörda. 75 av bostäderna har tillkommit under första hälften av 90-talet och de håller mycket god standard. Ytterligare 60 bostäder har byggts om under samma period för att förbättra tillgängligheten för de boende och arbetsmiljön för personalen. Sjukhemmet, som kommunen hyr av landstinget, är den äldsta boendeenheten och har därför de största bristerna sett ur de boendes perspektiv. På sjukhemmet har inrättats en avdelning för rehabilitering och korttidsvård.

Dagverksamhet i form av terapi/hobby finns på tre ställen: vid Gagnefsgården för personer med demens, i Mockfjärd för personer inom psykiatri samt vid Älvuddens sjukhem för personer inom dagsjukvården.

Matserveringar finns på Törnholn i Dala-Floda, vid servicebostäderna i Mockfjärd, på Gagnefsgården och i anslutning till servicebostäderna på Fagerängen, Djurås. Alla fyra matsalarna är av mycket god kvalitet.

Centralkök för socialnämndens behov finns på Gagnefsgården i Gagnef, på Törnholn i Dala-Floda och på sjukhemmet i Djurås. Törnholns kök ansvarar för maten till Törnholn, älderdomshemmet i Björbo samt matdistributionen i Björbo och Dala-Floda. Köket i Gagnef lagar maten till Gagnefsgården, Tjärnsjögården, matsalen i Mockfjärd samt till matdistributionen i de norra kommundelarna. Sjukhemmets kök lagar mat åt sjukhemmet, Fagerängens matsal och matdistributionen i Djurås, Djurmo-Sifferbo och Bäsna.

All måltidsverksamhet har nu fått kommunstyrelsen som huvudman.

Grupplokal för hemtjänstpersonalen finns i den omfattning som behövs.

De särskilda omsorgerna har sina lokalbehov väl tillgodosedda med gruppbostad och dagcenter. En del institutionsbundna insatser såsom korttidshem och elevhem köps av Borlänge.

Individ- och familjeomsorg

Lokalbehovet för individ- och familjeomsorgen är av marginell betydelse, eftersom de flesta av socialtjänstens insatser tillhandahålls av den personal som finns anställd på kommunkontoret.

Sedan några år bedriver kommunen i samarbete med landstinget en ungdomsmottagning med lokalisering i Djurås. Lokalen är bra belägen och ändamålsenlig.

En ny verksamhet kallad Skolteamet kommer att starta under 1998. Verksamheten vänder sig till barn och ungdomar, som har svårt att klara ordinarie skolgång. Barn- och utbildningsnämnden samt socialnämnden kommer här att samverka praktiskt omkring verksamhets- och driftsfrågor.

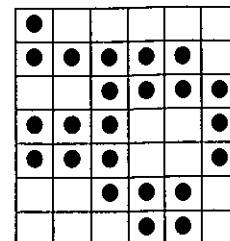
Alkoholrådgivningen har utökat sin service till allmänheten och bedrivs nu två dagar per vecka plus viss kvällsverksamhet. Alkoholrådgivningen är lokalsamordnad med ungdomsmottagningen. Familjerådgivningen finns i Leksand.

Midsommar med majstångsresnig sker i olika byar under två veckors tid

ÖVERSIKTSPLAN FÖR GAGNEFS KOMMUN

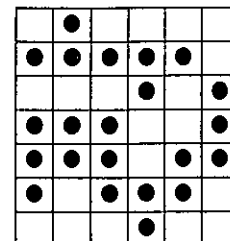
OFFENTLIG OCH PRIVAT SERVICE

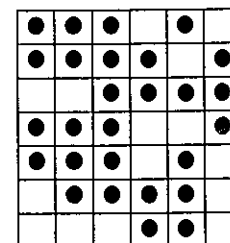
SERVICEFUNKTIONER

LÄG-STADIE SKOLA	MELLAN-STADIE SKOLA	HÖG-STADIE SKOLA	GYMN SKOLA	KOMVUX	AMU
DAGHEM	DELTIDS-GRUPP	FRITIDS-HEM	FRITIDS-GÄRD	ÄLDER-DOMS-HEM	SERVICE-HUS
DAG-CENTER	SJUK-HEM	VÄRD-CENTRAL LÄKARE	DISTRIKT SKÖTER-SKA	TAND-LÄKARE	BIBLIOTEK
GYMNA-STIKSAL SPORT-HALL	IDROTTS-OCH FOT-BOLLS-PLAN	ISBANA	SIMHALL	SLALOM-ANLÄGG-NING	ANNAN SPORT/FRITIDS-ANLÄGGN.
POST	BANK	SYSTEM-BOLAGETS UTLÄMN.	FÖRSÄK-RINGS-KASSA	RESTAU-RANG VÄRDS-HUS	BAR CAFÉ
HOTELL PENSIO-NAT	KIOSK	LIVS-MEDEL	BENSIN-STATION	FRISÖR	APOTEK
BAGERI	OPTIKER	HANDELS-TRÄD-GÅRD	ANNAN KOMMER-SIELL SERVICE	RÄDDN.-STATION	POLIS

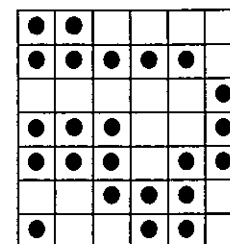
DALA-FLODA

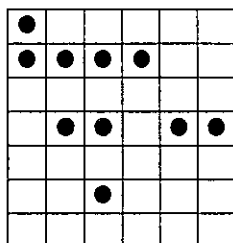
MOCKFJÄRD

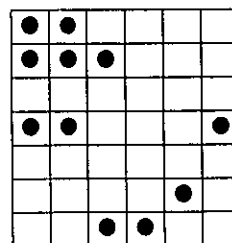
GAGNEF

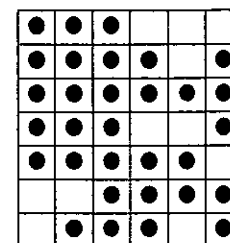
BÄSNA

DJURMO-SIFFERBO

DJURÅS

BARNOMSORG OCH SKOLA

Barnomsorgen i kommunen är väl utbyggd och har högt ställda mål om full behovstäckning och hög kvalitet. I uppbyggnaden har eftersträvat småskalighet och decentralisering. På de flesta tätorter i kommunen finns daghem, deltidsförskola och fritidshem. Öppen förskola finns i Mockfjärd och Djurås. Familjedaghem finns i alla tätorter och en del mindre byar.

Grundskola finns på sju ställen i kommunen. Alla skolor är i gott skick genom att de underhålls kontinuerligt och förbättras vid behov. I Björbo och Bäsna finns endast de första skolåren, i Floda på Syrholms skola finns skolår 3-6, i Djurmo skola och Gagnefs kyrkskola finns skolår 1-6 och i Mockfjärd och Djurås finns skolår 1-9.

Komvux inklusive SFI, särvtux, gymnasieskolans individuella program och uppdragsutbildning finns tillsammans med högstadiet i Mockfjärd.

Kommunen saknar bortsett från de individuella programmen en egen *gymnasieskola*. Gymnasieutbildning på de nationella programmen sker genom samverkansavtal med närliggande kommuner.

Kommunens ungdomar väljer gymnasieutbildningar med praktisk inriktning i större utsträckning än riksgenomsnittet. Utbildningsnivån i kommunen, definierad som antal utbildningsår, är som i hela Dalarnas län låg, men har höjts de senaste åren genom kraftfulla insatser inom Komvux samt att nästan alla ungdomar väljer en gymnasieutbildning. Denna utveckling är en förutsättning för att befintliga företag skall kunna rekrytera personal på hemmaplan i framtiden och för att kommunen skall kunna locka nya företag att etablera sina verksamheter i kommunen.

Närmaste *högskola*, Högskolan i Dalarna, som har sin verksamhet uppdelad mellan Falun och Borlänge, hoppas vi i framtiden skall kunna erbjuda ett bredare utbud av utbildningar för att kunna tillgodose länets behov av högskoleutbildad arbetskraft och för att kunna locka företag till nyetablering i länet.

TURISM OCH FRITIDSAKTIVITETER

De ideella föreningarna har en central roll för utbudet av kultur och fritidsaktiviteter. Föreningarna svarar inte bara för merparten av verksamhetsutbudet utan har av tradition även ansvaret för drift och skötsel av lokaler och anläggningar. Föreningslivet är mångfasetterat. Idrottsföreningarna har flest antal medlemmar men en ny typ av föreningar – *intresseföreningar* - har börjat få en allt större betydelse i de olika byarna. Det är viktigt att föreningslivet får en fortsatt stimulans.

Naturen och miljön i Gagnefs kommun inbjuder till friluftsliv och utflykter. Genom föreningsinsatser och med stöd från kommunen har bland annat ett helt nätverk av vandrings-, cykel- och kanotleder byggts upp. Sannolikt det tätaste i landet. Bildandet av 12 nya naturreservat bidrar också aktivt till att centrala Friluftsfrämjandet utsåg Gagnef till "Årets Friluftsmiljökommun 1996".

Kommunen vill också verka direkt aktivt med förebyggande verksamhet i synnerhet bland barn och ungdom. Fritidsgårdarna och kommunens fältgrupp har därvid en stor uppgift att fylla.

De kulturella traditionerna i bygden måste bibehållas och stimuleras. Restaureringarna av Kvarna och Tanså Hytta är exempel på insatser som kommer att få stor betydelse för framtiden.

Datoriseringen av biblioteken har bidragit till ökad service och utlåning. Behovet av ett större huvudbibliotek är dock påtagligt och en lösning bör komma till stånd under de närmaste åren.

KOMMUNIKATIONER

Kommunen genomkorsas i östra delen av den nationella stamvägen rv 70 (Enköping-Mora) samt utmed Västerdalälven av Västerdalsvägen rv 71 (Djurås-Malung→ Sälen). Dessa vägar är, tillsammans med väg 247 (Björbo-Ludvika), de viktigaste vägarna i kommunen. Även väg 583 (Mockfjärd-Bäsna-Borlänge) har stor betydelse i kommunens vägnät.

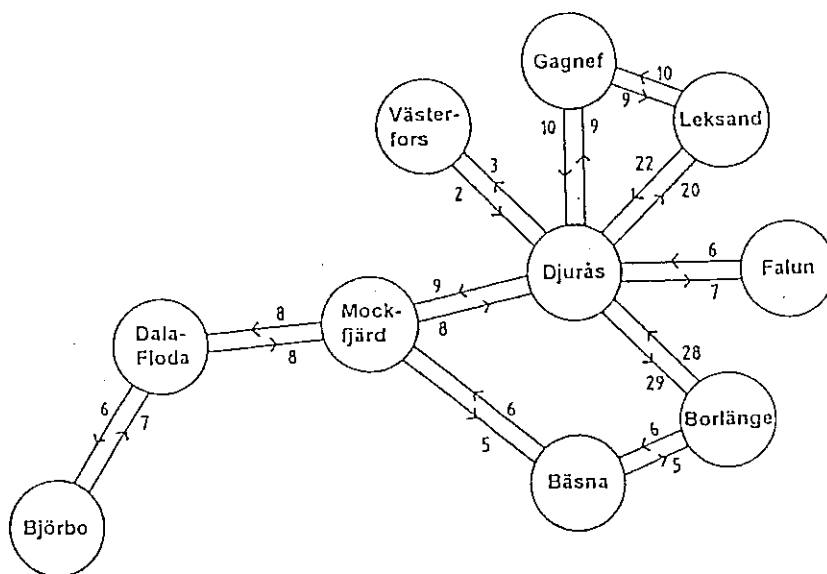
Två järnvägar går genom kommunen: Dalabanan (Mora-Borlänge→Stockholm), som trafikeras av SJ, och Västerdalsbanan (Malung-Repbäcken), som trafikeras av Dalatrafik. Järnvägstrafiken på Dalabanan går med 7 turer per dag Mora-Stockholm, resan till huvudstaden går nästan lika fort med tåg som med bil. Västerdalsbanan har 4 dubbelturer per dag, måndag-fredag. För tågen tillkommer enkelturer och veckoslutstrafik. Dessutom bedrivs omfattande trätransporter längs Västerdalsbanan av Trätåg.

Huvudman för kommunens busstrafik är Dalatrafik, som ägs av landstinget och dalakommunerna gemensamt. Dalatrafik driver fyra busslinjer inom kommunen. Av bilden nedan framgår riktningar och turtäthet. Schemat utvisar enkelturer, måndag-fredag.

Sträckan Leksand-Djurås-Borlänge är väl försörjd av bussturer och behovet av kollektiva arbetsresor borde vara täckt, åtminstone för normala arbetstider. Kvällar, helger och för kommunens västra delar är kollektivtrafiken sämre utbyggd.

För de mindre och avlägsna byarna finns kompletteringstrafik att tillgå. Den sker en dag per vecka och efter förbeställning.

Busstrafiknätet med antal turer under vardagar framgår av vidstående figur

Flygfält för sportflyg finns vid Himmelslätta, väster om Djurås, samt för inrikes-, utrikes- och charterflyg vid Dala Airport, 25 km öster om Djurås.

Optokabel för snabb teletrafik finns utbyggd utmed Västerdalsvägen och Dalabana.

Kapitel 4 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNING

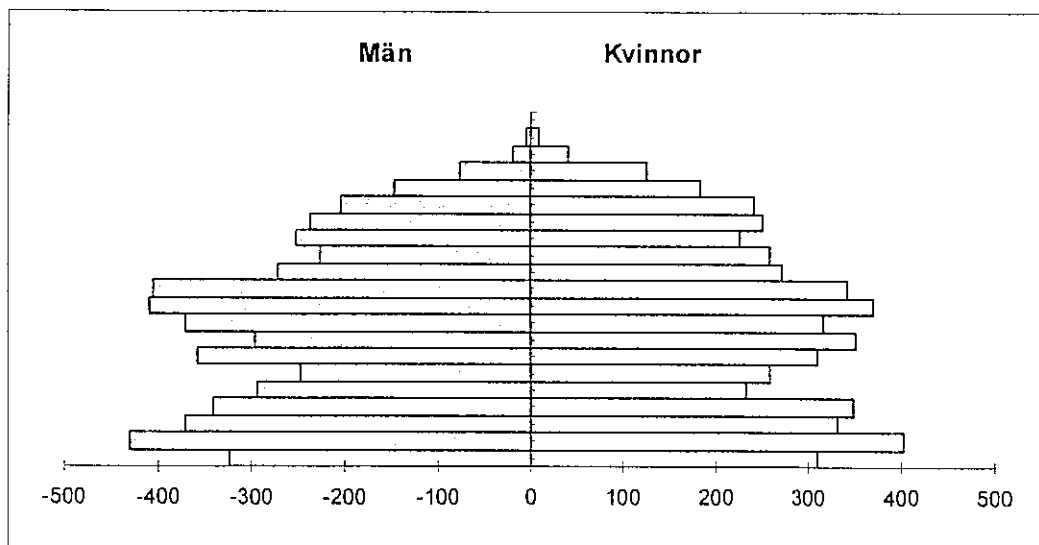
BEFOLKNINGSUTVECKLING

Gagnefs kommun har från 1970 till 1995 ökat sin befolkning från 8 184 till 10 487. För varje 5 - årsintervall har ökningen varit + 938, +720, +55, +576 och +34. Vid årsskiftet 96/97 hade befolkningen minskat till 10 385, vid årsskiftet 97/98 preliminärt till 10 301 personer.

För församlingarna gäller under tiden 1992 - 96 att Floda församling minskat drygt 40 personer till 1 909, att Mockfjärds församling minskat drygt 80 personer till 2 435 och att Gagnefs församling ökat ca 10 personer till 6 041.

Minskningen under de senaste åren har sin orsak i den vikande arbetsmarknaden samt den markanta minskningen av bostadsbyggandet. Tidigare inflyttningsöverskott t o m 1990 har förbytts i ett växande underskott.

Befolkningsprognos fram till 2 010 har framtagits av länsstyrelsen och pekar på i stort sett oförändrad befolkning, ca 10 400 personer.

In- och utflyttning 1990 - 1996

Folkmängden i kommunen ökade under periodens tre första år och minskade under de tre senare åren. Flyttningsnettot visar på minustal ända från periodens andra år och har ökat från ett netto på minus fyra personer 1991 till minus 102 1996. Den åldersgrupp som visar på störst utflyttning är ungdomsgruppen 16-24 år. Därefter kommer en grupp runt 40 år. Under de senaste två åren är det Mockfjärd som tappar mest.

Födelseetal 1990 - 1996

Födelseöverskottet (antal födda minus antal döda) har varit positivt under hela perioden med undantag för år 1995. Under de senaste två åren redovisar Mockfjärd överskott medan Floda redovisar förhållandevis stora underskott. Föregående period redovisar i stort samma resultat.

Befolkningens ålderssammansättning 1990 - 1996

I jämförelse med ålderssammansättningen i riket redovisar Gagnefs kommun ett överskott på barn och ungdom upp till 19 år. Gruppen mellan 20 och 34 år har underskott både på män och kvinnor. Män över 40 år, med undantag för gruppen mellan 50 och 59, redovisar ett överskott i förhållande till riket. Kvinnor redovisar ett litet underskott i gruppen 45-69 medan åldersgruppen över 75 år har ett överskott i förhållande till riket.

Befolkningsutvecklingen, prognos för år 2000 - 2010

Länsstyrelsens prognos för perioden visar på att invånarantalet kommer att uppgå till 10 670 år 2000 och minska till 10 600 år 2010. En liten uppgång väntas i mitten av perioden.

Många faktorer påverkar befolkningsutvecklingen. Störst inverkan har utvecklingen på arbetsmarknaden. Dagens situation med hög arbetslöshet drabbar Gagnef särskilt hårt och återhämtningen befaras dröja. Länsstyrelsens siffror måste därför räknas ner och utgångsläget för perioden torde ligga på ca 10 400 invånare med en uppräknings på ca 10 personer per år till 10 500 år 2010. En förväntad positiv utveckling i Borlänge-regionen kommer också att få positiva effekter på utvecklingen i Gagnefs kommun.

Sammanfattning och slutsatser

Kommunens invånarantal ökade under periodens tre första år med 85 personer. Under de tre senaste åren minskade invånarantalet med 149 personer. Minskningen beror till största delen på svårigheterna på arbetsmarknaden.

Befolkningens åldersfördelning visar på en förhållandevis stor andel barn och ungdom under 16 år och äldre över 75 år.

En försiktig befolkningsökning förutspås under perioden 2000 - 2010.

Antal pensionärer kommer att öka i både antal och ålder oavsett befolkningsutvecklingen i kommunen.

Kommunen kommer även i framtiden att behöva avsätta stora resurser för att klara omvårdnaden av både barn och äldre.

ARBETSMARKNAD OCH NÄRINGSLIV

Gagnefs kommuns näringsliv har grundlagts på skogens råvara, här fanns t ex Sveriges största husfabrik under 35 år, och har under senare tid stärkts och breddats genom tekniskt kunnande och framåtanda. Avsaknaden av ett stort och dominerande företag gör att sårbarheten för strukturkriser minskar. I kommunen finns några exportinriktade företag med högteknologisk produktion och internationell konkurrenskraft. De största företagen finns inom områdena: sågverk, högteknologi, elektronik, dörrtillverkning. En mycket viktig del av näringslivet är kommunens många små och medelstora företag. Viktig är också den långa tradition av egenverksamhet för kompletterande försörjning som är vanlig inom flera områden, men framför allt inom jord- och skogsbruk.

Antalet arbetstillfällen har förändrats kraftigt under 1990-talet. År 1970 fanns 2 700 arbetstillfällen, år 1990 hade antalet ökat till 3 510. År 1995 hade antalet minskat till 2 767. Framtagen prognos pekar på 2 660 arbetstillfällen år 2 000 och ungefär samma antal år 2010.

Utvecklingen inom olika näringsgrenar framgår av följande tabell, inkl prognos för 2000 och 2010. Underlaget är hämtat från SCB:s ÅRSYS, prognos 1997.

	1975	1986	1990	1995	2000	2010
Jord- och skogsbruk	250	200	170	129	120	90
Industri	1 240	880	1 140	593	610	610
Energi	30	20	20	22	30	40
Bygg	210	190	270	189	180	190
Handel o kommunikation	280	360	410	333	310	290
Företagstjänster	90	130	130	123	150	180
Utbildning	170	200	240	239	260	240
Vård, omsorg	250	530	720	769	680	650
Hushållstjänster	100	120	120	144	160	230
Offentlig förvaltning	80	110	110	142	90	70
Ospecifierat	0	310	180	84	70	50
SUMMA	2 700	3 050	3 510	2 767	2 660	2 640

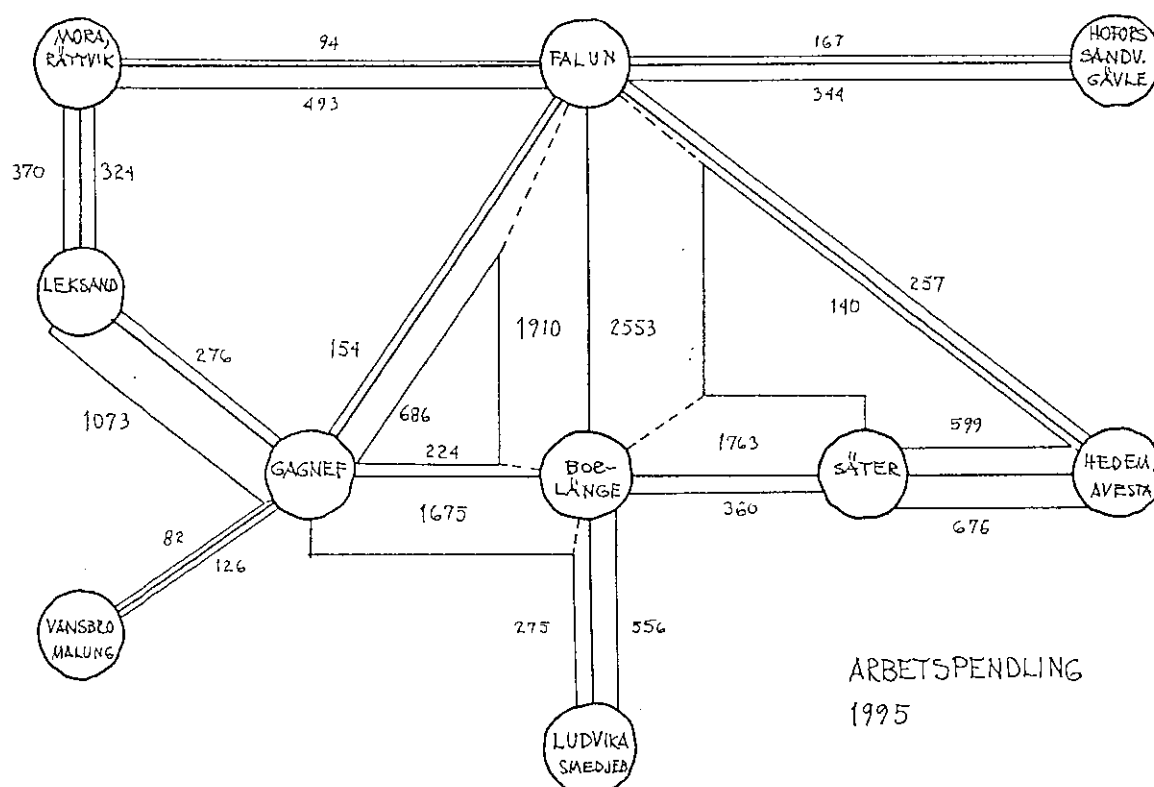
Gagnefs kommun är beroende av en aktiv företagsutveckling samt att möjligheter ges för tillskapandet av nya företag inom bärkraftiga näringar. Detta ställer ökade krav på företag och kommun i samverkan för att målmedvetet arbeta för en sådan utveckling. Expansionsbasen ligger på de små och medelstora företagen. Det är i den miljön som förutsättningarna måste ges för ett livskraftigt företagande i kommunen. Erforderliga ekonomiska och personella resurser måste tillföras för att åstadkomma en dynamisk näringslivsutveckling inom kommunen och uppfylla föreliggande näringslivsprogram. Kommunen har som övergripande mål att bidra till en positiv näringslivsutveckling genom att stödja och stimulera befintliga företag och nyföretagande, samt att attrahera externa företag att lokalisera sin verksamhet till kommunen.

Under 1997 genomfördes 8 seminarier i projektet "Företagens Miljögrupp". Ämnen som har behandlats: Miljöjuridik, kretslopp Agenda 21, ISO 14000 och EMAS, miljöhistoria, livscykelanalys och transporter, miljökommunikation i marknadsföring. 20 företag var anmälda till gruppen vars mål var att få igång ett miljötänkande och förberedelser inför en miljödokumentering.

Kommunens näringslivskontor står som projektägare i projektet "Idé- och byutveckling i Gagnefs kommun". Målen fram t o m 1999 är: att intresseföreningar bildas i kommunens alla 7 tätorter, att bilda medborgarkontor i alla tätorter, att minst 20 nya företag bildas, en ökad inflyttning i kommunen, att förbereda hemvändardagar år 2000, ökad utbildning med Kunskapslyftet, förbättrad hälsa hos invånarna genom samarbete med hälsorådgivare samt ökad miljömedvetenhet hos kommunens invånare.

Kommunfullmäktige har antagit en IT-strategi för Gagnefs kommun. Kommunstyrelsen har ansvaret för IT-strategin. Ett IT-råd bestående av politiker och tjänstemän finns tillsatt. Visionen med strategin är att kommunen skall ha en väl utvecklad tele- och datakommunikation: alla som önskar skall utan krav på tekniska kunskaper eller dyr utrustning kunna komma åt önskad information och kunna kommunicera med vem de vill.

Många gagnefsbor har sin arbetsplats i grannkommunerna, främst i Borlänge. Pendlingsinönstret för arbetsresor i nedre halvan av Dalarna framgår av följande bild, som redovisar situationen år 1995. Endast pendlingstal med minst 25 personer ingår i statistiken (SCB:s ÅRSYS).

ARBETSPENDLING
1995

Kapitel 5 PLANERINGSUNDERLAG

ÖVERSIKTSPLAN 1990

Gagnefs kommun antog sin första översiktsplan i juni 1990. Under rubriken "Allmänna mål" står följande:

"Kommunfullmäktige har vid antagandet av planen betonat önskvärldheten att bibehålla kommunens nuvarande struktur. Detta innebär att kommunen också i fortsättningen skall byggas på ett antal byar, som i så stor utsträckning som möjligt är självförsörjande när det gäller service. För att detta mål skall kunna nås i framtiden, är det emellertid nödvändigt att styrmedel brukas, så att en förhållandevis stor andel av den förväntade expansionen under 1990-talet styrs mot kommunens västra delar, dvs Björbo och Dala-Floda. Utan styrmedel kan inte förväntas att Dala-Floda och Björbo av egen kraft kan attrahera nyinflyttade på samma sätt som kommunens östliga delar. Principen om bibehållande av byarna måste därför med nödvändighet medföra att kommunens östliga delar får stå tillbaka när det gäller expansion.

En viktig förutsättning för medborgarnas sociala välfärd är den service kommunen erbjuder. Social hemtjänst, barnomsorg, boende som medger valmöjligheter, bra skolor, vägar, vatten och avlopp är för de flesta människor nödvändig service. Åtminstone under vissa av livets skeden.

Det är därför viktigt, för att inte säga nödvändigt, att kommunens verksamheter har som mål att tillgodose kommuninvånarnas behov av service, både sådana det uttryckes nu och som det förväntas bli i framtiden."

Förutsättningarna har starkt förändrats sedan 1990. Dels har villkoren för bostadsbyggande radikalt ändrats, dels har arbetsmarknaden drastiskt förändrats. Som en konsekvens har naturligtvis kommunens ekonomi drabbats hårt av dessa förändringar. Dessutom sker en stegvis utveckling mot att kommunen åläggs uppgifter, som tidigare sköts av staten.

KOMMUNALA MÅL OCH PROGRAM

Kommunens allmänna mål är oförändrat jämfört med ÖPL-90. Planen skall betona nödvändigheten av att bibehålla kommunens nuvarande struktur med ett antal byar, som i så stor utsträckning som möjligt är självförsörjande, när det gäller service. Men kommunen ingår också som en viktig del i den gemensamma regionen Falun-Borlänge-Gagnef-Säter, länets centralregion. Det är väsentligt att det regionala samarbetet utvecklas och fördjupas.

Socialnämndens mål

Socialnämndens mål formuleras till största delen genom lagarna som nämnden har att följa. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade beskriver vilka rättigheter till bistånd, stöd och service kommunens invånare har. Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen är däremot ramlagar, även om SoL delvis innehåller klara beskrivningar om vad kommunen skall stå till tjänst med. Kommunen har t.ex. en laglig skyldighet att inrätta särskilda bostäder för service och omvårdnad för äldre människor. Samma kommunala skyldighet gäller människor med funktionshinder eller psykiskt sjuka som behöver stöd i sitt boende. Kommunen bör också genom hjälp i hemmet, färdtjänst eller annan service och dagverksamheter underlätta för den enskilde att bo kvar i hemmet.

Socialnämndens mål för verksamheterna, såväl inom äldre- och handikappomsorg som inom individ- och familjeomsorg, är att de skall tillförsäkra den enskilde trygghet, integritet och självbestämmande. Förebyggande verksamheter och geografisk närhet till insatserna är också viktiga mål för socialnämnden.

Barn- och utbildningsnämndens mål

Barn- och utbildningsnämndens kvantitativa mål med *barnomsorgen* är att ingen skall behöva avstå från arbete eller studier på grund av bristande barnomsorg för barn mellan 1 och 12 år. Därtill finns mål om allmän förskola för 6-åringar och en ambition att behålla delar av den öppna förskolan.

Ny lagstiftning från 1995-01-01 har medfört ett ökat behov av omsorgsplatser och tillsammans med oförändrade budgetramar skapat platsbrist i alla kommundelar.

Samarbetet mellan barnomsorg och grundskola kommer successivt att utökas genom att fritidshemmen förs över till skolan. Under 1997 har fritidshemmen integrerats med skolans verksamhet i form av samlad skoldag. Detta för att skapa fler platser för de yngre barnen på barnstugor och hos dagbarnvårdare samt att öka kvaliteten i verksamheten. För att klara detta krävs lokal-tillskott i de flesta kommundelar. Barn- och utbildningsnämnden arbetar dessutom på att finna en bättre lösning för barnomsorgen i Floda.

Om de tendenser till en minskad arbetslöshet, som visat sig i kommunen den senaste tiden, håller i sig kommer detta att ställa krav på ett ökat omsorgsbehov.

Barn- och utbildningsnämnden har en klar målsättning att bibehålla befintliga skolor.

I *grundskolan* finns en viss överkapacitet i Björbo/Floda skolor och Bäsna skola medan Mockfjärdsskolan utnyttjas till fullo genom att Komvux inklusive uppdragsutbildning och gymnasieskolans individuella program (P17) fyller på i de utrymmen som grundskolan inte utnyttjar till 100%. Djuråsskolan och Djurmo skola är välfyllda och klarar sig fortfarande hjälpligt genom att man för vissa lektioner bussar elever till andra lokaler. Gagnefs Kyrkskola saknar lokaler för skolbibliotek, undervisningslokaler är kompletterade med mobil enhet.

Barnkullarna som är på väg in i skolan blir allt större och allra störst är ökningen i kommunens östra del. Från och med läsåret 1997/98 har alla sexåringar rätt att börja skolan om föräldrarna så önskar, vilket också kan kräva en ökning av lokaler på de flesta skolorna i kommunen.

Närmast liggande planer på utbyggnader är undervisningslokaler vid Djuråsskolan. Något år senare måste högstadiet i Djurås få tillskott av ett flertal lokaler för undervisning och ett ändamålsenligt skolbibliotek.

Gymnasieelever från Gagnef är hänvisade till grannkommuner med gymnasieskola. Gagnefs kommun har samverkansavtal med Borlänge, Falu och Leksands kommuner och landstinget. Undantag gäller för de elever som studerar inom gymnasieskolans individuella program, de flesta av de eleverna får sin utbildning i Gagnef genom samarbete med Komvux.

Komvux - kommunal vuxenutbildning - bedrivs till största delen vid Mockfjärdsskolan i samarbete med högstadiet. Barn- och utbildningsnämnden verkar för att utbudet inom Komvux till inriktning och omfattning skall anpassas till företagets och samhällets behov.

Högskolan Dalarna, som är uppdelad på Falun och Borlänge är kommunens närmaste högskola med ett begränsat men ökande antal utbildningar. Barn- och utbildningsnämnden önskar att Högskolan Dalarna skall utvecklas och tillhandahålla ett större utbud kurser för att kunna erbjuda utbildning för privata och offentliga verksamheters rekryteringsbehov.

Barn- och utbildningsnämnden avser att ta vara på det allt större utbud av distansundervisning, bl a med stöd av modern IT-teknik, som erbjuds och därigenom underlätta för kommunens invånare att skaffa sig högre utbildningar.

Tekniska utskottets mål

Bostadsförsörjningsprogram, som nu saknas, skall formuleras efter antagande av översiktsplanen.

Vägar/park

Kommunen skall ekonomiskt och tekniskt stödja enskilda väghållare (vägföreningar, vägsamfälligheter, byar) i den utsträckning som krävs för att de skall kunna behålla huvudmannaskapet för vägar, parker och lekplatser. Kommande lagstiftning för gator och vägar kan medföra behov av utredningar angående vägföreningar.

Vägbelysning

Gällande regler för vägbelysningens ordnande skall ses över varvid förslag till åtgärder skall redovisas som syftar till att nedbringa energi- och underhållskostnaderna utan att trafiksäkerheten eftersätts.

Trafik

Förslag till kommunalt trafiksäkerhetsprogram (KTP) har utarbetats i enlighet med kommunförbundets anvisningar. Förslaget är antaget av fullmäktige i december 1997.

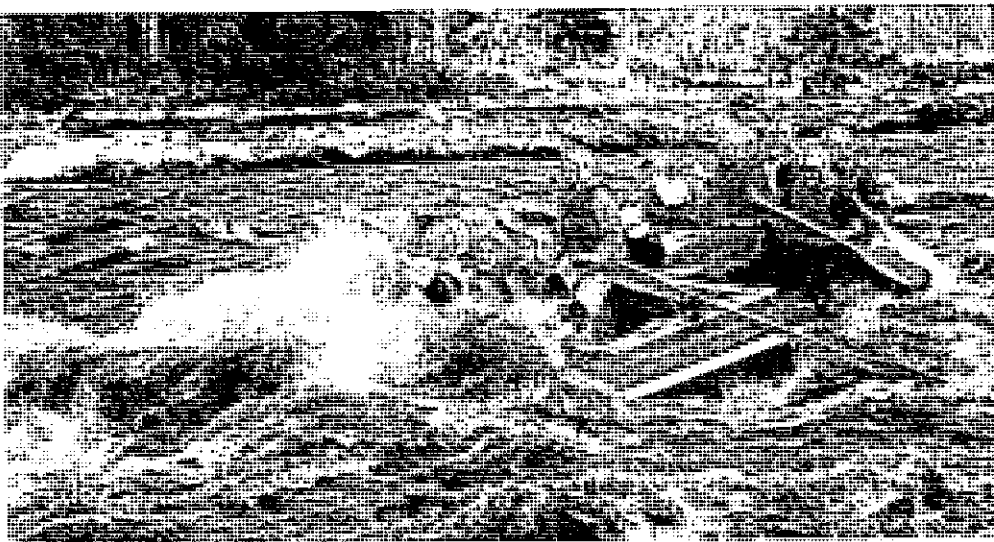
Vatten/avlopp

Förnyelse av ledningsnätet skall pågå kontinuerligt efter uppgjord plan. Vid projektering härför skall den avloppshantering väljas eller förberedas som bäst kan anpassas till kretsloppet med beaktande av krav på hygien, miljöskydd, uthållighet, funktion och ekonomi.

Samtliga avloppsreningsverk har under de senaste åren varit föremål för upprustning och modernisering. Vattenverken står nu i tur. Inom en 5-årsperiod bör detta arbete vara klart.

Energiplan

En energiplan har utarbetats 1997 och skall antas 1998.

Vattenenergi

Räddningsnämndens mål

Räddningsnämnden har som övergripande uppgift att svara för tillsynen och efterlevnanden av räddningstjänstlagstiftningen och räddningstjänstplanen inom kommunen. Dessutom svarar nämnden för kontroll av brandskyddet i byggnader och anläggningar genom brandsyn och granskning av ny- om- och tillbyggnader samt tillsyn av brandfarliga varor och sotningsverksamheten.

Räddningstjänsten skall följa och påverka samhällets riskutveckling i syfte att minska antalet olyckor samt skadeverkningarna för de olyckor som inträffar. Arbetet skall leda till ett bättre skydd och höjd säkerhet för kommunens innevånare, egendom och miljö.

Den skadeavhjälpande verksamheten skall producera en operativ beredskap materiellt och personellt välanpassad till Gagnefs kommuns risktopografi. Beredskapen skall syfta till att, vid olyckshändelser och fara för olyckshändelser, hindra eller begränsa skador på människor eller egendom eller miljön, enligt intentionerna i § 2 räddningstjänstlagen (SFS 1986:1102).

Den skadeförebyggande verksamheten skall i takt med samhällets utveckling förebygga nya eller förändrade risker. Detta skall ske genom lagstadgad brandsyn och tillsyn samt genom brandteknisk information, rådgivning och utbildning riktad till kommunala förvaltningar, företag, organisationer och kommuninnevånare.

För att uppnå bästa resultat skall den skadeavhjälpande och den skadeförebyggande verksamheten samverka. Erfarenheter från respektive verksamhet måste tas till vara och samordnas för att kunna erbjuda kommuninnevånarna största säkerhet.

Teknisk service

Förvaltningens speciella kompetens och resurser skall utnyttjas för tillhandahållande av de tjänster/teknisk service som beredskapskraven medger.

Mål för kultur- och fritidsverksamheten

Kulturverksamheten skall medverka till att människors behov av kulturell stimulans tillgodoses, samt bidra till att människor utvecklas till frihet i tanke och handling, som motverkar de destruktiva krafterna i samhället.

Biblioteken skall ge en serviceinriktad, nutidsorienterad och professionell biblioteksverksamhet, som genom sina olika medier ger kommuninnevånarna tillgång till såväl kunskaper och information som förströelse och berikande upplevelser av mänsklig och kulturell natur.

Fritidsverksamheten har som mål att höja kommuninnevånarnas hälsa och välbefinnande genom: ett nära samarbete med i kommunen verksamma föreningar, att erbjuda även icke föreningsansluten ungdom möjlighet till meningsfull sysselsättning, ett aktivt deltagande i förebyggande verksamhet samt att tillgodose behovet av anläggningar och lokaler.

Mål för turismen

Turismen ses som en näringsgren och hanteras följaktligen av näringslivskontoret. Verksamheten har en särskild inriktning på natur-, kultur- och upplevelseturism. Kommunen har stärkt sin position som turistmål. Den positiva bilden attraherar människor att flytta hit och företag att etablera sig här.

Paketarrangemang och temaresor skall skapas (transporter, övernattning, måltider, aktiviteter). Kommunen vill satsa på att ytterligare utveckla småskalig upplevelseturism och natur/kulturturism, utveckla sportfisket, sträva efter säsongförlängning samt samverka med länets olika turismutbildningar. Naturen är den viktigaste förutsättningen för Gagnef som turistmål. Utveckling av turism och friluftsliv är en form av landsbygdsutveckling. En väl utvecklad, ekologiskt hållbar turism skall skydda naturliga miljöer och upprätthålla lokalbefolkningens välbefinnande. Kommunen skall ha en hög attraktionskraft som resmål, såväl för fritids- som affärsresande. Gagnefs kommun eftersträvar en långsiktigt konkurrenskraftig och lönsam rese- och turistindustri.

Miljöpolicy för kommunen

Kommunen skall i sina verksamheter arbeta för ett långsiktigt hållbart samhälle, ekologiskt, socialt och ekonomiskt, genom att verksamheter, planer och beslut grundar sig på ett kretsloppstänkande, med hänsyn tagen till naturens begränsning som råvaruleverantör och avfallsmottagare. Särskild stor vikt skall därför läggas vid att hushålla med energi och resurser, speciellt sådana resurser som innehåller naturfrämmande ämnen eller som det tar lång tid för de naturliga kretsloppen att ombilda.

Det innebär bl a följande

- långsiktigt tänkande i planering med beaktande av helhetsperspektiv
- all näring skall återföras i kretslopp
- prioritera markanvändning för biologisk mångfald
- ej bygga eller asfaltera åkermark
- effektivisera energianvändningen och satsa på förnybar energi
- minimera sopmängden genom att recirkulera materia genom återanvändning och återvinning
- sluta använda naturfrämmande ämnen
- minimera användningen av petroleumprodukter

Policyn antogs av kommunfullmäktige 1996. Vid utarbetandet av översiktsplanen har den tolkningen gjorts att med åkermark avses *produktiv åkermark*.

Miljö- och byggnadsnämndens mål

Miljö- och byggnadsnämndens mål är att se till att människor och miljö skyddas från miljöstörningar och ohälsa samt att miljöförstörelse förhindras. Nämnden skall uppmuntra till ekologiska lösningar inom byggande och andra markanvändningsprojekt. Nämndens verksamhet skall präglas av god service till allmänheten. Nämnden skall vara behjälplig i alla plan-, bygglovs- och miljöfrågor.

MILJÖSKYDDSPROGRAM

Nuvarande miljöskyddsplan och miljöskyddsprogram kompletterades och reviderades 1990. En revidering och omarbetning pågår för tillfället och det nya programmet beräknas bli antaget av fullmäktige under 1998.

Nya programmet kommer att omfatta rubrikerna: *vatten, luft, mark, varor, kemikalier och avfall, buller, villkor för ett uthålligt samhälle*. Ett miljöbokslut skall tas fram varje år. Programmet utgår dels från de lokala förhållanden som råder i kommunen, dels från naturvårdsverkets prioritering av de allvarligaste miljöhoten. Varje avsnitt innehåller kommunens mål och ett åtgärdsprogram.

Under rubriken *vatten* behandlas dricksvatten med bl a en beskrivning av vattentäkterna och grus-exploatering. Sjöar och vattendrag behandlas med bl a översiktlig beskrivning av vattensystemen, förorening, övergödning, fiskevatten, badvatten mm. Dessutom beskrivs avloppsvattenbehandlingen.

I avsnittet om *luft* behandlas växthuseffekten, ozonförstörande gaser samt förorening, övergödning och marknära ozon. Naturvård behandlas under rubriken mark.

KOMMUNENS NATURINVENTERINGAR MM

Naturinventeringar

Gagnefs kommun har under en följd av år under 90-talet inventerat kommunen på olika fragment i naturen som kan tänkas hysa höga naturvärden. Inventeringarna har på inget sätt varit heltäckande med någon samlad bild av hur naturen i Gagnef ser ut. Det första intrycket, som man får att naturen i Gagnef har höga naturvärden, stämmer bara till en del. Miljökontorets inventeringar visar att höga naturvärden endast finns på vissa specifika platser, skogen i övrigt är artfattig och långt ifrån en biologisk mångfald. Miljökontoret har gjort följande inventeringar:

Våtmarker i Gagnefs kommun: en mer detaljerad inventering av all våtmark mindre än 15 ha (Örjan Spansk).

Raviner i Gagnefs kommun: en inventering av ravinerna i sedimentjorden längs Dalälvarna (Örjan Spansk)

Fäbodmiljöer i Gagnefs kommun: en inventering av naturvärdena runt de fäbodar som och har funnits i kommunen (Örjan Spansk).

Vedsvampar och lavinventering av elva tänkta reservat i Gagnefs kommun: en inventering i samband med reservatsbildning (Charlie Ekenberg).

Ett bidrag till Gagnefs kommuns skogshistoria: ett försök att beskriva hur den skogliga utvecklingen i Gagnefs kommun varit genom tiderna (Charlie Ekenberg).

Mångfaldsinventering i Gagnefs kommun: en inventering av den biologiska mångfalden i skogen med hjälp av ett urval vedsvampar och lavar (Charlie Ekenberg).

Lokorna i Gagnef: en inventering av lokorna, bildning samt status och förslag till åtgärder (Ove Persson).

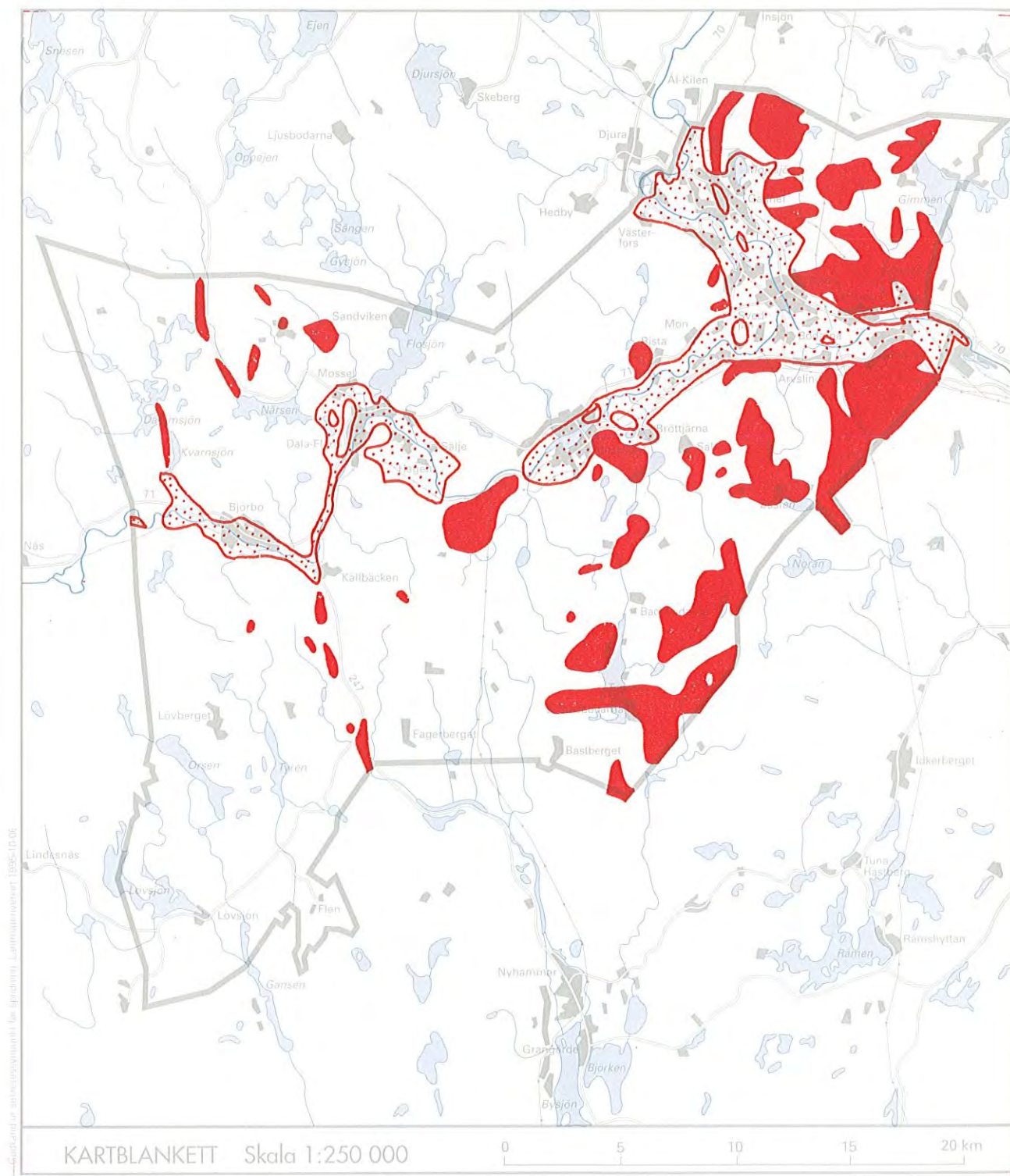
Skogsvårdsstyrelsen startade 1996 en nyckelbiotopinventering (ca 450 objekt), vilken nu föreligger i en preliminär version. För Tryssjö-området har landskapsekologisk plan upprättats (1996-97).

Radon

Miljökontoret har tagit fram en radonkarta över kommunen. Kartan har delat in kommunen i 3 områden, högrisk-, normalrisk- och lågriskområde. Av kartan framgår att de täta sedimenten i Dalälvens dalgång tillhör lågriskområdet. Ett undantag utgörs av Badelundaåsen, som går som ett högriskstråk genom lågriskområdet.

Radiakmätningar

Som en följd av Tjernobylolyckan 1986 mäter kommunen den radioaktivitet som finns i markskiktet på 5 platser i kommunen. Mätansvariga är miljökontoret, mätningen utförs av räddningstjänsten.

Högriskområde

Lågriskområde

KULTURVÅRDSPROGRAM

Kulturmiljöer i Gagnefs kommun finns närmare beskrivna i rapport nr 17 från Dalarnas Museum. Skriften beskriver med text, fotografier och kartor de 78 mest intressanta kulturmiljöerna i kommunen. Dessutom finns avsnitt om Gagnefs historia samt allmänna råd i byggnadsvård. I rapporten beskrivs 5 riksintressen, 32 lokala intressen A och 41 lokala intressen B. Rapporten finns tillgänglig på kommunens bibliotek.

Typisk fäbodstuga

LÄNSSTYRELSENS INVENTERINGAR

Länsstyrelsen har inventerat och på kartor redovisat kommunens förutsättningar beträffande följande: areella näringar, fiske/vattenbruk, kulturmiljöer, värdefulla ännen och mineraler, hälsa och säkerhet, planeringsöverväganden samt naturvård och friluftsliv. Kartorna finns tillgängliga hos Miljö- och byggnadsnämnden.

Dessutom har följande länsstyrelserapporter tagits fram under 90-talet: "Våtmarker i Kopparbergs län", "Dalarnas ängar och betesmarker" samt "Värdefulla odlingslandskap i Dalarna".

"Kraftledningar och transformatorstationer i Kopparbergs län" togs fram 1994 av Svenska Kraftnät.

Länsstyrelsens rapport "Regional samhällsplanering för ett miljöanpassat transportsystem 2010" togs fram 1995.

Vägverket har tagit beslut 1996-12-19 om läge för Västerdalsvägen (rv 71).

Regional grushushållningsplan finns från 1995. Arbeta med regional avfallsplan pågår. Många naturreservat planeras i samråd med länsstyrelsen inom ramen för omarronderingen i östra kommundelen.

"Strategi för regional miljö" har antagits av länsstyrelsen i början av 1998.

Framför allt har Länsstyrelsen, Landstinget, Länsarbetsnämnden och Dalarnas Kommunförbund 1996-12-16 antagit en gemensam länsstrategi för Dalarna: "Med förenade krafter mot år 2007".

EKOLOGISKT KÄNSLIGA OMRÅDEN

Enligt 2 kap 3§ NRL skall mark- och vattenområden, som är särskilt känsliga ur ekologisk synvinkel, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Det underlagsmaterial kommunen har tillgängligt är dels en kartläggning av alkalinitet i sjöar och vattendrag, dels en rapport över skyddsvärda fiske- och fiskevårdsobjekt, utförd av Fiskevatten-ägarförbundet. I rapporten utpekas följande vattendrag:

Tryssjön med tjärnarna Garmtjärn och Rosen samt Tryssån - viktiga för öringstammen
Bröttjärnaån och Källbäcken - viktiga för öringreproduktion i Västerdalälven

I kommunens miljöskyddsprogram utpekas Tansån som mycket skyddsvärd. Där förekommer den numera sällsynta flodpärlmusslan med ett av landets största bestånd. Musslan slutade reproducera sig för 20-30 år sedan och får anses vara hotad i sin fortlevnad.

Att påstå att Gagnefs natur befinner sig i ett stabilt tillstånd och ekologiskt känsliga områden inte finns är nog inte sant. Sanningen är snarare att vi inte har den kunskapen om Gagnefs kommun att vi kan peka ut dessa känsliga områden. Vi vet att vattendragen och sjöarna i kommunens västra delar är känsliga för förurning. Med markens förurningskänslighet är det nästan tvärt om, de östligaste delarna är mest förurningskänsliga. Det är ungefär så långt vår kunskap om det ekologiska systemet sträcker sig.

Det är angeläget att en kommuntäckande inventering över ekologiskt särskilt känsliga områden utförs. Inventeringen skall innehålla såväl kartläggning, prioritering som förslag till åtgärder, som föreslås genomföras under nästkommande treårsperiod.

ÖVERSVÄMNINGAR, RAS OCH SKRED

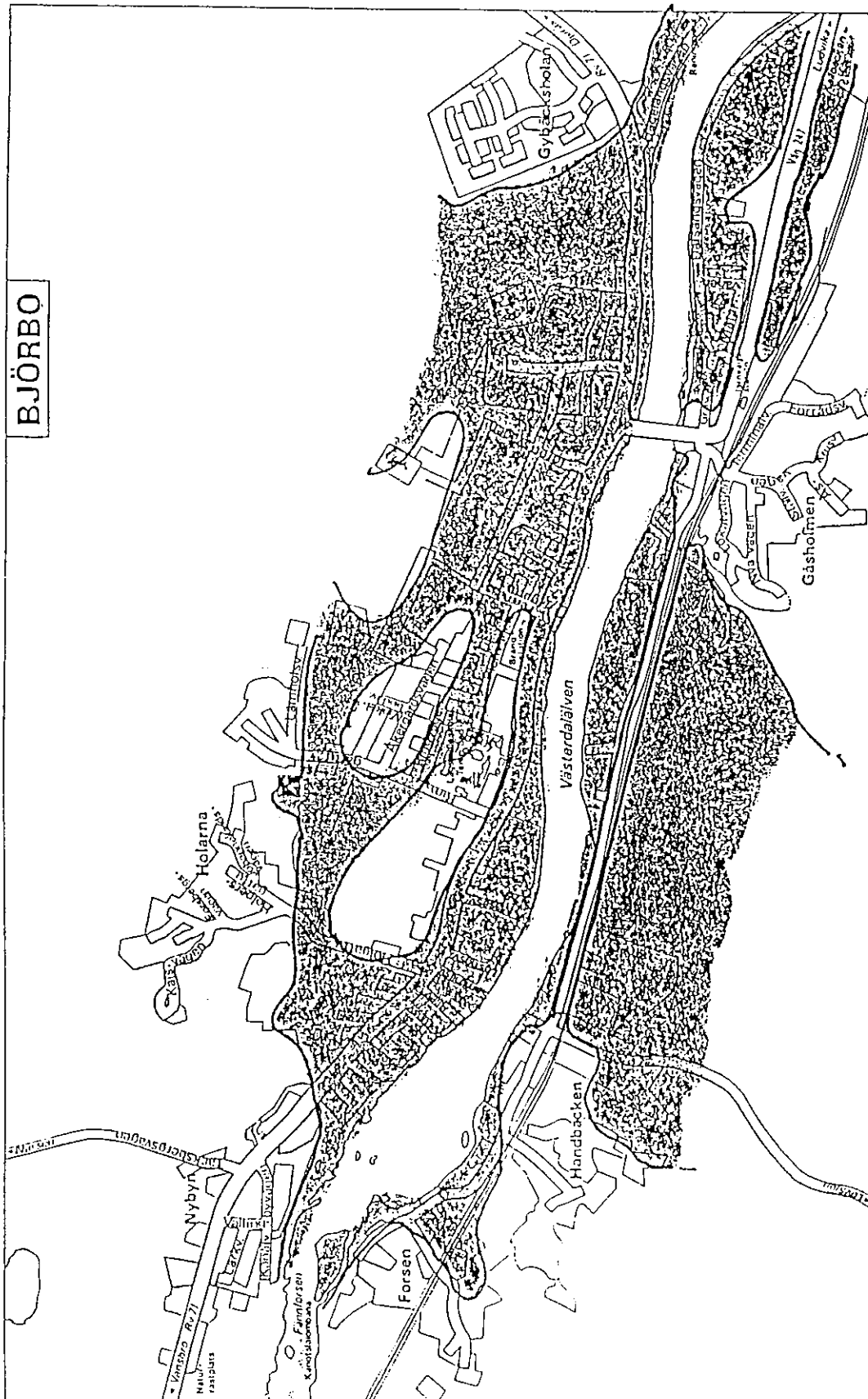
Inom Gagnefs kommun är det främst i tätorterna Björbo och Dala-Floda som översvämningar förekommer. Detta på grund av orternas läge längs Västerdalälvens låga älvslänter.

1916 års vårflod är den översvämning som under senaste seklet medfört förödande konsekvenser för Västerdalsområdet. Men även vårfloderna 1959, 1966, 1977 och 1986 hade höga flöden, som förorsakade översvämningar.

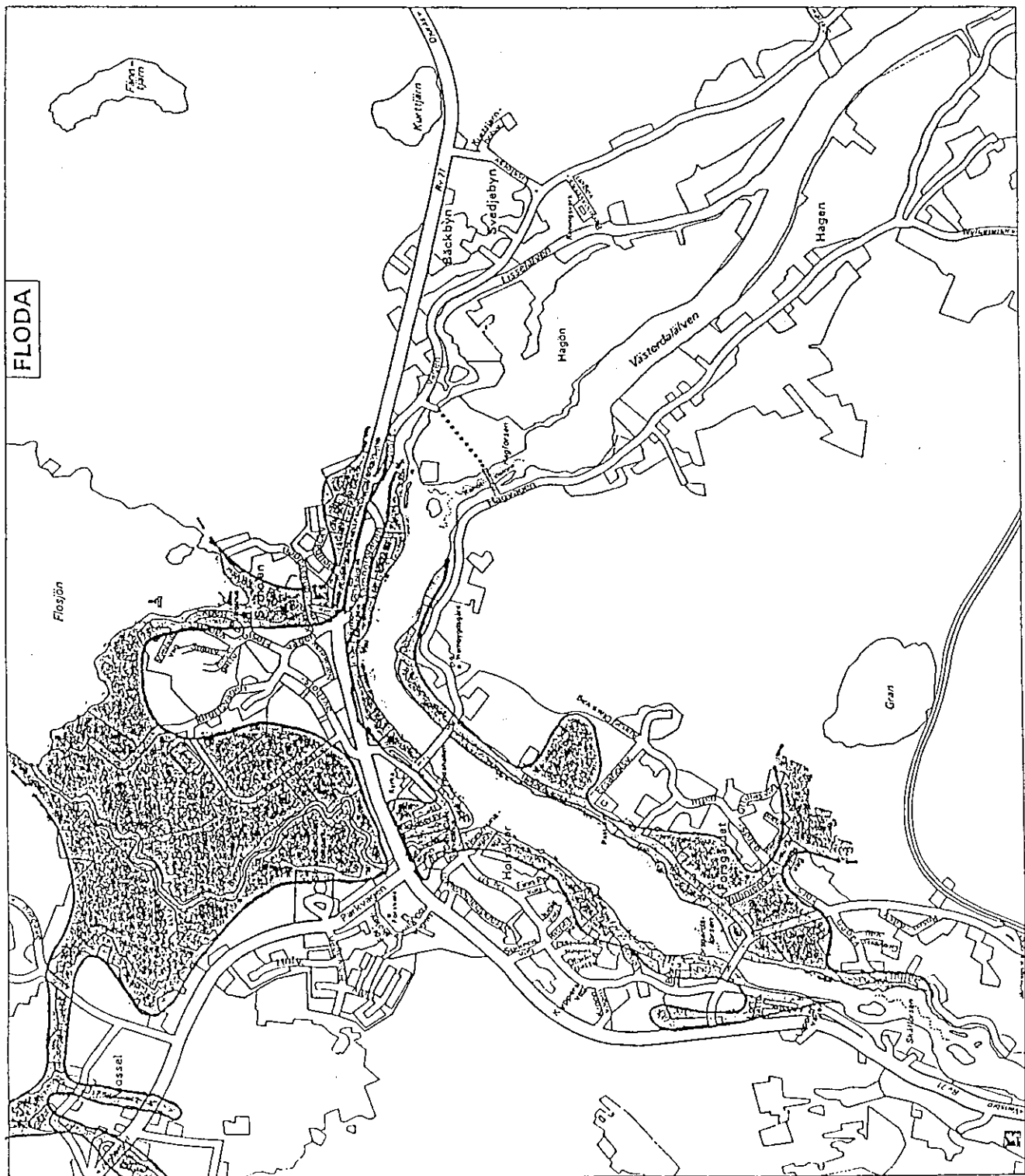
Utredning översvämningar, ras och skred

På uppdrag av Gagnefs kommun utförde VIAK 1987 en översiktlig utredning om åtgärder för att förhindra skador orsakade av översvämningar, ras och skred vid Väster- och Österdalälvarna. Utredningens direktiv var att kontrollera befintligt kartmaterial, utföra geologisk - geoteknisk kartering av riskområden, redovisa översvänningsområden relaterade till maxflöden, sammanställa katalog över skadeförhindrande åtgärder samt utföra risk- och kostnadskalkyl. I utredningen utgick man huvudsakligen från 1916 års vårflod. På kartbilder redovisas de områden utefter Västerdalälven som då var översvänningsdrabbade. Där markeras även de invallningar som numera finns i Björbo och Dala-Floda baserade på översvänningsnivån 205 m ö h, vilket var nivån vid översvämningen 1986 i Björbo.

Risikområde för översvämningar i BJÖRBO
1916 års flöde, efter nu utförda rensningar

Riskområde för översvämningar i FLODA
1916 års flöde

Grundförutsättningar i Öster- och Västerdalälvarna

Utredningen konstaterade att inom Gagnefs kommun var det huvudsakligen områdena kring Västerdalälven som löpte risk för översvämning. Anledningen var framför allt att, det då som nu, saknas regleringsmagasin samt att bebyggelsen är lokaliserad längs de låglänta områdena kring älven.

Kring Österdalälven ligger bebyggelsen i allmänhet ovan en hög strandbrink och mycket goda utjämningseffekter fås genom Trängslettdammens magasin samt Siljan. Av dessa skäl förekommer inga översvämningar, men i stället är erosionsaktiviteten hög med stora risker för ras, skred och ravinbildningar. Ras och skred, primärt utlösta av erosion, har förekommit på flera ställen inom älvområdena. Större skred är ovanliga, men har inträffat vid Älvudden i Djurås i samband med höstfloden 1985. Även i Mockfjärd och Björbo har landmasseförflyttningar ut i älven förekommit. Utefter Österdalälven, nedanför bostadsbebyggelsen i Kyrkbyn, har älvsälanten varit instabil de senaste 50 åren, varför ett kontrollprogram med mätning och lodningar utförs med vissa årsintervall. Senaste mätning har skett under 1997. Utredningen om översvämningar, ras och skred hade som ett av direktiven att utforma katalog för *skadeförhindrande åtgärder*. Bland dessa kan nämnas:

- Rensning av Hagelängsforsen enligt vattendom. Högvattennivån har därmed reducerats i Björbo.
- Invallningar till rimlig nivå utifrån säkerhets-, ekonomiska, juridiska och sociala aspekter.
- Upprättad beredskapsplan för översvämningar
- Detaljundersökning utförd där risk för ras och skred finns för människor och/eller egendom. Här ansvarar kommunen för att informera fastighetsägarna.

Utredningen finns på kansliet, kommunkontoret i Djurås.

Vid översvämning över invallningsnivån i Björbo 205 m ö h uppstår *mycket allvarliga konsekvenser* för hela samhället med bl a avloppsnät ur funktion, elavbrott och erosionsrisker. Någon reglering av Västerdalälven har ej påbörjats och kommer förmodligen aldrig att påbörjas heller, då naturliga vattenmagasin saknas. Detta innebär att riskerna för större översvämningar pga väderlek och snömängd kommer att finnas kvar. Möjligheterna till att begränsa framtida skador längs Västerdalälven och den bebyggelse som är aktuell är att dels förbjuda ytterligare byggnation längs älven under kritisk vattennivå, ex nivå för 1916 års vårflod samt dels förse berörda områden med ändamålsenliga invallningar, allt i enlighet med framtagna risk- och konsekvensutredning.

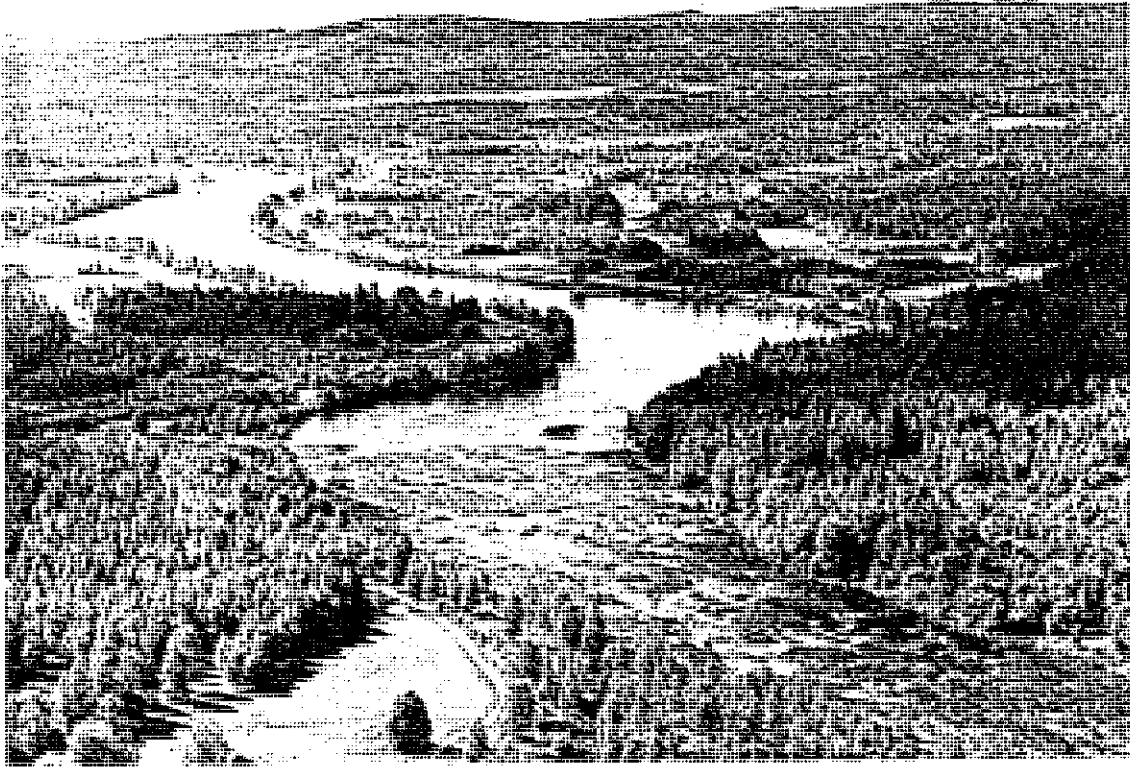
Översiktlig stabilitetsutredning av slänter mot Dalälven

På uppdrag av Gagnefs kommun utförde VBB VIAK en översiktlig stabilitetsutredning av slänter mot Dalälven i anslutning till bebyggelse. Utredningen omfattade nio områden, etapp A, daterad 1993-10-08. Undersökningen omfattade fem av de tidigare nio undersökta områdena, vilka efter utförd geoteknisk besiktning bedömdes som otillfredsställande.

Område 1	Björbo Handbacken, höger sida
Område 4	Mockfjärd uppströms landsvägsbron, höger sida
Område 5	Mockfjärd nedströms landsvägsbron, höger sida
Område 8	Djurås, vänster sida
Område 9	Djurmo, vänster sida

Utöver nämnda områden tillkom även en kompletterande översiktlig utredning över Älvsjöområdet, där ras förekommit. Utredningen finns på räddningstjänsten.

Sannolikheten för att ras och skred kommer att ske i kommunen finns, men skall förhoppningsvis ej medföra fara för liv och egendom då platserna med instabilitet numera är kända. Liksom i översvämningsdrabbade områden bör man ej heller lokalisera nybyggnation till dessa områden.

Dalarna, Sweden
Den mäktiga Västerdalälven.

Kapitel 6 NATURRESURSER

ALLMÄNNA INTRESSEN ENLIGT NATURRESURSLAGEN

Hushållningsbestämmelserna i NRL:s andra kapitel handlar om allmänna intressen och värden, som så långt möjligt skall skyddas från påtaglig skada. Riksintressen skall särskilt skyddas. NRL:s tredje kapitel behandlar vissa geografiska områden av riksintresse, i Gagnef är hela Västerdalälvens dalgång särskilt angiven (3 kap 6 §).

Ett av översiktsplanens syften är att redovisa de allmänna intressen som bör eller skall beaktas vid beslut enligt ett antal olika lagar (se kap 2).

När det gäller riksintressen har staten genom länsstyrelsen redovisat vilka dessa är. Staten behåller sedan kontrollen över dessa riksintressen. När det gäller övriga allmänna intressen, som NRL handlar om, är det kommunens ansvar att identifiera, värdera och beskriva dessa. Länsstyrelsen hjälper kommunen med kunskapsmaterial. Men sedan är det kommunen som i princip själv beslutar om vilka intressen som skall beaktas.

I och med att allmänna intressen redovisas och antas i översiktsplanen kommer de att vara prövningsgrund för beslut enligt PBL och övriga lagar, som kopplas till NRL. Förankrade i en översiktsplan, som tillkommit enligt PBL:s regler med samråd, offentlig utställning och antagande i demokratisk ordning, kommer de att vara tungt vägande skäl vid beslut och eventuell överprövning. Nedan redovisas de allmänna intressen enligt NRL i Gagnef som bedöms vara av sådant värde att de bör ingå i översiktsplanen.

JORDBRUK

Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk (2 kap 4 § NRL).

Jordbruket, särskilt i östra kommundelen, har stor betydelse för Gagnef. Det är också väsentligt att landskapet hålls öppet i största delen av älvdalgångarna. Ryggraden i jordbruket är djurhållning med tillhörande vall- och fodersädsodling. De stora landskapsvärdena, som älvdalslandskapet visar upp, är till största delen ett resultat av en långvarig jordbrukstradition. Mjolk- och foderspannmålsproduktion samt potatisodling är de största verksamheterna, även viss köttproduktion har kommit igång. Inom kommunen fanns år 1995 en åkerareal omfattande 2 524 ha, vilket motsvarar 3,2% av kommunens yta. Åkerarealen minskade med ca 90 ha från 1990. År 1994 arbetade totalt 123 personer inom jord- och skogsbruk, varav 49 enbart inom jordbruk. Antalet jordbruksföretag var 97 st. Den pågående omarronderingsprocessen har resulterat i stora förändringar av jordägendet, men mindre förändringar i brukandet.

SKOGSBRUK

Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk (2 kap 4 § NRL).

Skogsvårdsstyrelsen har den övergripande insynen och kontrollen över skogsbruket i kommunen. Av den totala skogsmarken på 629 km² (motsvarar 81% av kommunens yta) ägs 454 km² av privata skogsägare medan 175 km² ägs av skogsbolag. Genom nyligen genomförd omarrondering i kommunens östra del har antalet skogsskiften och markägare reducerats. Denna process fortsätter genom planerade omarronderingar i Bäsna-Sifferbo samt även i Björbo-Floda.

Inom ramen för projektet *Natura 2000* har en kommunal stiftelse bildats. Stiftelsen skall förvalta de minst 12 nya naturreservat, som tillkommit efter omarronderingen. Skogsvårdsstyrelsens biotopinventering innehåller särskilt utpekade naturobjekt, som skall beaktas.

VATTENBRUK OCH FISKE

Med vattenbruk menas odling av fisk och skaldjur för konsumtion (matfisk) eller utsättning (sättfisk). Vattenbruk är en biologisk produktion, vars resultat till mycket stor del är beroende av naturliga förutsättningar på odlingsplatsen. Krav ställs på god vattenomsättning, vattenkvalitet, skyddade lägen mm.

Vattenbruksföretag påverkar miljön genom utsläpp av näringsämnen. Risk finns för spridning av främmande fiskarter samt spridning av smittsamma fisksjukdomar. Prövning skall därför ske enligt både fiskelagstiftning och miljöskyddslagstiftning.

Västerdalälven och Flosjön har bedömts ha förutsättningar för fiskodling. I älven har tillstånd givits för fiskodlingar i Björbo och i Mockfjärd.

Västerdalälven med sina forsar är också av mycket stor betydelse för fritidsfisket. Här finns goda betingelser för fiske av harr och öring i Käringsforsen, Fänforsen, Hagelängsforsen, Skålforsen, Forsgärdeforsen, Hagforsen, Lögnäsforsen och Djurforsen. I de lugna selen mellan forsarna finns gott om gädda och abborre, men även id, braxen, mört, stäm och löja. I skogarna, som kantar älvdalarna, ligger ett stort antal sjöar och tjärnar, de flesta med gädda, abborre och vitfisk. Utplantering av öring och regnbåge sker genom fiskevårdsföreningarna. Flera mindre sjöar och tjärnar hyser ett naturligt öringbestånd. I flera av skogslandskapets åar och bäckar finns öringbestånd, såväl naturliga som inplanterade.

Fiskelycka

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturhistorisk miljöanalys

I Gagnefs kommun finns ett stort antal kulturhistoriskt intressanta miljöer. Under 1981 utförde Dalarnas museum en fältinventering av kommunen, omfattande alla bebyggelseenheter med mer än ett par gårdar. Bildmaterialet består av ca 1 520 svartvita fotografier och ca 550 diabilder. Dessa fotografier tillsammans med fältanteckningarna förvaras i Dalarnas museum. Vid inventeringen dokumenterades och värderades 61 bymiljöer, 50 fäbodan, 5 finnmarksbyar, 2 bruksmiljöer, 2 kvarn-miljöer, en stationsmiljö och en skogsarbetarförläggning. Med detta material som underlag har denna rapport sammanställts innehållande de 81 kulturhistoriskt och miljömässigt mest värdefulla områdena. Denna översiktliga kulturhistoriska områdesanalys är främst avsedd att tjäna som underlagsmaterial i kommunens planeringsarbete och för bygglovgivning, men den är samtidigt en vägledning över kulturhistoriskt intressanta bebyggelsemiljöer i kommunen.

Den kulturhistoriska miljöanalysen finns publicerad i rapport nr 17 från Dalarnas museum, publicerad 1993. Studera den gärna på kommunens bibliotek!

Riksintressen

Kulturmiljövårdens riksintressen är fastlagda 1987 och omfattar Bastberget, Djurmo klack, Finntorpet, Skallbodarna, Svedjebodarna och Österfors. Beskrivningar mm av dessa miljöer finns i kapitel 11 (Riksintressen). Riksantikvarieämbetet har 1996 kompletterat uppgifterna om dessa objekt.

Kulturobjekt av mycket stort intresse

Lokala intressen A omfattar 32 objekt: 10 byar, 14 fäbodan, 3 finnmarksbyar, 1 bruksmiljö, 2 kvarn-miljöer, 1 stationsmiljö och 1 skogsarbetarförläggning.

Kulturobjekt av stort intresse

Lokal intressen B omfattar 41 objekt: 23 byar, 16 fäbodan, 1 finnmarksby och 1 bruksmiljö.

Kyrkomiljöer och begravningsplatser mm

Lagen om kulturminnen mm redovisar i 4 kap (Kyrkliga kulturminnen) att kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskar och deras utseende och karaktär inte förvanskas. I vården av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår kulturmiljö beaktas. Kyrkobyggnader med kyrkotomter som berörs av lagtexten finns i Floda, Mockfjärd och Gagnef. Dessa tomter är också begravningsplatser.

Följande prästgårdar omfattas av skyddsföreskrifter enligt 41 kap kyrkolagen: Floda kyrkoherdeboställe i Floda socken, Gagnefs kyrkoherdeboställe i Gagnefs socken samt Mockfjärds komministerboställe i Gagnefs socken.

Fornminnen

Fasta fornlämningar och fornfynd är skyddade enligt kulturminneslagens 2 kap. Fasta fornlämningar är sådana lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Den som avser att uppföra byggnad eller

anläggning bör utreda om fast fornlämnning berörs. Utredning mm bekostas av exploatören efter tillstånd från länsstyrelsen.

Under 1993-94 gjorde Riksantikvarieämbetet och länsstyrelsen omfattande inventeringar av kultur-objekt och fornminnen, varvid antalet dokumenterade fynd ökade väsentligt. Resultatet finns redovisat på ekonomiska kartan och finns, tillsammans med objektbeskrivningar, tillgängligt hos miljö- och byggförvaltningen.

NATURVÅRD OCH FRILUFTSLIV

Naturvårdsprogram

Länsstyrelsen har 1987 framtagit ett *naturvårdsprogram* för länet. Syftet med programmet är att presentera en samlad och enhetlig redovisning av naturvårdens intresseområden, inklusive fakta och bedömningar. För varje område har det samlade naturvärdet klassats i en tregradig skala.

Naturvårdsprogrammet, som omfattar naturområden för naturvård och friluftsliv, redovisar för Gagnefs kommun 38 områden med höga naturvärden. Dessa områdens ungefärliga fördelning på naturtyper är följande: älvlandskap 40%, terrängformer och geologi 17%, naturskog 16%, sjöar och vattendrag 15%, myr 6% samt odlingslandskap och fåbodar 6%. 10 naturminnen har särskilt skydd enligt naturvårdslagen.

Riksintressen

Riksintressen för naturvård och friluftsliv är fastlagda 1988 och omfattar Bastberget, Gyllbergen (Prästbuan), Sälsslotten, Sängenåsen, Tansån, Trolldalen och Västerdalälven. Beskrivningar mm av dessa områden finns i kapitel 11 (Riksintressen). Naturvårdsverkets översyn av riksintressen pågår.

Områden av mycket högt värde

Inventeringen omfattar följande 11 områden, som anges ha mycket högt värde för naturvård och friluftsliv: Bastberget (som blivit riksintresse), älvlandskapet mellan Bäsna och Lennheden, Djurmo klack, åslandskapet vid Djurmo, åslandskapet mellan Djurås och Gråda, älvområdet i Djurås, Lortån från sjön Båsten till sjön Gäsan, myren Norrflytten väster om Björbo, Närsenåsen mellan Floda och Älgberget, Tansväggarna söder om sjön Tansen samt Ålheden.

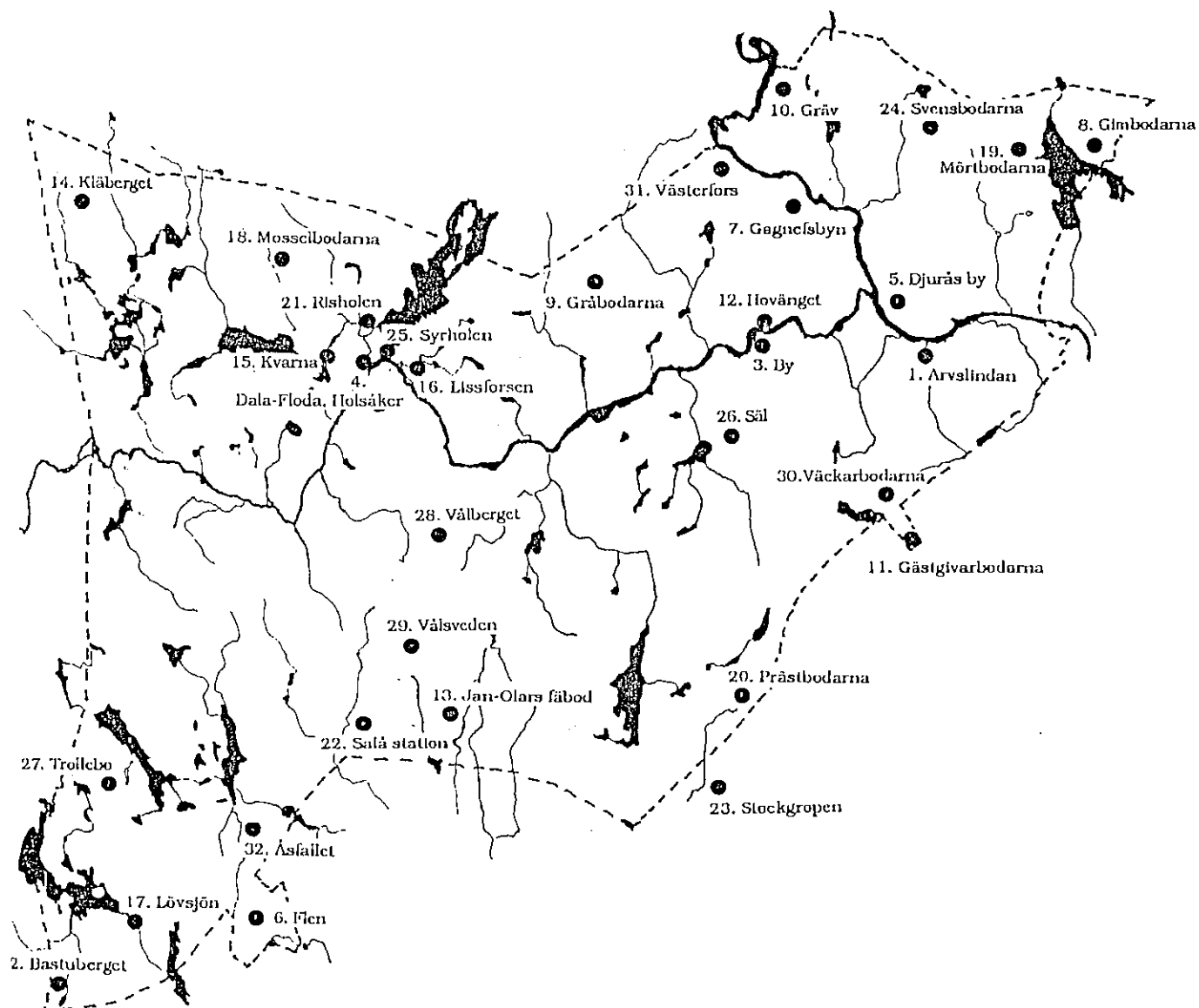
Områden med högt värde

Inventeringen beskriver följande 20 områden med högt värde för naturvård och friluftsliv: Bingmyran väster om Djurås, Dalälven mellan Bodarna och Bäsna, Dammsjön - Kvarnsjön nordväst om Björbo, byn Flen långt söder om Björbo, Färjbäcken söder om Djurås, Sjön Gimmen, urskogsreservatet Hartjärn söder om Björbo, jordbrukslandskapet Mossel - Flosjönore, myr vid Nordbäcksbodarna norr om Mockfjärd, Näsfallsåsarna vid Tryssjöberget, Oxberget väster om Sifferbo, Ristholarna mellan Färmsnäs och Rista, Risåarna söder om Floda, Sifferbodalen, Trolldalarna norr om Floda, Trollkäringsholarna söder om Ringforsen, Tryssjön, Västerdalälven mellan Ringforsen och Lindbyns kraftverk, Österdalälven mellan Flogen och Kyrkbyn samt mellan Kyrkbyn och Djurås.

Naturreservat

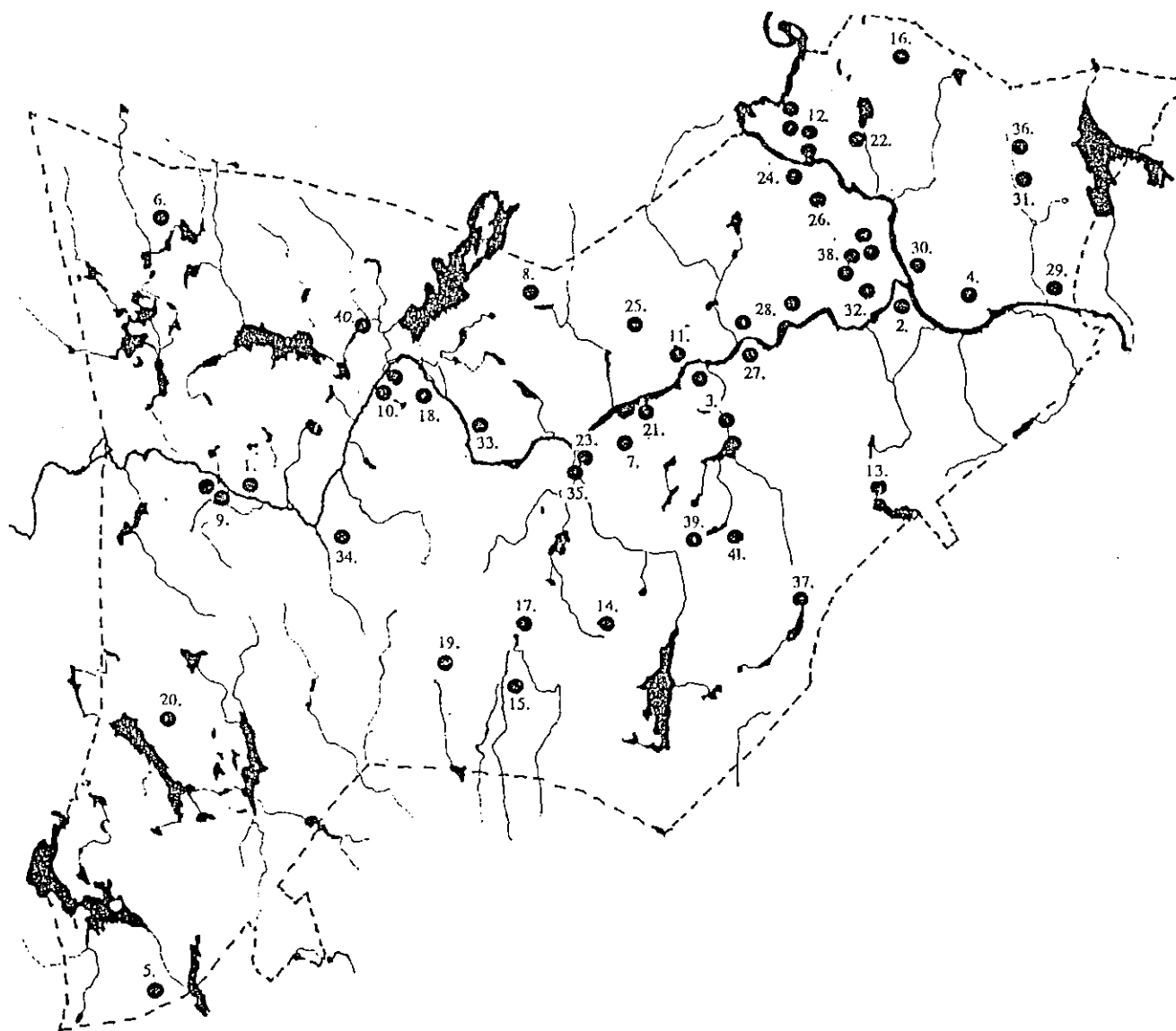
Enligt NVL § 7 finns två lagskyddade områden i kommunen: Hartjärn och Trolldalen. Hartjärn är ett litet urskogsreservat, som avsattes som naturreservat 1967. Inom området står ett antal 300-åriga tallar och en del döda och omkullfallna träd bidrar till urskogstämningen.

KARTA: KULTURMILJÖVÅRD A

LOKALA INTRESSEN A

1. Arvslindan	12. Hovängget	23. Stockgropen
2. Bastuberget	13. Jan-Olars säbod	24. Svensbodarna
3. By	14. Kläberget	25. Syrholen
4. Dala-Floda, Holsåker	15. Kvarna	26. Säl
5. Djurås by	16. Lissforsen	27. Trollebo
6. Flen	17. Lövsjön	28. Vålberget
7. Gagnefsbyn	18. Mosselbodarna	29. Vålsveden
8. Gimbodarna	19. Mörtbodarna	30. Väckerbodarna
9. Gråbodarna	20. Prästbodarna	31. Västerfors
10. Gräv	21. Risholm	32. Åsfallet
11. Gästgivarbodarna	22. Salå station	

LOKALA INTRESSEN B

1. Björbo	14. Gräsberget	29. Sifferbo
2. Bodarna	15. Grävenberget	30. Skogen, Utigårdarna
3. Bröttjärna, Holarna	16. Grävsbodarna	31. Solsbodarna
4. Djurmo	17. Gässtjärnberget	32. Svedjan
5. Däljfallet	18. Hagen	33. Sälje
6. Ekfännsberget	19. Höglindan-Risåsarna	34. Säljebodarna
7. Ersholen	20. Lövberget	35. Tanså hytta
8. Floberget	21. Mockfjärd	36. Tjämbodarna
9. Forsen, Handbacken,	22. Moje	37. Tryssjöbodarna
10. Esaholen, Dala-Floda station	23. Myrholen	38. Västjärna, Östjärna,
10. Forsgårdet, Tallriset	24. Nordbäck	Dunkarbacken
11. Färmsnäs	25. Nordbäcksbodarna	Gruvan, Bomsarvet
12. Gagnef-Kyrkbyn, Gärde,	26. Nordåker	39. Västjärnlindan
Gråda, Nedre Tjärna	27. Nysäl, Ellheden	40. Åkergårdarna
13. Grånsbodarna	28. Rista, Mon	41. Ösjöbodarna

Trolldalen är en canyon bildad vid inlandsisens avsmältning. I området står den s k trollkyrkan, ett 3 m högt stenvalv, som sannolikt uppkommit genom frostvittring. Trolldalen innehåller en mycket rik flora där t o m några krävande kärrväxter är representerade.

I samband med omarrondering av jord- och skogsmark i östra kommundelen kommer totalt 12 naturreservat att bildas med tillsammans ca 450 ha skogsmark. Dessa reservat är: Bröttjärnaån, Djurmo klack - Oxberget, Gråthålet, Grävsbuan, Knusberget, Lortån, Myggjärn, Prästbuan, Stormyrberget, Sturvål, Tansvägga och Ändlösberg. Troligen kommer även Karls Knös, söder om Björka, att ingå som reservat nr 13.

Ängs- och hagmarker mm

Länsstyrelsen har inventerat 19 st värdefulla ängs- och hagmarker. De mest värdefulla markerna finns i Bastberget, Risåsen och Tyrsberget (framtida riksintressen). Därefter kommer Fagerberget och Lövberget, tätt följda av Borgsheden, Ekfännsberget, Kläberget, Mosselsbodarna, Nordåker, Näbbäcksholen, Svedjan, Säl och Täcksberget. Även i Digerberget - Rundberget, Gruvan, Gråda, Gässtjärnsberget och Sifferbo finns intressanta ängs- och hagmarker. I jordbruksmark är stenmurar, odlingsrösen, småvatten, våtmarker, källor och alléer generellt skyddade.

Våtmarker

Våtmarker utgör ofta områden som är föga påverkade av mänsklig aktivitet, vilket medför att djur och växter funnit en fristad på dessa platser. Våtmarker har ofta en mycket artrik flora, som bör skyddas för att bevara den biologiska mångfalden.

Länsstyrelsen inventerade länets våtmarker 1990. I Gagnef undersöktes och dokumenterades 33 objekt, varav 1 av klass I, 6 av klass II, 20 av klass III och 4 av klass IV.

Sommaren 1992 utförde miljökontoret (Örjan Spansk) en mer detaljerad inventering av 31 objekt, varav 9 st bedömdes värdefulla, 18 st ansågs ordinära och 4 st med ringa naturvärde.

Raviner

Det som karaktäriserar naturen i Gagnefs kommun är till stor del den ravinbildning som bildas i älvsedimenten. Ravinerna utgör i många fall en sista tillflyktsort för växter och djur i ett hårt mekaniserat och rationellt jord- och skogsbruk. Alla raviner och ravinbildningar inom Gagnefs kommun är värda att bevara och vårda.

Sommaren 1993 utförde miljökontoret (Örjan Spansk) en naturinventering i 33 raviner. Av dessa bedöms 9 st helt eller delvis ha mycket höga naturvärden och övriga ha höga naturvärden.

Åsgropssjöar

Tillsammans med ravinerna är åsgropssjöarna eller de s k lokorna det som till stor del kännetecknar naturen i kommunens jordbrukslandskap. Få jordbruksbygder har en så mångfacetterad naturtyp som Gagnef. Lokorna skall bevaras och i görligaste mån skyddas mot övergödning och igenväxning.

Fäbodmiljöer

Sommaren 1994 gjorde miljökontoret (Örjan Spansk) en naturinventering i 53 fäbodmiljöer. Av dessa bedöms 21 st vara mest bevarandevärda ur naturvårdssynpunkt.

Tätortsnära områden för friluftsliv

För kommunens tätortsområden är det väsentligt att ha tillgång till strövområden, områden för motionsspår mm. Dessutom är det ett stort intresse att skydda vissa områden för fritidsfiskets behov. Kommunen har i ÖPL-90 särskilt pekat ut följande områden för rörligt friluftsliv: Forsarna väster om Björbo, området mellan Björbo-Floda-Närsen, söder Källbäcken, Hartjärn, mellan Mockfjärd och Bröttjärna, norr om Gagnef (Ålheden mm), väster om Djurås (Bingmyran), mellan Djurås och Djurmo, öster om Bäsna

Stigar och vandringsleder, cykelvägar

Kommunen har med hjälp av Friluftsfrämjandet byggt ut och rustat ett omfattande system av stigar och vandringsleder samt cykelvägar. Till detta ledssystem finns många rastkojor, vindskydd mm, allt för att öka tillgängligheten till de stora naturvärdena i kommunen.

EKOLOGI - MILJÖ - KRETSLOPP

Lokal kretslopp och ekologisk uthållighet

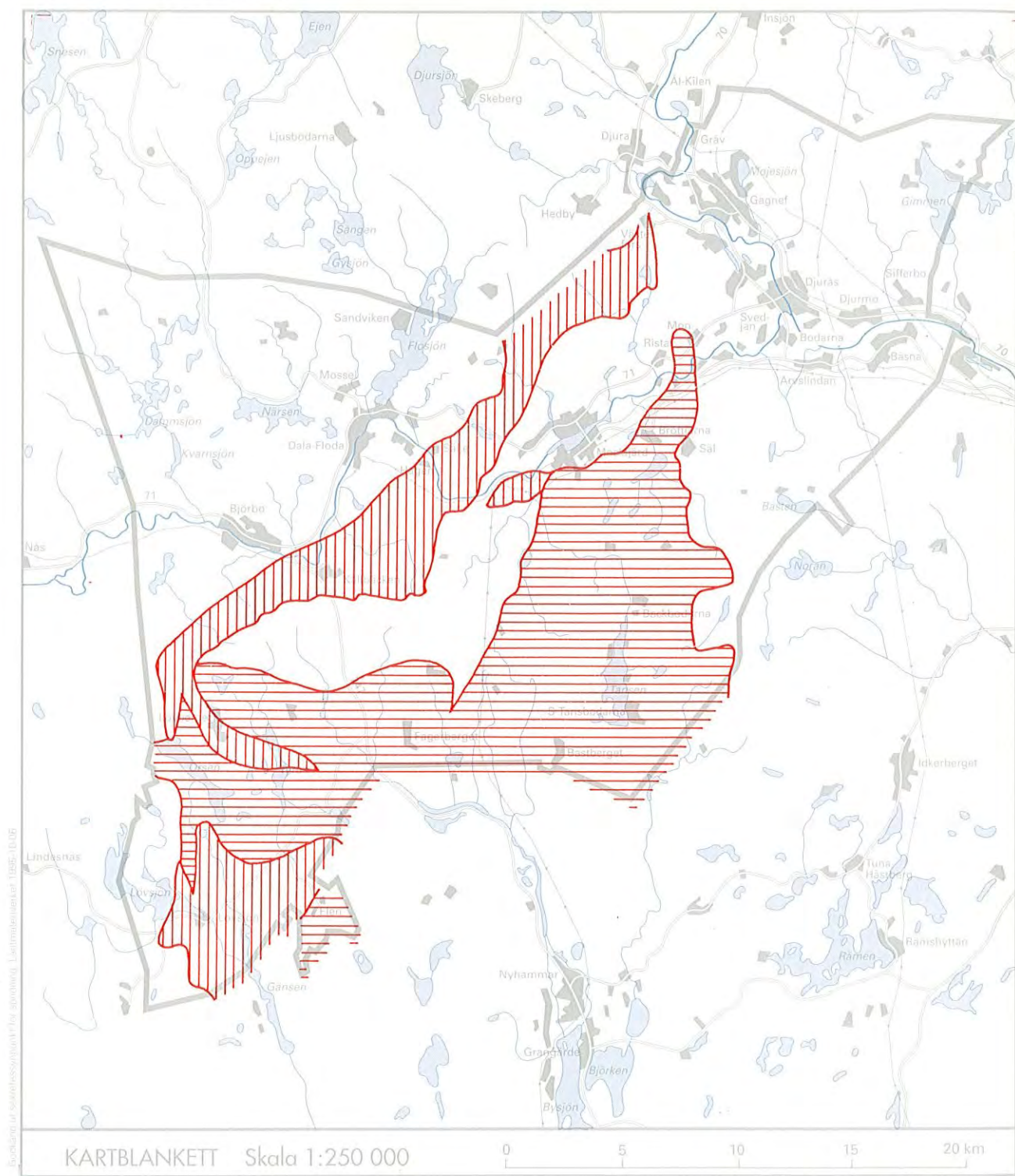
Förutsättningarna för lokala kretslopp är goda i Gagnefs kommun. När källsortering infördes började över hälften av hushållen att själva kompostera sitt matavfall för att sedan använda komposten lokalt. Även kompostering av trädgårdsavfall sker i stor omfattning. Det slam som bildas i kommunens reningsverk har en mycket hög kvalitet med låg halt av föroreningar. Slammet komposteras med torv för att ytterligare öka kvaliteten. Den komposterade s k biomullen används av traktens lantbrukare som jordförbättringsmedel. Biomullen tillsammans med hemkompostering sluter nästan fullständigt kretsloppet från jord till bord inom kommunen. Om urinen från hushållen kunde tas till vara på ett bra sätt skulle kretsloppet kunna slutas nästan fullständigt med lokalt producerade livsmedel och lokalt producerade näringsämnen.

Uppvärmning av bostäder med biobränsle har alltid varit av stor betydelse i Gagnef. De nya tekniker som tagits fram för biobränsle som keramisk förbränning, flis och pellets har medfört att biobränsle blivit ett miljövänligare alternativ till uppvärmning. Inom kommunen finns det gott om råvara till biobränsle, uttag bedöms kunna göras utan att långsiktigt skada naturen. Om askan på ett bra sätt kunde återföras till naturen skulle även detta kretslopp kunna slutas.

Eftersom ett samhälles möjlighet för långsiktig ekologisk överlevnad ökar med varje kretslopp som sluts, har Gagnef mycket goda möjligheter att bygga ett samhälle som är ekologiskt uthålligt. Hämskon i Gagnef är att många arbetar utanför kommunen och är beroende av resor till och från arbetet. Kollektiva kommunikationer med kringliggande kommuner och arbetsplatser är goda, även om de kanske inte är så miljövänliga.

VÄRDEFULLA ÄMNEN

Gagnefs kommun har, tillsammans med Borlänge, Falun och Säter, tagit fram en gemensam grushushållningsplan. Grustäkter finns inom två områden i Gagnef: Skärklacken och Ålheden. Planen påvisar behovet av skärpta miljö- och hushållningskrav vad gäller täkter för naturgrus. Dessutom understryks behovet av kompletterande brytning i bergtäkter.

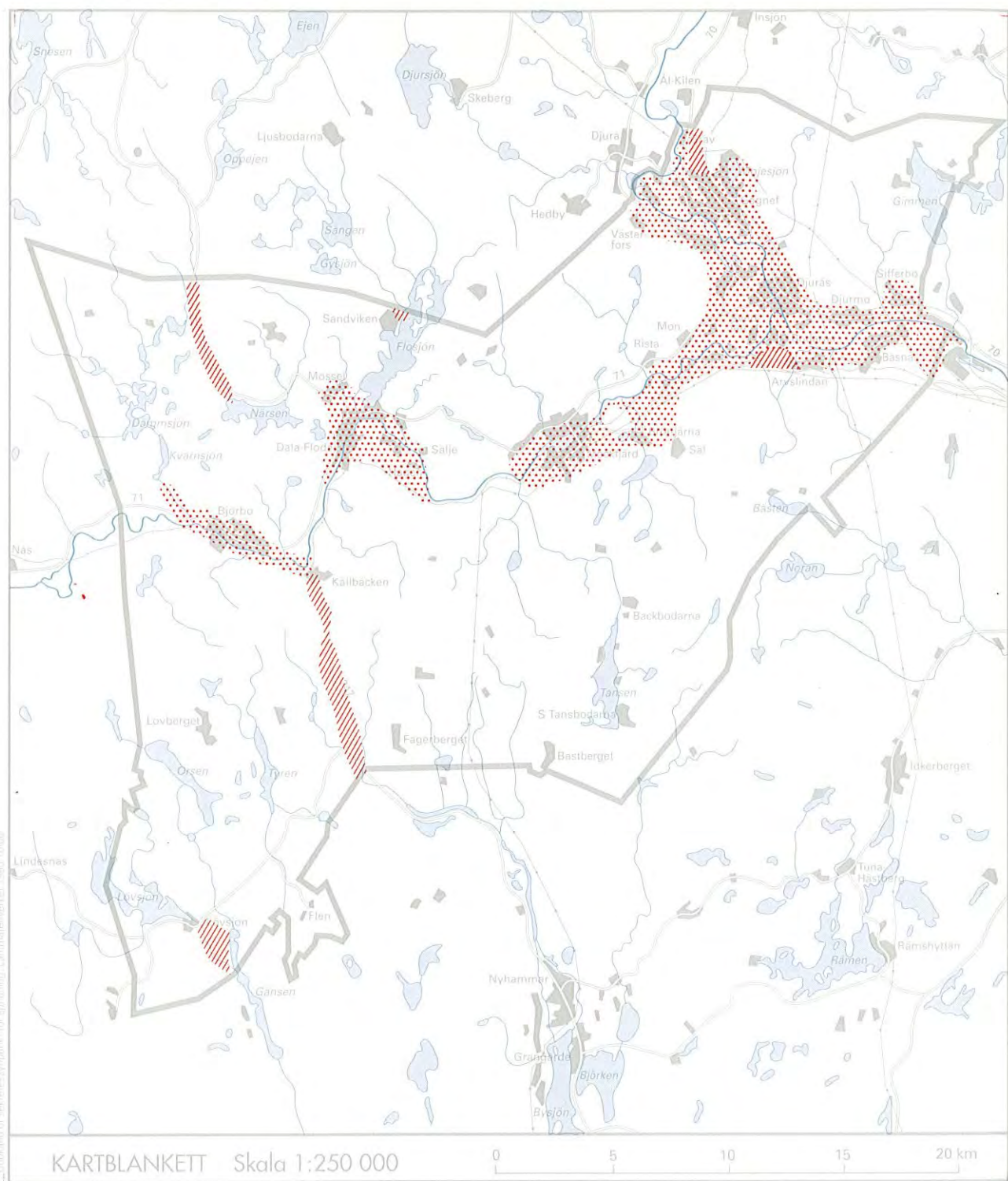
METAVULKANIT SUR
/LEPTIT - LEPTITGNEJS/
1,9 miljarder år

GRANIT, ÄLDRE
1,8 miljarder år

GRANIT, YNGRE
1,4 - 1,8 miljarder år

Grusåsar

Finkorniga sediment

**Morän med partier av
överlagrade myr- och sankmarker**

GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Geologi

Gagnefs kommun ligger inom området för sk vågig bergkullterräng. Terrängen är typisk för hela bergslagsdelen av Dalarna och kännetecknas av att den relativa höjden, dvs skillnaden i höjd mellan dalar och berg överstiger 100 m.

Inlandsisens rörelser och avsmältning har satt sin prägel på landskapet och de lösa jordlagren. I sina lägre delar låg kommunen under havsnivån vid isavsmältningen, högsta kustlinjen ligger i Gagnef på ca 205 m. Under isens tillbakagång lämnade den i Dalälven och Österdalälvens dalgång en stor ås, Badelundaåsen, efter sig. Åsen avsattes under havsnivån och kom att till stor del täckas av fina älvsediment. Andra åsar som avsattes i havsmiljö är Björkaåsen och Sängenåsens nedre del vid Flosjön. Sedimenten bildade en platå i dalälvarnas botten. Mäktigheten på denna sedimentplatå har uppmätts till över 50 m. I denna sedimentplatå har Dalälven eroderat ut sin fåra och i anslutning till denna har ett antal raviner bildats i sedimentplatån. Isblock som bäddats in i sedimenten har givit upphov till en mängd dödisgröpar och åsgravar. Detta har medfört att den platta sedimentytan har fått en struktur av älvfåran, raviner och dödisgröpar. Sedimenten består av silt, en blandning av finmo och mjåla, jordarten är extremt tjälfarlig. Silten har den egenskapen att den snabbt kan växla från fast till flytande form vid vattenmättnad.

Området som ligger ovanför högsta kustlinjen är till största delen täckt av morän, ett osorterat material, som varierar från blockfattig till blockrik. Moränen har oftast transporterats en kort sträcka av isen och har ungefär samma kemiska sammansättning som berggrunden. Följaktligen är moränen i Gagnef näringsfattig med låg kalkhalt speciellt i de västra delarna. På en del ställen har åsar avsatts över högsta kustlinjen som större delen av Sängenåsen, Närsenåsen, Grangärdesåsen samt en åsbildning vid Lövsjön ner mot Gänsen.

Inlandsisen lämnade ett relativt skrynkligt moränlandskap efter sig, där sänkor och fördjupningar fylldes med smältvatten. Grunda fördjupningar där näringstillgången var god växte igen och en våtrnark eller mosse bildades. I kommunens södra och västra delar är andelen våtmarker störst, där kan andelen nå upp till 10-20% av ytan.

Allt detta material vilar på en berggrund som i likhet med de omgivande bergen, till stora delar består av graniter av olika åldrar och sammansättning. De allra äldsta bergarterna utgörs av sk Metavulkaniter eller leptiter, som finns i området runt Lövsjön och i ett band över Källbäcken i Björbo mot Högberget i Mockfjärd och vidare mot Västerfors. Dessa bergarter har en ålder på 1,9 miljarder år. I anslutning till dessa bergarter förekommer bl a kvarts, fältspat, kalk och olika sulfidmalmer, där större och mindre brytningar och undersökningar har förekommit inom kommunens gränser bl a vid Björbo kvartsbrott, Källbäcken, Myrholn, Högberget, Rista och Björkberget. De äldsta graniterna är ca 1,8 miljarder år och finns i kommunens södra del i ett område från Flen och vidare ned mot Lillstup. Inom övriga områden består berggrunden huvudsakligen av olika graniter, där åldern varierar mellan 1,4 - 1,8 miljarder år.

Sjöar och vattendrag i Gagnef

Dalälven

Dalälvens östra och västra grenar sammanstrålar i kommunen och sätter sin prägel på hydrologin i kommunen. Nästan hela kommunen avvattnas genom Dalälven, även Badelundaåsen, som korsas av älven på 3 ställen, tillför vatten till Dalälven. Vattenföringen i Dalälven mäts i Gråda och

Mockfjärd. Västerdalälven, som är oreglerad i sin övre del, har stora variationer i vattenflödet med vårflod och höstflod.

Vattenföringen i Västerdalälven är vid Mockfjärd i medeltal 293 kubikmeter/sekund (40- årsmedelvärde). År 1986 uppmättes 541 m³/s, vid översvämningen 1916 var värdet 1468 m³/s och vid den stora översvämningsskatastrofen 1860 var värdet ca 1 700 m³/s.

Pajsoåns och Malingsåns vattensystem

I den sydvästra kommundelen avvattnas sjöarna Orsen och Tyren genom Malingarna ner till Väsman. Väsman ingår i Kolbäckens vattensystem och rinner ut i Mälaren genom Strömsholms kanal.

Sjöar

Gagnefs kommun är mycket rik på sjöar och vattendrag. Inom kommunen finns ca 130 skogssjöar över 1 hektar, ungefär 40 s k lokor och 5 sjöar i jordbruksbygden. Lokorna, som har en speciell hydrologi med liten eller ingen vattengenomströmning, är kraftigt övergödda och många lider av syrebrist under vintern och sensommaren. För att kunna prioritera framtida åtgärder har miljökontoret genomfört en utredning av lokorna. I två lokor har miljökontoret placerat ut luftare för att syresätta bottenvattnet. I ytterligare två lokor har botten sedimentet grävt bort för att undvika igenväxning. Sjöarna i kommunens västra och sydvästra del är näringsfattiga och känsliga för förorening på grund av att markens kalkinnehåll är litet. Vissa sjöar och sjösystem har vatten av mycket hög kvalitet. Bland skogssjöarna kan nämnas Gimmen, Flosjön, Tansen, Stora och Lilla Lövsjön, Tryssjön, Båsten, Tyren, Närsen m fl. Även vattnet i sjöarna i Fännåns vattensystem är av god kvalitet.

Grundvatten

Hela kommunen förses med dricksvatten från grundvattenmagasin. Grundvattnet har mycket hög kvalitet. Någon ytterligare rening än den som sker i marken behövs inte. De östra kommundelarna får sitt vatten från Badelundaåsen. Åsen tappas på vatten i Gagnef och Bäsna. Badelundaåsen innehåller kalk som löses ut av grundvattenflödet. Dala-Floda och Mockfjärd får sitt dricksvatten från Sängenåsens nedersta del, där åsen går ut i Flosjön som en udde. En del av vattnet infiltrerar genom botten på Flosjön till åsen. Björbo får sitt vatten från en sandavlagring i Källbäcken. Marken är liksom i Sängenåsen kalkfattig och vattnet är mycket mjukt.

KOMMUNIKATIONER

Befintliga och planerade sträckningar av riksvägarna 70 och 71 samt väg 247 anses vara av riksintresse. För kommunen är dessutom vägarna 583 (Mockfjärd - Bäsna), 590 (Djurås - Gagnef) och 597 (Djurås - Myrheden) av stor betydelse.

Vägverket har 1996 tagit beslut om nytt läge för rv 71 (förbifart Björbo, förbifart Floda, förbättring Mockfjärd - Djurås). Kommunen har tagit fram alternativt vägläge genom Floda. Läget för rv 71, delen vid Floda, skall särskilt belysas i översiktsplanen.

Järnvägslinjen Dalabanan är av riksintresse medan Västerdalsbanan är av länsintresse.

Flygfältet i Borlänge (Dala Airport) är av stort intresse för Gagnefs kommun.

Dessutom är högklassiga teleförbindelser (optokabel) av väsentlig betydelse, i första hand för kommunens näringsliv.

Utredning pågår om Dala kanal, som berör Dalälven och Österdalälven. Möjlighet till båtfärder skapas 1998 från Gråda till Borlänge med bl a anläggande av bryggor i varje by.

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Energiproduktion och distribution

I älvarna finns tre kraftverk för elkraftsproduktion (Lillstup och Lindbyn i Västerdalälven kring Mockfjärd samt Gråda i Österdalälven på gränsen till Leksand). Västerdalälven är genom riksdagsbeslut och NRL skyddad mot ytterligare vattenkraftsutbyggnad (3 kap 6 § NRL).

För elkraftsdistribution genomkorsas kommunen av större kraftledningar öster om Djurås. 400 kV-ledning Bäsna - Repbäcken har nyligen utbyggts. Kartor redovisar lägen för befintliga och planerade kraftledningar minst 50 kV, som av kommunen anses vara av väsentligt intresse.

Avfallshantering

Kommunens avfall, som sorteras i olika fraktioner, omhändertas i Borlänge. Reservat för deponering av grovavfall mm finns söder om Mockfjärd. Miljöstationer för mottagning av sorterade restprodukter finns på 10 platser i kommunen.

Vattenförsörjning

Anläggningar för kommunens vattentäkter mm är säkrade genom vattenskyddsområden. För vissa mindre täkter behöver det formella skyddet ses över. Badelundaåsen, som ger vatten till östra kommundelen, är gemensam för bl a Leksand och Borlänge. Här bör frågan om gemensamma riktlinjer övervägas som en mellankommunal angelägenhet.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Transporter av farligt gods

Det finns i dag ingen statistik över farligt-gods-transporter i landet, varför ingen vet hur mycket och vad som transporteras på våra vägar. I Gagnefs kommun transporteras främst petroleumvaror till bensinmackar samt olja till bostäder. Transporterna sker även i närheten av kommunens vattentäkter. Vägvalsstyrning har ej anvisats då det inte finns några alternativa vägar inom kommunen. Möjligen kan en ny sträckning av riksväg 71 eliminera riskerna i någon mån.

Översvämningar, ras och skred

Inom Gagnefs kommun är det främst i tätorterna Björbo och Dala-Floda som översvämningar förekommer. Detta på grund av orternas läge längs Västerdalälvens låga älvsänter.

1916 års vårflood är den översvämning som under senaste seklet medfört förödande konsekvenser för Västerdalsområdet. Men även vårflooderna 1959, 1966, 1977 och 1986 hade höga flöden, som förorsakade översvämningar.

Vid översvämning över invallningsnivån i Björbo 205 m ö h uppstår *mycket allvarliga konsekvenser* för hela samhället med bl a avloppsnät ur funktion, elavbrott och erosionsrisker. Någon reglering av Västerdalälven har ej påbörjats och kommer förmodligen aldrig att påbörjas heller, då naturliga vattenmagasin saknas. Detta innebär att riskerna för större översvämningar pga väderlek och

snösmängd kommer att finnas kvar. Enda sättet att begränsa skador torde vara att ej förlägga ytterligare bebyggelse i de mest översvänningshotade områdena

Kring Österdalälven ligger bebyggelsen i allmänhet ovan en hög strandbrink och mycket goda utjämnings effekter fås genom Trängslettdammens magasin samt Siljan. Av dessa skäl förekommer inga översvämningar, men i stället är erosionsaktiviteten hög med stora risker för ras, skred och ravinbildningar. Ras och skred, primärt utlösta av erosion, har förekommit på flera ställen inom älvmrådena. Större skred är ovanliga, men har inträffat vid Älvudden i Djurås i samband med höstfloden 1985. Även i Mockfjärd och Björbo har landmasseförflyttningar ut i älven förekommit. Utefter Österdalälven, nedanför bostadsbebyggelsen i Kyrkbyn, har älvsälanten varit instabil de senaste 50 åren, varför ett kontrollprogram med mätning och lodningar utförs med vissa årsintervall. Senaste mätning har skett under 1997.

Sannolikheten för att ras och skred kommer att ske i kommunen finns, men skall förhoppningsvis ej medföra fara för liv och egendom då platserna med instabilitet numera är kända. Liksom i översvänningsdrabbade områden bör man ej heller lokalisera nybyggnation till dessa områden.

Skjutbanor

Länsstyrelsen har år 1981 inventerat länets skjutbanor (skjutbanor W-län, N 1982:5) och redovisat dessa på ekonomiska kartan. Dessutom finns omgivande bullerzon 65 dBA inritad. Inom Gagnefs kommun finns för närvarande 9 skjutbanor av olika typer: 2 gevärsskyttebanor, 2 pistolskyttebanor och 5 jaktskyttebanor. Förutom buller kan även andra miljörisker finnas, t ex blyhagel.

Flygplatser, motorbanor

Flygplatsen *Himmelslätta* väster om Djurås används för sportflygets behov och endast under sommartid. Endast vid särskilda tävlingsevenemang kan risk finnas för bullerstörningar.

Någon *motorbana* finns inte i kommunen, men framtida läge har anvisats vid Lissjöberget söder om Mockfjärd (intill planerad grovavfallsanläggning).

Tillgänglighet

Tillgänglighetsplan är under utarbetande.

Nedlagda avfallsupplag

I kommunen finns 4 platser med nedlagda avfallsupplag, vilket måste uppmärksammas vid åtgärder i närheten: Norr rv 71 vid Fänforsen i Björbo, väster om rv 71 vid Rävheden sydväst Floda, söder om Myrholens by sydväst Mockfjärd samt söder om kyrkogården i Gagnefs kyrkby.

Kapitel 7 ÖVERSIKTSPLAN

PLANENS GRUNDDRAG

Översiktsplanen för Gagnefs kommun presenteras i två plankartor och omfattar hela kommunen.

KARTA A - ANVÄNDNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN- beskriver nuvarande och planerad användning av mark och vatten, på 10 års sikt. Dessutom anges strategiska lägen för vissa vägsträckningar. Mark- och vatten användningskartan beskrivs i kapitel 8.

KARTA B - REKOMMENDATIONER -visar en indelning av kommunen i områden med olika rekommendationer och bestämmelser knutna till fysisk planering. Dessa rekommendationer och bestämmelser beskrivs i kapitel 9.

För kommunens 7 huvudorter (Björbo, Floda, Mockfjärd, Gagnef, Djurås, Djurno-Sifferbo, Bäsna) redovisas särskilda **fördjupningar** av översiktsplanen. Dessa fördjupningar beskrivs i kapitel 10.

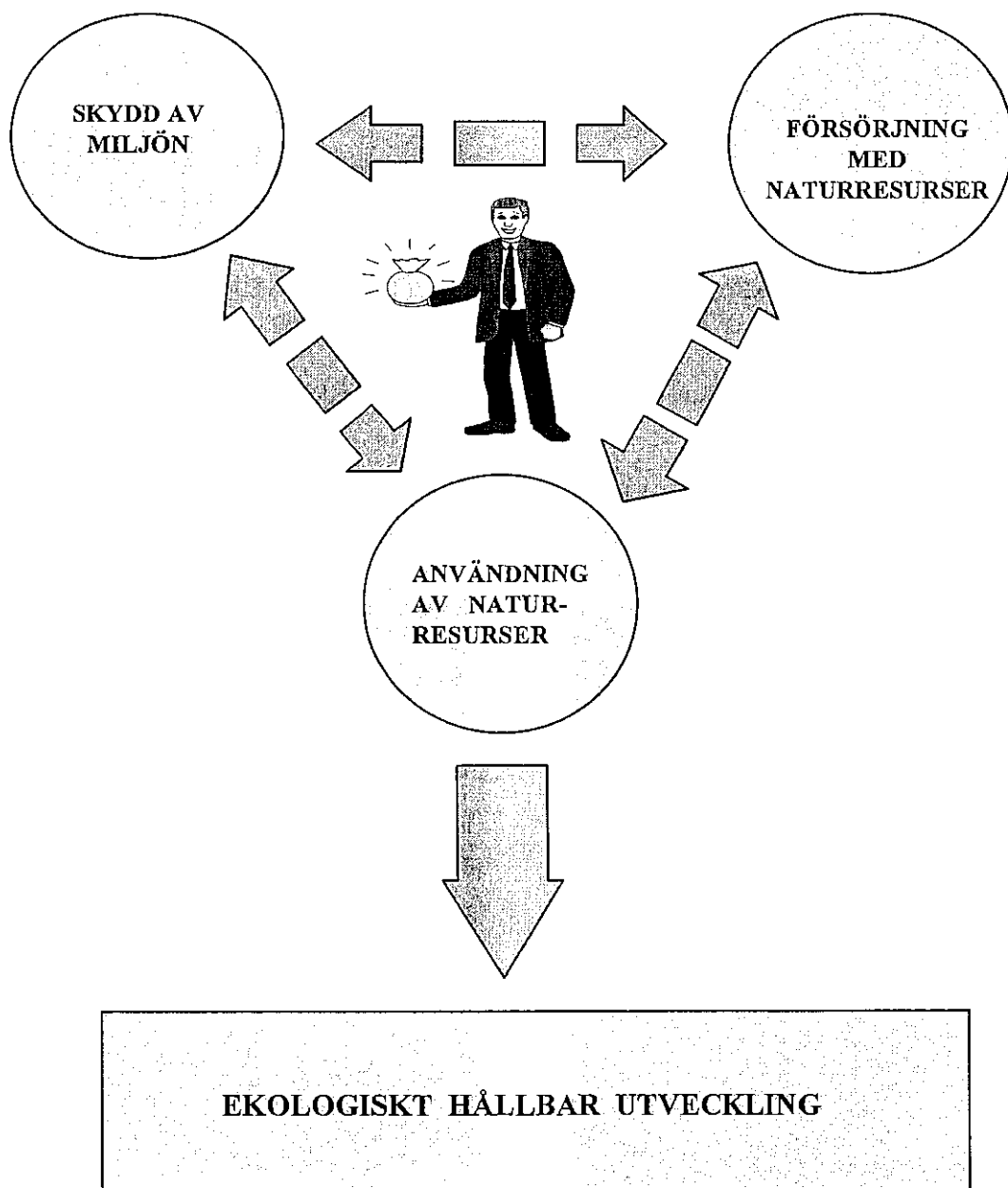
Uttekade **riksintressen** beskrivs i kapitel 11. Där framgår också på vilket sätt kommunen avser att beakta dessa riksintressen.

Gagnefs relationer till den närmaste omvärlden beskrivs i ett avsnitt om **mellankommunala intressen**, kapitel 12.

Översiktsplanen anger i kapitel 13 hur planen skall **genomföras** under den kommande 10-årsperioden. Härvid är kommunen i hög grad beroende av den generella utvecklingen i omvärlden (Europasamarbetet, Sveriges framtid, liksom utvecklingen för Dalarna).

I ett avslutande kapitel 14 anges vilka **konsekvenser** kommunens översiktsplan kan få inom olika områden.

MÅLSÄTTNING

Kapitel 8 ANVÄNDNING AV MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Hela kommunen (karta A)

Grunddragen i pågående och framtida användning av kommunens mark och vattenområden framgår av karta A. Redovisningen avser den närmaste 10-årsperioden. Dessutom anges strategiska lägen för ny sträckning av Västerdalsvägen (rv 71) vid Floda.

MARKANVÄNDNING

BEBYGGELSE

Denna beteckning används för befintlig bebyggelse, minst 10 hus, samt för ny bebyggelse inom c:a 10 år. I beteckningen ryms bostäder, arbetsplatser och service i stråken utmed Dalälven, Väster- och Österdalälven. Dessutom ingår fritidsbebyggelsen kring de större sjöarna samt i fåbodarna. Redovisningen av bebyggelse kring sjöarna Närsen, Flosjön, Tansen, Båsten och Gimmen är hämtad från tidigare översiktliga planer.

För de större tätorterna/byarna Björbo, Floda, Mockfjärd, Gagnef, Djurås, Djurmo-Sifferbo och Båsa finns mer detaljerad redovisning som **fördjupningar av översiktsplanen** på separata kartor (C - J), se kapitel 10.

JORDBRUK

Denna beteckning används för produktiv åkermark enligt lantbruksenhetens klassificering, samt ingående spridd bebyggelse. Fortsatt brukande av marken förutsätts. Åkermarken är koncentrerad till älvdalarna i östra delen av kommunen. I Västerdalälvens dalgång erfordras åtgärder för att aktivt bevara jordbruket och hålla landskapet öppet.

GRUSTÄKTER

Denna beteckning används för befintliga och framtida grustäcker.

Kartan redovisar grustäcker öster om Gräv, väster om Myrheden, söder om Skärklacken samt väster om Salå f.d station. Framtagen grushushållningsplan utpekar naturgrus som en sådan ändlig resurs som måste exploateras restriktivt och varefter ersättas med krossat berg.

BERGTÄKTER

Betekningen omfattar påbörjad bergtäkt i Gräv, öster om järnvägen och norr om bebyggelsen samt Granats berg söder om Björbo (mellan Källbäcken och Skärklacken). Krossat bergmaterial måste framgent nyttjas i stället för naturgrus, vilket även framgår av den regionala grushushållningsplanen.

NATURRESERVAT

Betekningen omfattar de äldre reservaten för Hartjärn och Trolldalen samt de, efter omarronderingen i östra kommundelen, föreslagna reservaten: Bröttjärnaån, Djurmo klack - Oxberget, Gråthålet, Grävsbuan, , (ev. Karls Knös), Knusberget, Lortån, Myggtjärn, Prästbuan, Stormyrberget, Sturvål, Tansvägga och Ändlösberg. Under planperioden avses behov av naturreservat i den västra kommundelen kartläggas.

ANLÄGGNINGAR FÖR FRILUFTSLIV MM

Denna beteckning används för områden där anläggningar för friluftsliv mm är dominerande markanvändning. Detta är eller skall säkerställas genom avtal, naturreservat, kommunalt markägande eller dylikt. Kartan redovisar naturrastplats (Fänforsen), campingplats (Sifferbo), samt planerad golfbana (Mon-Rista).

RÖRLIGT FRILUFTSLIV

Denna beteckning avser skogsmark med befintliga och planerade områden för motionsspår (Källbäcken, söder Holsåker, mellan Mockfjärd och Bröttjärna, övre Tjärna, söder Djurmo, öster Bäsna), fritidsfiske (mellan Björbo och Närsen) samt av stort ornitologiskt intresse (Bingmyran-Broddmyran). Härutöver är försarna i Västerdalälven av stort intresse för fritidsfisket. Dessutom är skogsområdet mellan Gagnef och Mockfjärd av stort intresse för spår och leder (skidor och snöskoter). I övre Tjärna är Ålheden av intresse för rörligt friluftsliv, men även för naturvården.

SKOGSBRUK MM

Denna beteckning används för större delen av kommunens yta. Användningen avser skogsbruk, spridd bebyggelse, en del tätare grupper av bostäder/fritidshus mm (under 10 hus) samt mindre vägar, vattendrag, elledningar mm. Pågående användning av mark- och vattenområden avses fortsätta utan större förändringar. Skogsbrukets intressen prioriteras vid lokalisering av nya bostads- och fritidshus. För Gagnefs kommun utgör skogsbruket inklusive vidareförädling (sågverk, snickerier, biobränsletillverkning mm) en mycket viktig näringsgren. Kommunens målsättning är att vid t ex omarronderingar eftersträva bärkraftiga skogsbruksfastigheter, som ger arbetstillfällen inom kommunen och som kan öka vidareförädlingen. För att öka kunskapen om pågående förurning av skogsmarken bör kommunen, i samråd med skogsvårdsstyrelsen och skogsägarna, avsätta provytor som referensobjekt.

SÄRSKILDA HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER

Kartan redovisar de områden utmed Västerdalälven, som särskilt utpekade i NRL 3 kap 1 och 6 §. Här framgår i 6 § att vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras. Dock tillåts vattenföretag som förorsakar endast obetydlig miljöpåverkan.

Utpekade områden enligt 3 kap 1 § är i sin helhet av riksintresse, detta med hänsyn till områdets samlade natur- och kulturvärden, bl a odlingslandskapet och bebyggelsestrukturen med de många byarna. Bestämmelserna får dock inte utgöra hinder för utveckling av befintliga orter. Vissa objekt: nya vägar, broar, master, vindkraftverk m fl storskaliga anläggningar kan särskilt behöva prövas med hänsyn till NRL:s krav.

STÖRRE VÄGAR

Befintliga, större vägar

Kartan redovisar befintliga riksvägar 70 och 71 samt några större länsvägar (lv 247 från Björbo mot söder, lv 583 Mockfjärd - Bäsna samt lv 597 Djurås - Myrheden). Av övriga vägar har lv 590 Djurås - Gagnef den största trafikbelastningen. Riksvägarna 70 (nationell stamväg) och 71 samt lv 247 utgör huvudvägar och är av riksintresse. Projektering pågår för höjd standard av rv 71, delen Mockfjärd - Djurås.

Framtida vägar vid Björbo och Floda

Kartan redovisar reservat för ny förbifart mm i Björbo (berör både rv 71 och lv 247, klar under 1998) samt alternativa vägreservat för rv 71 förbi/genom Floda. Här vill Vägverket dra rv 71 söder om Floda (med bl a två nya broar över Västerdalälven samt planskilda korsningar med Västerdalsbanan). Kommunen har tagit fram alternativt förslag med viss förbättring av vägen men fortfarande passage genom Floda centrum.

JÄRNVÄGAR

Kartan redovisar sträckningen på Västerdalsbanan (Repbäcken-Malung) samt Dalabanan (Borlänge-Mora), banor av läns- och riksintresse. Fortsatt järnvägsdrift inom planperioden. Successiv standardhöjning pågår för Dalabanan: stängning av överfarter, eventuella kurvrätningar mm.

STÖRRE KRAFTLEDNINGAR

Kartan redovisar befintliga respektive planerade luftledningar med minst 50 kV. Ny 400 kV-ledning har byggts från Bäsna mot Repbäcken, ledningen är utpekad som riksintresse.

VANDRINGSLEDER

Kartan redovisar de mest frekventa vandringslederna. Här skall skogsbruket bedrivas med särskild hänsyn till vandringsleder och friluftsliv.

CYKELLEDER

Kommunen har ett omfattande system av cykelleder, bl a till de många fäbodarna. Kartan redovisar de viktigaste lederna, mera detaljerad karta finns hos fritidsförvaltningen.

SÄRSKILDA OBJEKT

Flygfält för sportflyget finns vid Himmelslätta, vilket skall beaktas vid lokalisering av ny bebyggelse mm.

Motorbana planeras söder om Lissjöberget i Mockfjärd, inom antagen detaljplan.

Skjutbanor finns på 8 platser, vilket skall beaktas vid lokalisering av bebyggelse mm.

Idrottsanläggningar finns inom fördjupningarna för 7 områden (fotbollsplaner, isbanor, tennisbanor, ridanläggning, skidbacke, elljusspår mm).

Avfallsanläggning, reservområde för grovavfallstipp söder om Lissjöberget.

Nedlagda avfallsupplag finns i Björbo, Floda, Mockfjärd och Gagnef.

VATTENANVÄNDNING

Härmed avses ytvattenområden, våtmarker samt anläggningar som påverkar dessa områden mm, bl a reningsverk.

VATTENOMRÅDEN

Beteckningen används för Dalälven, Väster- och Österdalälven samt alla sjöar markerade på topografiska kartan: ca 450 sjöar, tjärnar och lokor (varav ca 300 namngivna).

VÅTMARKER

Denna beteckning avser skyddsvärda våtmarker klass I och II enligt Länsstyrelsens inventering.

VATTENTÄKTER/VERK

Kartan redovisar kommunens vattentäkter: Källbäcken i Björbo, Flosjön, Gagnef och Bäsna.

RENINGSVERK

Här redovisas kommunens reningsverk i Björbo, Floda, Mockfjärd och Djurås (Bodarna).

FISKODLINGAR

Beteckningen avser större sjöar, som enligt Länsstyrelsens inventering anses tillräckligt stora för att vara lämpliga för fiskodling. Dessutom redovisas fiskodlingar i Västerdalälven i Björbo och i Mockfjärd. Utplantering av sättfisk för fritidsfisket sker på flera ställen (se kapitel 6).

KRAFTVERK

Vattenkraftverk finns i Lillstup och Lindbyn (Västerdalälven) samt i Gråda (Österdalälven).

Kapitel 9 REKOMMENDATIONER OCH BESTÄMMELSER

UNDERLAG FÖR PLANLÄGGNING OCH LOVPRÖVNING MM

Kommunen har enligt Plan- och bygglagen skyldighet att göra planmässiga bedömningar inför all nytillkommande bebyggelse. Enligt naturresurslagen måste kommunen med hjälp av översiktsplanen skydda utpekade riksintressen. För detta behövs beskrivningar av bestämmelser och rekommendationer som kan vägleda miljö- och byggnadsnämnden och andra myndigheter hur gällande lagstiftning bör tillämpas i olika delar av kommunen. Bestämmelserna är antagna i särskilda beslut och är bindande för lovprövning mm. Rekommendationerna är inte bindande utan utgör kommunens planeringsmål.

I rekommendationerna anges vilka allmänna intressen som särskilt bör beaktas vid planläggningen eller prövning av lov enligt PBL eller som kommunen anser skall vägas in vid beslut enligt annan lagstiftning än PBL. Översiktsplanens rekommendationer med redovisning av allmänna intressen i olika områden och kommunens syn på planläggning och tillståndsgivning vänder sig till beslutsfattande myndigheter inom eller utom kommunen. Den ger också medborgare och sakägare upplysning om kommunens inställning.

Rekommendationerna är uppdelade i dels **generella rekommendationer** och dels **områdesanknutna rekommendationer**. Detta innebär att när beslut skall fattas i ett ärende kan det aktuella området beröras av såväl generella/kommuntäckande rekommendationer som specifika rekommendationer för just detta område. Dessutom kan området omfattas av särskilda bestämmelser.

I PBL 1 kap 6 § anges grundregeln för kommunens prövning av hur mark skall få användas. *"För att mark skall få användas för bebyggelse skall den vara från allmän synpunkt lämplig för ändamålet. Lämplighetsbedömningen sker vid planläggning eller ärenden om bygglov eller förhandsbesked."*

GENERELLA BESTÄMMELSER

Antagna detaljplaner och områdesbestämmelser redovisas på underlagskarta hos miljö- och byggnadsnämnden. Dessa planer anger hur bebyggelse mm placeras och utformas.

Naturreservat finns för Hartjärn och för Trolldalen samt för de nya områdena i östra kommundelen: Bröttjärnaån, Djurmo klack - Oxberget, Gråthålet, Grävsbuan, Knusberget, Lortån, Myggjärn, Prästbuan, Stormyrberget, Sturvål, Tansvägga och Ändlösberg. Reservatsbestämmelserna anger hur respektive område skyddas och bevaras. Dessutom är Karls Knös, söder om Björbo, föreslaget som reservat.

Strandskyddsområden finns kring alla sjöar med blå färg på topografiska kartan (ca 450 st), älvarna samt vissa större vattendrag: Björnbergsån, Bynoret, vattendrag mellan Kvarnsjön och Bynoret, Flosjönet, Fänan, Gräsån, Lissbäcken, Lisselälven, Närsån, vattendrag mellan Orsen och Tyren, Tyrsån och Tansån.

Strandskyddets syfte är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurlivet. Skyddet omfattar normalt land- och vattenområden intill 100 m från strandlinjen. Länsstyrelsen kan genom särskilt beslut utöka avståndet till högst 300 m. Sådan utökning har skett för vissa delar av Björbo - Flodaområdet samt kring Mojesjön, Myrflaten (söder Mockfjärd) och Morkarlön (i Österdalälven vid Ål-Kilen). Dessa utökningar finns redovisade på ekonomisk karta hos miljö- och byggnadsnämnden. För enstaka fastigheter och om

särskilda skäl föreligger kan nämnden ge dispens från strandskyddet. Naturvårdsverket har möjlighet att överklaga en sådan dispens.

Kommunens målsättning är att obebyggda strandområden bevaras orörda inom minst 100 m, samt att tillåta byggnationer inom strandskydd i anslutning till befintlig bebyggelse om detta går att förena med naturvårdens och friluftslivets intressen. Stora delar av bebyggelsen ligger inom 100 m från älvarna, det tillhör byggnadskulturen och traditionerna att fortsätta bygga i befintliga byar.

Strandskyddsärenden måste behandlas mera restriktivt inom riksintresseområden, inom tätortsnära områden lämpliga för närrekreation samt vid sjöar och vattendrag med stort värde för det rörliga friluftslivet.

Skyddsområden för vattentäkt finns för de kommunala vattentäkterna Björbo (Källbäcken), Floda (Sandviken vid Flosjön), Bäsna (Hessinggårdarna), Gagnef (Tallbacken) samt för några enskilda vattentäkter. Karta över skyddsområden finns hos miljö- och byggnadsnämnden och gatukontoret.

Verksamhetsområden för vatten och avlopp redovisas på karta som finns hos miljö- och byggnadsnämnden och gatukontoret.

Byggförbud kring allmänna vägar gäller enligt väglagen och omfattar 30 m från ytterkant dike/slänt för rv 70 och 71 samt 12 m för alla länsvägar.

Byggförbud kring kraftledningar gäller inom visst avstånd, beroende av ledningens antal kV: upp till 55 kV är avståndet 5 m från bebyggelse till ledning, över 55 kV är motsvarande avstånd 10 m. För att undvika effekter av elektrisk och magnetisk fältstyrka bör tillämpas avståndet minst 30 m vid de stora 400 kV-ledningarna (troligen mer, ca 70 m, ur hälsosynpunkt).

GENERELLA REKOMMENDATIONER

Allmänna intressen enligt NRL 2 kap samt 3 kap 2 §

- Kulturminnesvård
- Naturvård
- Friluftsliv
- Fiske/vattenbruk
- Jordbruk
- Fysisk planering
- Geografiska bestämmelser

redovisade på karta "RUM" från
länsstyrelsen, tillgänglig hos
miljö- och byggnadsnämnden

Inom kommunen förekommande **riksintressen** finns särskilt beskrivna i kapitel 11.

Rekommendationer

De allmänna intressen enligt NRL som framgår av länsstyrelsens "RUM"-kartor skall enligt reglerna i NRL beaktas vid planläggning enligt PBL, förordnanden enligt annan lagstiftning, lovprövning, fastighetsbildning, prövning av tillstånd enligt andra NRL-anknutna lagar m.m.

Fasta fornlämningar är skyddade enligt kulturminneslagens 2 kap.

Rekommendationer

Vid prövning av bygglov eller fastighetsbildning i anslutning till fast fornlämning skall samråd ske med länsantikvarien (länsstyrelsen Dalarna). Detta måste även uppmärksammas vid bygglovbefriade åtgärder ("friggebodar" samt komplementbyggnader och tillbyggnader utanför samlad bebyggelse, jordbrukets ekonomibyggnader mm) samt vid grävningsarbeten för t ex ledningar och vägar. Vid planering av bebyggelse eller markingrepp är den enskilde skyldig att ta reda på om fasta fornlämningar kan beröras. Om en icke tidigare känd fornlämning påträffas vid schaktningsarbete skall länsstyrelsen omgående underrättas. Kostnaden för eventuella ingrepp mm belastar exploatören.

Värdefulla bebyggelsemiljöer

Inom bebyggelseområden som utgör en värdefull miljö skall särskild hänsyn tas till områdets egenart. Prövning av frågor, som rör viktigare kulturhistoriska intressen bör göras efter samråd med Länsantikvarien.

Äldre byggnaders utseende och karaktär får ej förvanskas. Särskild omsorg krävs vid om- och tillbyggnad av byggnader som upptagits i Dalarnas Museums rapport nr 17, som redovisar kulturmiljöer i Gagnefs kommun. Prövning av sådan om- och tillbyggnad bör ske efter samråd med Länsantikvarien. Även för bygglovbefriade åtgärder gäller PBL:s krav enligt 8 kap 12 §, dvs "Byggnader, som är särskilt värdefulla från kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får ej förvanskas". Dessa byggnader skall också "underhållas så att deras särart bevaras" (3kap 13 § PBL).

Rekommendationer

Kommunen bör, när det gäller by- och fäbodmiljöer som utpekats i Dalarnas Museums rapport nr 17 "Kulturmiljöer i Gagnefs kommun", genom riktad information till fastighetsägarna klargöra byns/fäbodens kulturhistoriska värde och lämna anvisningar för byggnadernas underhåll mm. Samråd bör ske med Länsantikvarien.

Jord- och skogsbruk

Områden för jord- och skogsbruk markeras som områdesanknutna rekommendationer (nr 18 och 20). Den jord- och skogsbruksmark som ingår i övriga områden (nr 1-17 samt 19) bör enbart bebyggas vid komplettering av och tillskott till etablerad bebyggelse. För jord- och skogsbrukets ekonomibyggnader krävs ej bygglov utanför områden med detaljplan eller områdesbestämmelser. Däremot krävs bygglov vid väsentlig ändring av ekonomibyggnad till annan användning.

Rekommendationer

Prövning av bygglov skall ske med stor hänsyn till de areella näringarna. Härvid skall även jordbrukets omgivningspåverkan beaktas. Bygglov för nyetableringar på jordbruksmark remitteras till Lantbruksenheten och den lokala LRF-avdelningen.

Grus- och bergtäkter

Gemensam grushushållningsplan för Borlänge - Falun - Gagnef - Säters togs fram 1993. För framtida materialförsörjning i regionen utpekats inom Gagnef två områden: Skärklacken (mellan Skärklacken och sjön Tansen, ca 100 km²) och Ålheden (mellan Gräv och sjön Båsten, ca 50 km²),

varav endast mindre delar har täktverksamhet. Dessutom bör utblandning ske med krossat berg i Ålheden. Pågående bergtäkter finns i Ålheden samt söder om Björbo. För övriga områden, t ex för vägbyggande, får bedömningar göras från fall till fall. Grus är en begränsad resurs och är starkt kopplad till grundvattenförsörjningen.

Rekommendationer

Nya grus- och bergtäkter tillåts ej utanför i grushushållningsplanen och översiktsplanen utpekade områden. Undantag får göras för vägändamål, om täkten går att samordna med andra intressen (naturvård, friluftsliv, landskapsbild, kulturmiljön, bebyggelse mm). Täktplaner skall remitteras till miljö- och byggnadsnämnden för yttrande. Vid täktplaner för grus skall grundvattenförsörjningen ges prioritet.

Ekologi

Följande områden och naturtyper är ekologiskt särskilt känsliga:

- Försurade och försumningskänsliga områden
- Områden särskilt påverkade av ex föroreningar
- Områden med speciella biologiska produktionsbetingelser
- Äldre kulturlandskap med lång obruten hävd
- Urskogslika naturskogar
- Raviner
- Våtmarker med särskilda ekologiska värden
- Sjöar och vattendrag med särskilt hög vattenkvalitet
- Viktiga häcknings- och rastplatser för fåglar
- Viktiga reproduktionsområden för fisk
- Restbiotoper av särskilt ekologiskt värde

Vägar

För allmänna vägar råder enligt 47 § väglagen byggförbud inom 30 m från vägområdet för rv 70 och 71 samt 12 m för alla länsvägar. Byggförbud gäller även inom frisiktstriangel 75 x 75 m vid korsning mellan allmänna vägar samt mellan allmän väg och större enskild väg. Andra avstånd kan fastläggas inom detaljplan.

Rekommendationer

Prövning av bygglov berörda av väglagen görs av miljö- och byggnadsnämnden efter samråd med Vägverket. Härvid provas både trafiksäkerhet och miljöstörningar. Anslutning av enskild väg till allmän väg skall alltid provas av Vägverket. Kommunen och Vägverket har en gemensam strävan att öka trafiksäkerheten på i första hand riksvägarna, särskilt för de oskyddade trafikanterna. Förbättringar för kollektivtrafiken eftersträvas. Ur miljösynpunkt är det angeläget att nya bostäder inte placeras nära huvudvägnätet. Befintliga bostäder måste skyddas från vägbullret.

Reservat för planerade allmänna vägar

Läget för rv 71 kring Floda redovisas i översiktsplanen med två alternativa reservat. Även i Björbo skall rv 71 ges ändrat läge (klar 1998).

Rekommendationer

Ny bebyggelse eller andra åtgärder, som kan påverka möjligheterna att bygga ut planerade vägar kommer inte att tillåtas. Prövning av bygglov och förhandsbesked görs efter samråd med Vägverket.

Järnvägar

Järnvägar genom Gagnef tillhör både stomnätet (Dalabanan) och lokalnätet/regionalnätet (Västerdalsbanan). Risk för buller och vibrationer kan föreligga intill järnvägen. Banverket har som målsättning att på lång sikt befria stamnätet från plankorsningar, på kort sikt att minska antalet plankorsningar.

Rekommendationer

Inom ett avstånd av 50 m från järnväg bör nya bostäder inte tillkomma, bullervall och/eller plank kan dock tillgripas för att minska avståndet. Inom 50 m bör ny bebyggelse eller ny fastighetsbildning prövas i samråd med Banverket. Vid planläggning och lovgivning skall särskilda hänsyn tas till järnvägstrafik (buller, vibrationer, säkra korsningar). Härvid eftersträvas att minimera antalet korsningspunkter och att anordna säkra korsningar med järnvägens stomnät (Dalabanan). Banverkets riktlinjer framgår av skriften "Buller och vibrationer från spårbunden linjetrafik".

Teknisk försörjning

I begreppet teknisk försörjning ingår till byggnation kopplat behov av vattenförsörjning, omhändertagande av avlopp och sopor, energiförsörjning, vägfrågor mm.

Rekommendationer

Bebyggelsens behov av teknisk försörjning skall inom planlagda områden tillgodoses enligt detaljplanens anvisningar. Inom kommunens verksamhetsområden för vatten och avlopp är kommunen ansvarig för va-försörjning till tomt. Utanför dessa områden skall individuell prövning av va-frågan ske genom miljö- och byggnadsnämnden.

Totalförsvaret**Rekommendationer**

För vissa delar av kommunen finns sekretessbelagt material, till vilket hänsyn skall tas vid planläggning och lovprövning. I samband med bygglovprövning kontrolleras därför regelmässigt om det inom området finns förbud mot bebyggelse till hinder för totalförsvaret.

Radon

Markradon kan förekomma främst i moränmark samt vid grusåsar.

Rekommendationer

Vid prövning av bebyggelse på genomsläpplig mark bör förekomsten av markradon särskilt undersökas. För nya större bostadsområden skall radonförekomsten kartläggas. Översiktlig karta från markradoninventeringen finns hos miljö- och byggnadsnämnden.

Ras, skred, översvämning

Öster- och Västerdalälven samt Dalälven nedströms Djurås är genom erosionskänsliga stränder, höga slänter och låglänta områden utsatta för både ras och skredrisker och översvämningar. Sådana risker kan även finnas nära vissa ravinområden. Speciellt Björbo-Flodaområdet är särskilt känsligt för översvämningar.

Rekommendationer

De geologiska och hydrologiska förutsättningarna för att erhålla en godtagbar säkerhet för bebyggelsen skall beaktas vid planläggning och bygglovprövning. För låglänta områden i Björbo-Floda får källare ej tillåtas. Lägsta golvnivå i centrala Björbo får vara +206,0 m och i centrala Floda +200,0 m.

Vattenkraftverk. Beteckningen avser de två kraftverken i Västerdalälven (Lillstup och Lindbyn) samt Gråda i Österdalälven, på gränsen till Leksands kommun.

Rekommendationer

Vattenkraftverk prioriteras före annan mark- och vattenanvändning. Olycksrisken för närområdet nedströms beaktas vid lokalisering av byggnader och andra anläggningar.

Skjutbanor, motorbanor, avfallsanläggning, reningsverk mm

I kommunen finns flera anläggningar av rubricerad art, som tidvis eller permanent utgör miljöstörningar genom buller eller lukt.

Rekommendationer

Vid lokalisering av bebyggelse skall hänsyn tas till länsstyrelsens redovisning av bullerstörda områden vid skjutbanor samt naturvårdsverkets rekommendationer om bullernivåer vid motorbanor (dagtid 60 dBA, kväll 55 dBA). Ny bebyggelse skall ej placeras närmare avfallsanläggning än 500 m och ej närmare reningsverk än 300 m. Dessa bullernivåer och avstånd skall även gälla vid nyetablering av ovanstående miljöstörande anläggningar för att erhålla erforderligt skydd för befintlig bebyggelse. Före etablering av nya skjutbanor erfordras särskild bullerutredning, som blir avgörande för krav på byggnadsfria avstånd.

Energi, uppvärmning

Gagnef är en skogrik kommun. Möjlighet till uppvärmning från biobränslen måste tas till vara och kan även ge nya arbetstillfällen.

Rekommendationer

Energiaspekterna beaktas vid detaljplanläggning och lovgivning. Bebyggelseområden i tätorterna bör anslutas till centraliserad uppvärmning, där möjlighet finns att utnyttja alternativa energislag. Vid val av byggnadslägen samt vid husutformning skall energiaspekten särskilt beaktas. Med hänsyn till beredskap, sårbarhet och hushållning skall direktverkande elvärme undvikas och självförsörjningsgraden ökas.

Samlad bebyggelse

Utanför samlad bebyggelse får mindre tillbyggnader till en- och tvåbostadshus ske utan bygglov. Dessutom får komplementbyggnader (uthus, garage, gäststugor) till en- och tvåbostadshus utanför samlad bebyggelse uppföras utan bygglov. Observera dock att andra bestämmelser måste följas, t ex energihushållning, hållfasthet, handikappanpassning. Dessutom kan strandskyddsdispens, dispens från väglagens avståndsregler mm erfordras.

Begreppet samlad bebyggelse (bebyggelsegrupp med minst 10 bebyggda tomter, gränsande till varandra eller åtskilda av väg) finns markerat på karta hos miljö- och byggnadsnämnden. OBS: Kan ändras när ny bebyggelse tillkommer.

Rekommendationer

Utanför samlad bebyggelse får tillbyggnad av en- och tvåbostadshus ske med max 50% av bostadsbyggnadens byggnadsarea, dock högst 50 m². Komplementbyggnad får uppföras utan bygglov och utan storleksbegränsning, den får dock inte dominera i området. Den som vill bygga uppmanas att kontakta miljö- och byggnadsnämnden för att ta del av kommunens bedömning av begreppet samlad bebyggelse.

Sammanhållen bebyggelse

Enligt 5 kap PBL skall prövning av markens lämplighet för bebyggelse ske genom detaljplan för ny sammanhållen bebyggelse mm. Härmed avses i första hand expansionsområde för kommunens tätorter. Även kompletteringar i de mindre byarna samt koncentrerad fritidsbebyggelse kan utgöra sammanhållen bebyggelse, dessa kan oftast prövas genom detaljplan med enkelt planförfarande. Områdesbestämmelser kan i vissa fall väljas i stället för detaljplan.

Rekommendationer

Utbyggnadsområden samt förändringsområden i kommunens sju tätorter skall prövas genom detaljplan eller i vissa fall genom områdesbestämmelser. Komplettering i de mindre byarna samt samlad utbyggnad av fritidshus kan prövas genom områdesbestämmelser eller genom detaljplan med enkelt planförfarande. Områdesbestämmelser och detaljplaner antas av kommunfullmäktige, detaljplaner med enkelt planförfarande antas av miljö- och byggnadsnämnden. Vid enstaka kompletteringar kan nämnden ta beslut om bygglov efter allmän lämplighetsprövning utan planläggning, härvid skall berörda parter ges tillfälle att yttra sig.

Fastighetsbildning

Rekommendationer

Fastighetsbildning skall ske i överensstämmelse med detaljplan eller, utanför planlagda områden, enligt lämplighetskraven i fastighetsbildningslagen (ej försvåra ändamålsenlig användning, ej föranleda olämplig bebyggelse, ej motverka planläggning). För nybebyggelse utanför detaljplan bör fastighetsbildning prövas i samband med allmän lämplighetsprövning av bebyggelsen (fastighetsavgränsning, utfart, anordningar för vatten och avlopp, servitut, friytor, gemensamma angelägenheter mm), dvs vid prövning av bygglov eller förhandsbeslut enligt PBL. Vid fastighetsbildning för bebyggelseändamål bör normalt ske viss begränsning av tomternas storlek. Detta gäller särskilt fritidstomter inom strandskyddsområden. Större bostadstomter kan tillåtas om detta ej konkurrerar med annan markanvändning, bostadstomt kan då innehålla flera ägoslag (tomtmark, äng, hagmark eller sämre åkermark men ej skogsmark).

Grundläggande krav på byggnader (PBL)

Nya byggnader

Byggnader skall placeras och utformas på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och till natur- och kulturvärdena på platsen. Byggnader skall ha en yttre form och färg, som är lämplig för byggnaderna som sådana och ger en god helhetsverkan (3 kap 1 §). Särskild hänsyn skall tas till tillgänglighet för rörelsehindrade (3 kap 7 §).

Befintliga byggnader

Tillbyggnader, ombyggnader och andra ändringar av en byggnad skall utföras varsamt så att byggnadens särdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara (3 kap 10 §).

Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får ej förvanskas (3 kap 12 §).

Byggnadens yttre skall hållas i vårdat skick. Underhållet skall anpassas till byggnadens värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt samt till omgivningens karaktär. Byggnader som avses i 12 § skall underhållas så att deras särart bevaras (3 kap 13 §).

Rekommendationer

Färgsättning och materialval anpassas till omgivande miljö. Faluröda hus med sadeltak och vita knutar passar i de flesta byarna. Röda tak passar i de flesta miljöer.

Kommunal ekonomi

Tillkommande områden för permanentboende skall lokaliseras så att tillgängligheten till arbetsplatser och basservice (LM-skola och butik) är godtagbar med hänsyn till trafiksäkerhet och allmänna kommunikationer (buss och skolskjuts). Nya permanentbostäder bör inte lokaliseras till områden som ligger isolerade och långt från annan permanentbebyggelse. "Randbebyggelse" till allmänna vägar eller planlagda områden bör ej tillkomma. Tillkommande bebyggelse skall ej lokaliseras så att oönskade kommunala investeringar i service eller teknisk försörjning erfordras eller samhällsliga driftkostnader ökar sprängvis, såvida inte dessa förutsetts i gällande långtidsplaner.

Generellt ser kommunen positivt på etablering av permanentboende i befintliga byar, med beaktande av att hålla landsbygden levande och öppen.

Om- och tillbyggnad av ett fritidshus skall ur kommunalekonomisk synpunkt bedömas på samma sätt som en tillkommande permanentbostad i de fall om- och tillbyggnaden är väsentlig och innebär att fritidshuset anpassas för åretruntboende.

Rekommendationer

Vid lokalisering av bebyggelse samt vid väsentliga ändringar av bebyggelse bör hänsyn tas till effekter för kommunens ekonomiska åtaganden.

OMRÅDESANKNUTNA REKOMMENDATIONER

Detta avsnitt omfattar **hela kommunens yta**. Rekommendationerna 1 - 21 återfinns på **karta B**.

1. Tätorter/större byar.

För Björbo, Floda, Mockfjärd, Gagnef, Djurås, Djurmo-Sifferbo och Bäsna har framtagits fördjupade översiktsplaner (se karta C-J), vilka avses antagas av kommunfullmäktige. Inom dessa sju tätorter ingår även följande byar, vilka särskilt utpekats vara av kulturhistoriskt intresse: Björbo, Dala Floda - Holsåker, Djurmo, Ersholen, Forsen - Handbacken, Forsgärdet - Tallriset, Färmsnäs, Hagen, Mockfjärd, Moje, Myrholen, Sifferbo, Skogen, Syrholen, Sälje. Flera av tätorterna är även berörda av intresseområden för naturvård och friluftsliv.

Rekommendationer

Markanvändning enligt fördjupade översiktsplaner. Utbyggnader och större förändringar prövas genom detaljplan, bevarande av äldre bebyggelse kan prövas genom områdesbestämmelser.

2. Mindre byar med tidigare antagen översiktsplan.

Beteckningen avser byn Gräv där översiktsplan antagen av kommunfullmäktige 1985-09-26 avses utgöra program för blivande planläggning (områdesbestämmelser). Dessutom utgör området öster om Grävs by framtida expansionsområde för nya arbetsplatser.

Rekommendationer

Områdesbestämmelser upprättas för att dels bevara äldre bostadsbebyggelse, dels säkerställa anpassning av ny bebyggelse till byns karaktär. Innan områdesbestämmelser framtagits skall länsantikvarien vara remissinstans vid nya etableringar. Anläggande av nytt arbetsområde skall prövas genom detaljplan.

3. Mindre byar av riksintresse för kulturmiljövården.

Beteckningen avser byn Österfors. Här avser kommunen att upprätta områdesbestämmelser för att skydda riksintresset. Kommunen avser att tillsammans med länsantikvarien och Dalarnas Museum ta fram informationsmaterial mm i avvaktan på planläggningen.

Rekommendationer

Områdesbestämmelser skall upprättas för att säkerställa riksintresset. Kommunen är positiv till byggnationer i Österfors endast om detta utföres med stor hänsyn till kulturintresset: placering, storlek, material, färgsättning. Före bygglov vid nyetablering skall samråd ske med länsantikvarien. Dessutom skall byggnationer samordnas med övriga intressen (natur, kultur, jordbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). I områdesbestämmelserna skall även beaktas möjlighet till både ökning och minskning av bygglovsplikten.

4. Mindre byar mm av intresse för kulturmiljövården.

Beteckningen avser de byar, som finns upptagna i grupp II A och II B i Dalarnas Museums kulturinventering. Vissa byar ingår i "1. Tätorter". På kartan har särskilt markerats följande områden: Arvslindan, Bodarna, Bröttjärna, By, Gagnefsbyn - Nordbäck - Nordåker, Gruvan - Västtjärna - Östtjärna - Bornsarvet - Dunkarbacken, Gråda - Gärde, Hagen, Mon, Mossel (Risholen - Åkergårdarna), Rista, Svedjan, Sälje, Västerfors.

Rekommendationer

Kommunen är positiv till bostadsbyggnationer i byarna om detta kan samordnas med övriga intressen (kultur, natur, jordbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). Här kan kommunen vid behov remittera nyetableringsärenden till länsantikvarien eller Dalarnas Museum.

5. Övriga byar.

Beteckningen avser byar utan utpekade kulturintressen: Björka, Lindan - Kilen -Djur, Gröntuv (Bäckgårdarna - Sörbyn - Hampgårdarna - Prosgårdarna) Källbäcken, Myrheden, Överänget (Gimsbärke).

Rekommendationer

Kommunen är positiv till bostadsbyggnation i byarna om detta kan samordnas med övriga intressen (natur, jordbruk, skogsbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm).

6. Fritidsbebyggelse kring de större sjöarna.

Beteckningen avser sjöarna Närsen, Flosjön, Tansen, Båsten och Gimmen, för vilka kommunen tidigare upprättat översiktliga planer. Observera att flera miljöer av natur- och kulturintresse finns vid dessa sjöar: Sängenåsen vid Flosjön är riksintresseobjekt för naturvård, fäbodarna Gimbodarna, Grånsbodarna, Mörtbodarna, Väckarbodarna är av stort intresse för kulturmiljövården.

Rekommendationer

Kommunen avser att under planperioden göra fördjupade översiktsplaner för de större sjöarna. Kommunen är positiv till att fritidshus byggs kring de större sjöarna om detta kan samordnas med övriga intressen (natur, kultur, skogsbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm).Tills nya fördjupade översiktsplaner har antagits anses tidigare framtagna planer samt ovan angivna intressen få utgöra program för planläggning och bygglovprövning. Strandskyddet beaktas.

7. Fäbodar mm av riksintresse för kulturmiljövården.

Beteckningen avser Bastberget, Finntorpet, Skallbodarna, Svedjebodarna och Djurmoklack. Dessa områden är av riksintresse för kulturminnesvård, samt för Bastberget även för naturvård. För Bastberget har kommunen 1997 antagit områdesbestämmelser. En mindre del av Djurmo klack – Oxberget utgör också naturreservat.

Rekommendationer

Kommunen avser att under planperioden upprätta områdesbestämmelser för att skydda riksintresset. Här kan erfordras en höjning av bygglovpplikten för att kunna tillgodose riksintresset. Kommunen har en mera restriktiv syn på nya fritidshus inom dessa områden. Före bygglov skall samråd ske med länsantikvarien i de områden, där områdesbestämmelser ej hunnit upprättas. Dessutom skall byggnationen samordnas med övriga intressen (natur, kultur, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). Samråd skall vid nyetablering även ske med fäbodlaget.

8. Fäbodar mm av intresse för kulturmiljövården.

Beteckningen avser de fäbodar, som finns upptagna i grupp II A och II B i Dalarnas Museums kulturinventering. På kartan återfinns: Bastuberget, Ekfännsberget, Däljfallet, Floberget - Digerberget - Rundberget, Grådbodarna-Nordbäcksbodarna, Gräsberget, Grävenberget, Grävsbuan, Gåsstjärnsberget, Jans-Olars fäbod, Kläberget, Kvarna, Lövberget, Lövsjön, Mosselbodarna, Risåsarna - Höglindan, Salå station, Solsbodarna, Stockgropen, Svensbodarna, Säl, Säljebodarna, Tjämbodarna, Vålberget, Vålsveden, Västtjärmslindan, Åsfallet, Ösjöbodarna.

Rekommendationer

Kommunen är positiv till att fritidshus byggs i fäbodarna om detta kan samordnas med övriga intressen (kultur, natur, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). Här kan miljö- och byggnadsnämnden vid behov remittera bygglovärenden angående nyetablering till länsantikvarien eller Dalarnas Museum samt fäbodlaget.

9. Övriga fäbodar och fritidshusområden.

Beteckningen avser områden utan utpekade kultur intressen: Backbodarna, Tyrsberget, området mellan Myrheden och Arvslindan samt området mellan Västerfors och Nordbäck.

Rekommendationer

Kommunen är positiv till nya fritidshus om byggnationen kan samordnas med övriga intressen (natur, jordbruk, skogsbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). För tätortsnära områden kan erfordras begränsning av fritidshusens storlek, alternativt krav på s k permanent standard för åretruntboende.

10. Fäbodar mm av intresse för både kulturmiljövården och naturvården.

Beteckningen omfattar Flen, Gästgivarebodarna, Prästbuan samt Tryssjön-Tryssjöbodarna. Dessutom har Djurmo klack intresse för kultur- och naturvård.

Rekommendationer

Kommunen är positiv till nya fritidshus om byggnationen kan samordnas med övriga intressen (kultur, natur, skogsbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). Här kan miljö- och byggnadsnämnden vid behov remittera bygglovärenden angående nyetablering till länsantikvarien eller Dalarnas Museum samt fäbodlaget.

11. Naturområden av riksintresse.

Beteckningen avser större delen av Västerdalälven samt Tansån, Sångenåsen och Sälsslotten. Områdena är av riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv samt av lokalt intresse för kulturminnesvård (By, Ellheden, Hovänget, Nysäl, Tanså hytta). Även Bastberget är av riksintresse för naturvård och rörligt friluftsliv. Dessutom ingår de båda naturreservaten Hartjärn och Trolldalen.

Rekommendationer

Byggnationer får endast ske i direkt anslutning till etablerade husgrupper och i samordning med övriga intressen (natur, kultur, jordbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). Utmed Västerdalälven är det angeläget att åker- och ängslandskapet hålls öppet. Anordningar skall göras för att öka tillgängligheten till attraktiva områden för t ex fritidsfisket. Kommunen bör under planperioden överväga utökat skydd för hela Tansåns avrinningsområde. För Hartjärn och Trolldalen finns fastlagda reservatsbestämmelser. För Bastberget se även områdesrekommendation nr 7.

12. Rörligt friluftsliv, närrekreation.

Beteckningen omfattar tätortsnära frilufts- och rekreationsområden. På kartan har markerats: Björbo - Närsen-Floda, Källbäcken, Mockfjärd-Bröttjärna, söder Djurmosjön, öster Bäsna. Aktivt skogsbruk bedrivs inom de flesta av dessa områden.

Rekommendationer

Inga nya bostäder/fritidshus bör tillkomma. Befintliga husgrupper kan dock utökas, om detta ej strider mot fritidsintresset samt kan samordnas med övriga intressen (natur, kultur, jordbruk, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). För skogsnäringen gäller de regler om naturvårdshänsyn, som föreskrivs i 30 § skogsvårdslagen (bl a begränsning av hyggesstorlek, avverkning undviks på berg och myrar, små för växter och djur värdefulla miljöer lämnas, torrträd lämnas, allmänt utnyttjade stigar rensas efter avverkning, marken allmänt utnyttjade stigar rensas efter avverkning, marken återställes från skador på stigar och leder, avverkning begränsas intill tätare bebyggelse eller kulturmiljöer, liksom intill sjöar, vattendrag och trafikerade vägar).

13. Naturreservat, naturvårdsområde.

Beteckningen omfattar Trolldalen och Hartjärn samt de totalt 12 reservat, som tillkommit genom omarronderingen: Bröttjärnaån (ingår i område nr 11, Västerdalälven), Djurmo klack – Oxberget, Gråthålet, Grävsbuan, Knusberget, Lortån, Myggtjärn, Prästbuan, Stormyrberget, Sturvål, Tansvägga och Ändlösberg. Kommunfullmäktige har 1990-06-28 beslutat att Ålheden skall föreslås som naturvårdsområde (geologi, botanik, landskapsbild, rörligt friluftsliv) enligt 19 § naturvårdslagen. Även Karls Knös söder om Björka är föreslaget som reservat och är markerat på kartan.

Rekommendationer

Se reservatsbestämmelserna. För Ålheden prioriteras pågående markanvändning (med beaktande av givna tillstånd och förhandsbesked) tills området blir fastlagt som naturvårdsområde. Kommunen skall ansöka hos länsstyrelsen om bildande av naturvårdsområde.

14. Övriga områden av intresse för naturvård och friluftsliv.

Beteckningen avser områden särskilt utpekade i länsstyrelsens naturvårdsprogram från 1988. På kartan har markerats: Bingmyran, Grådheden, Lillstup, Norflyten-Dammsjön-Kvarnsjön, Närsenåsen, Näsfallsåsarna, Trolldalarna, Ristholarna, Överbacka. Härutöver är Trysjön-Grantjärn-Rosen, Bröttjärnaån och Källbäcken viktiga för fiskereproduktionen. Inom flera av dessa områden bedrivs aktivt skogsbruk.

Rekommendationer

Stor restriktivitet med bebyggelse utanför etablerade husgrupper. Naturvård och friluftsliv prioriteras. För skogsnäringen se områdesrekommendation nr 12.

15. Golfbana mm.

Reserverat område för golfbana mm mellan Mon och Rista. Området omfattas av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Kommunen avser ej att anlägga eller driva golfbanan.

Rekommendationer

Kommunen avser att upprätta områdesbestämmelser för golfbana mm.

16. Flygfält.

Sportflygfält vid Himmelslätta, risk för bullerstörningar för omgivningen.

Rekommendationer

Ingen ny bostads- eller fritidsbebyggelse inom bullerstörda områden. Luftfartsverkets anvisningar för hinderfrihet mm beaktas för anordningar i fältets omgivning.

17. Grustäcker, bergtäcker.

Beteckningen avser täcker i norra Gagnef, vid Myrheden vid Skärklacken samt väster Salå f d station. Områdena erfordras för kommunens och regionens gemensamma grusförsörjning enligt upprättad grushushållningsplan.

Rekommendationer

Täcker prioriteras. Återplantering med skog är angeläget när täkten är avslutad. Inom området i norra Gagnef finns naturvårdsintressen även inom täktområdet, till vilka hänsyn måste tas vid tillståndsprövningen. Risk för ljudstörning av omgivande bostäder måste särskilt uppmärksammas. Stor hänsyn skall tas till grundvattenförsörjningen vid prövning av nya eller utökade grustäcker. Krossat berg skall i ökad omfattning nyttjas för att hushålla med naturgruset.

18. Jordbruk mm.

Beteckningen omfattar av lantbruksnämnden redovisad bestående jordbruksmark. Inom beteckningen finns åtskilliga mindre byar med jordbruks- och bostadsbebyggelse samt fritidshus. Flera av dessa byar är av kulturhistoriskt intresse. I området kan även finnas delar med höga naturvärden.

Rekommendationer

Jordbruket prioriteras. Lantbruksenheten samt den lokala LRF-avdelningen är remissinstans i ärenden om nya bostads- och fritidshus. Vid bygglovprövning skall hänsyn tas även till övriga intressen (natur, kultur, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm).

19. Våtmarker.

Beteckningen omfattar våtmarker och myrar med särskilda naturvärden, dels enligt länsstyrelsens inventering 1990, dels enligt kommunens inventering 1992. Dessa marker är värdefulla för bevarande av den biologiska mångfalden samt som reningsorgan för ytvatten. Inom flera av dessa områden bedrivs aktivt skogsbruk, myrarna utgör även transportleder vintertid.

Rekommendationer

Våtmarkerna skall behållas och får ej dikas ur. Avverkning av skog skall ske varsamt och med stor hänsyn till den biologiska mångfalden.

20. Skogsbruk mm.

Beteckningen avser i huvudsak skogsområden. Här finns enstaka mindre bebyggelsegrupper (t ex den kulturintressanta byn Holarna) samt stigar, vandringsleder mm.

Rekommendationer

Skogsbruket prioriteras, naturvårdshänsyn tas enligt skogsvårdslagen. Ingen spridd bostads- och fritidsbebyggelse, nybebyggelse lokaliseras intill befintliga husgrupper om detta kan samordnas med övriga intressen (natur, kultur, teknisk försörjning, fastighetsbildning mm). Hänsyn tas till friluftslivets och naturvårdens intressen. Här kan miljö- och byggnadsnämnden vid behov remittera bygglovärenden angående nyetablering till skogsvårdsstyrelsen.

21. Avfallsanläggning

Reserverat område för eventuell framtida grovavfallsanläggning. Detaljplan finns för området och omfattar även eventuell motorbana.

Rekommendationer

Se detaljplanen. Inom den närmaste zonen kring den framtida anläggningen skall ingen ny bebyggelse lokaliseras.

Härutöver redovisas **vägreservat** för alternativa lägen av rv 71 söder och öster om Floda, ett av dessa reservat korsar älv och järnväg.

Rekommendationer

Vägreservaten prioriteras före annan markanvändning.

Flottbroarna i Gagnef från 1600-talet är de enda i sitt slag i Sverige.

Kapitel 10 FÖRDJUPNINGAR AV ÖVERSIKTSPLANEN FÖR

7 TÄTORTER / BYAR

För kommunens 7 huvudorter (Björbo, Floda, Mockfjärd, Gagnef, Djurås, Djurmo-Sifferbo och Bäsna) redovisar översiktsplanen mark- och vattenanvändningen mera detaljerat. Redovisningen utgår från kommunens primärkarta. De 7 kartorna (C - J) redovisar pågående och bestående **användning av mark- och vattenområden**, samt större förändringar. Dessutom redovisas en karta över rådande **bestämmelser**: gällande detaljplaner, strandskydd, byggnadsförbud utmed vägar mm. Härutöver markeras på separat karta särskilda **natur- och kulturmiljöer** enligt nedanstående beskrivning. Observera att de i **kapitel 9 angivna rekommendationerna och bestämmelserna** även gäller inom dessa 7 fördjupningsområden. Likaså finns i kapitel 5-6 **beskrivningar** av planeringsunderlag och naturresurser, som även omfattar fördjupningarna. För varje huvudort redovisas även en adresskarta.

Fördjupningarna har följande innehåll

- en beskrivning av varje huvudort
- en bild av åldersstrukturen 1995
- en beskrivning av ingående objekt av intresse för naturvård, friluftsliv och kulturmiljö
- en beskrivning av berörda riksintressen
- en beskrivning av risker för hälsa och säkerhet
- kommunens **mål** för varje huvudort
- rekommendationer för fortsatta planeringsinsatser mm

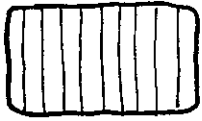
Fördjupningarnas allmänna karaktär är således att vara en **beskrivning** av varje ort samt ett **handlingsprogram** för framtiden.

Den viktigaste kartan (av de 4 för varje ort) är den som anger **användningen av mark- och vattenområden**, medan övriga kartor mera ger upplysningar om rådande förhållanden.

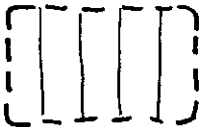
För markerade förändringsområden gäller att **detaljplaner** skall upprättas efter prioritering av kommunen.

Observera att **mindre förändringar** (typ förtätningar inom befintliga bebyggelsegrupper) inte närmare anges på tätortskartorna, här får en allmän lämplighetsprövning göras av miljö- och byggnadsnämnden.

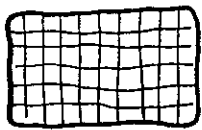
Dessa beteckningar används på kartan för mark- och vattenanvändning (karta C - J) för att ange planerade förändringar:

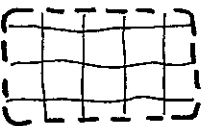
Nya bostäder. Beteckningen innefattar olika slags **bostäder**: flerbostadshus, småhus, servicebostäder och andra specialbostäder (gruppboende) samt viss **bostadsanknuten service**: barnstugor, fritidsgårdar, lekplatser mm.

Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare bostäder.

Nya arbetsområden. Beteckningen innefattar områden för industri, serviceverksamheter, hantverk och kontor.

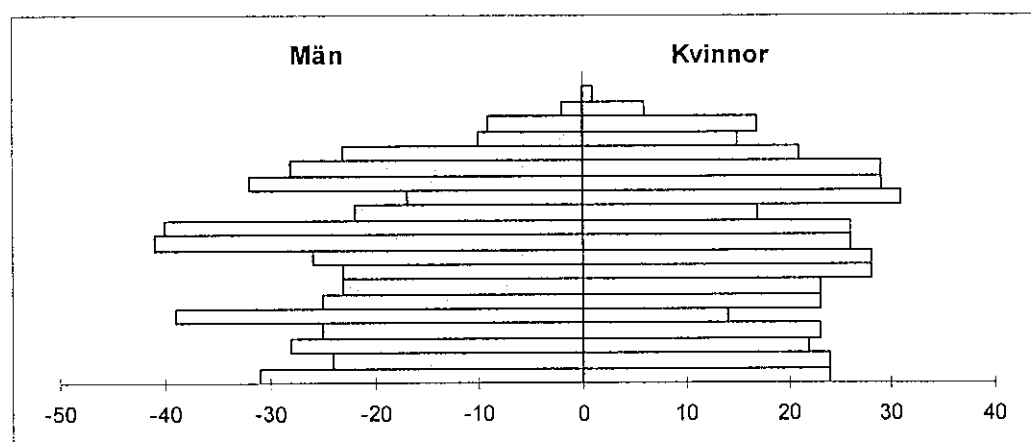
Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare arbetsområden

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för delen BJÖRBO

Beskrivning

Björbo är det samlande namnet på en mycket långsträckt by, belägen på båda sidorna av Västerdalälven. I Björbo ingår även byarna Nybyn, Holarna, Gybäcksholan norr om älven och Forsen, Handbacken och Gåsholmen på södra sidan. Norr om älven och väster om valvbron från 1925 finns längs landsvägen många ålderdomliga gårdar med välbevarat månghussystem och långa uthuslängor. På den låglänta marken finns villaområden och några stora industrier. Längst västerut ligger sedan 1987 Fänforsens naturrastplats, ett eldorado för forsfarare.

I Björbo bor 901 personer. Åldersstrukturen i 5-års intervall ser ut på följande sätt

De största arbetsplatserna är Åkerströms Björbo, Dala Cement, Björbo snickeri och Redhes väveri.

Bostäderna består till övervägande del av småhus. Flerbostadshus finns i Gybäcksholan.

Den kommunala servicen består av lågstadieskola (gemensam med Floda), barnstuga (daghem, fritidshem, öppen förskola i kyrkans regi, lokal för dagbarnvårdarna), bibliotek, fritidsgård, ålderdomshem, grupplokal för hemtjänsten, räddningsstation och reningsverk. Landstingets service utgörs av distriktssköterska och tandläkare. Lillkyrka finns väster om centrum. Fänforsens rastplats ägs av kommunen och drivs av privat entreprenör.

Den kommersiella servicen består av livsmedelsbutiker, bensinstationer, post, bank, specialbutiker, fiskrökeri och matställen.

För fritids- och friluftsvärksamheter finns Fänforsen som baspunkt med bl a forsränning. I Käringsforsen finns en av landets förnämsta kanotslalombanor. Fotbollsplan finns norr om planerad riksväg (med gångtunnel under vägen). Elljusspår och leder finns i Holarna. Vid Nybyn ligger en fritidsgård. Vid Björboskolan finns tempererad badbassäng samt ishall. Vid centrumtorget ligger IOGT:s samlingslokal, en baspunkt för byns förenings- och fritidsaktiviteter och spelplats för den populära Björborevyn. Björbo intresseförening tillvaratar byns intressen.

Följande områden för *naturvård och friluftsliv* berör Björbo objekt nr 21: Västerdalälven mellan Prästön och Ringforsen (älvlandskap, klass I)

För *kulturmiljön* är följande områden av intresse
lokala intressen B, objekt nr 1: Björbo och objekt nr 9: Forsen, Handbacken.

Älvlandskapet väster om gamla bron samt öster om nya bron (från 1991) ingår i *riksintresseområden* för naturvård och friluftsliv (se kapitel 11: Riksintressen).

Stora delar av de låglänta delarna kring älven ligger inom riskzon för *översvämning*. Våren 1916 dränktes stora delar av dalgången. Därför stadgar ÖPL-90 att färdigt golv lägst skall placeras på nivån +206,0 m i centrala Björbo och att källare under denna nivå ej skall tillåtas. Kommunen har höjd beredskap vid översvämningsrisk. Dessutom har vallar anlagts och älvstränder förstärkts.

Reningsverket vid Hagelänget har en skyddszon på 300 m för ny bebyggelse. Väster om Fänforsen och norr om nya rv 71 finns ett nedlagt avfallsupplag, som skall fredas från exploatering.

Riksvägen genom centrala Björbo utgör en stor olycksrisk och medför miljöproblem i den täta bebyggelsen. Vägverket bygger rv 71 i ny sträckning norr om samhället, med planerat färdigställande 1998. Härvid förlängs väg 247 till nya riksvägsläget. Järnvägsstation för Västerdalsbanan finns i Gåsholmen.

Mål

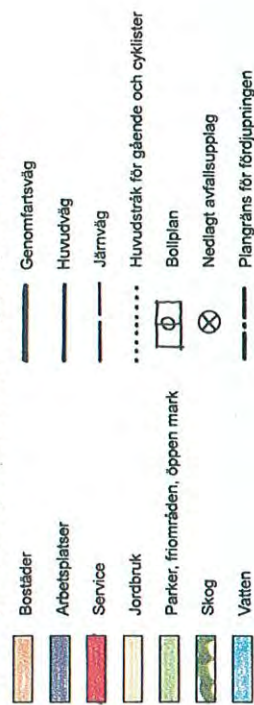
Kommunens mål för Björbo är följande:

- Björbo skall utvecklas som arbets-, service- och bostadsort
- Området mellan nya och gamla rv 71 reserveras för Björbos expansion med **bostäder** väster om skolan och **arbetsplatser** öster om Dala Cement
- Centrum skall stärkas och ge plats åt flera serviceverksamheter
- Etablerade verksamheter skall ges möjlighet till expansion
- Plats för ny bilserviceanläggning närmare rv 71 eller väg 247
- Fänforsen skall utvecklas som baspunkt för turismen (forsfärder, fritidsfiske, vildmarksleder, ev camping)
- Fortsatt hög beredskap ang översvämning, ras och skred
- Underlag för fjärrvärme bör utredas (delen Björboskolan - centrum)
- Kommunens anläggningar bör värmas med lokalt producerat biobränsle

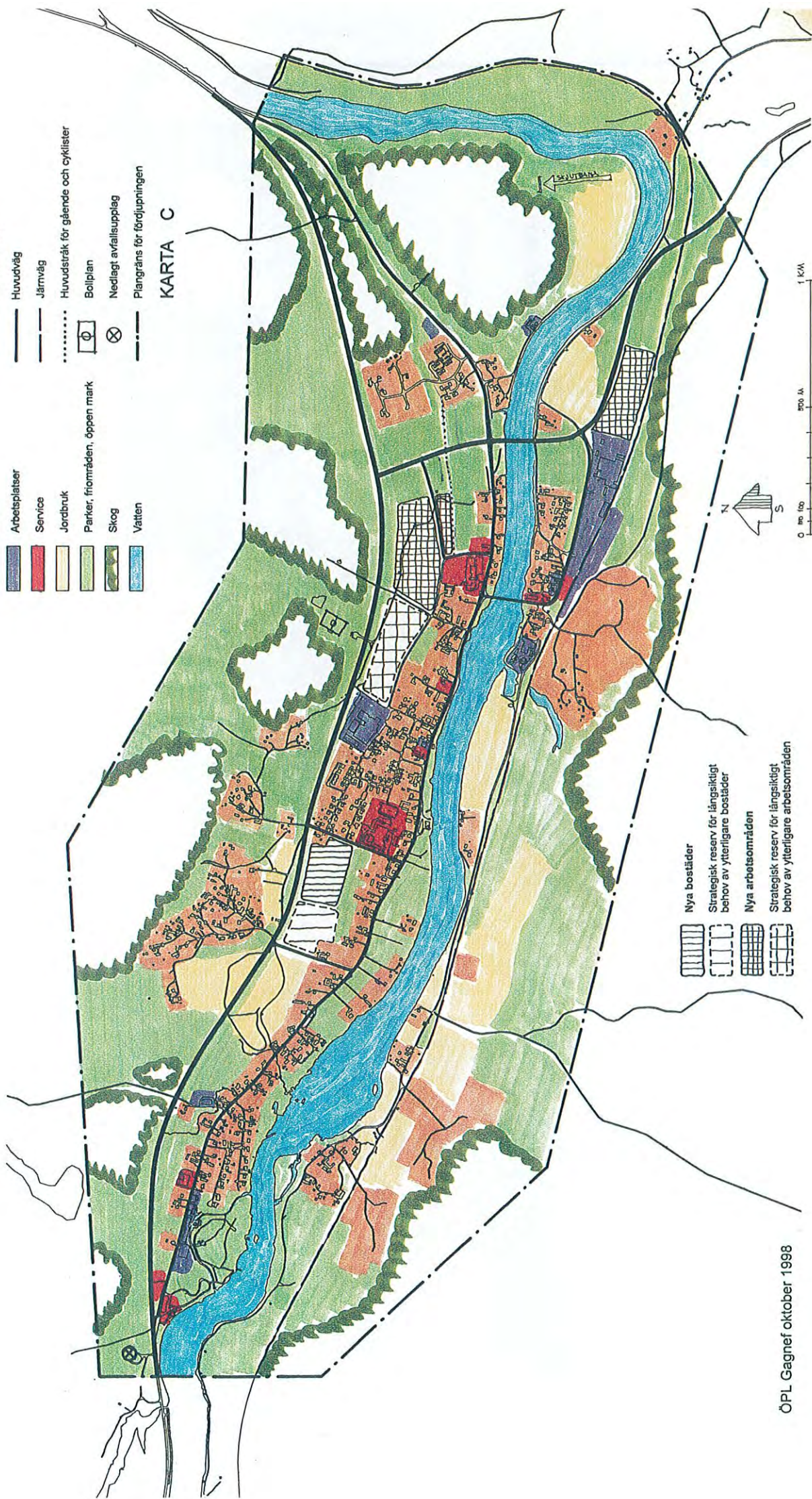
Rekommendationer

Nya bebyggelseområden (bostäder, arbetsplatser, service mm) skall föregås av detaljplanering. Enstaka kompletteringar och förtätningar lämplighetsprövas utan detaljplan. Gamla detaljplaner ses över nu när ny primärkarta framtagits. Riskerna för översvämning skall beaktas: färdigt golv lägst +206,0 i centrala Björbo, källare tillåts ej. Fortsatta ansträngningar för att skydda befintlig bebyggelse från översvämning (1916 års flöde).

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för BJÖRBO

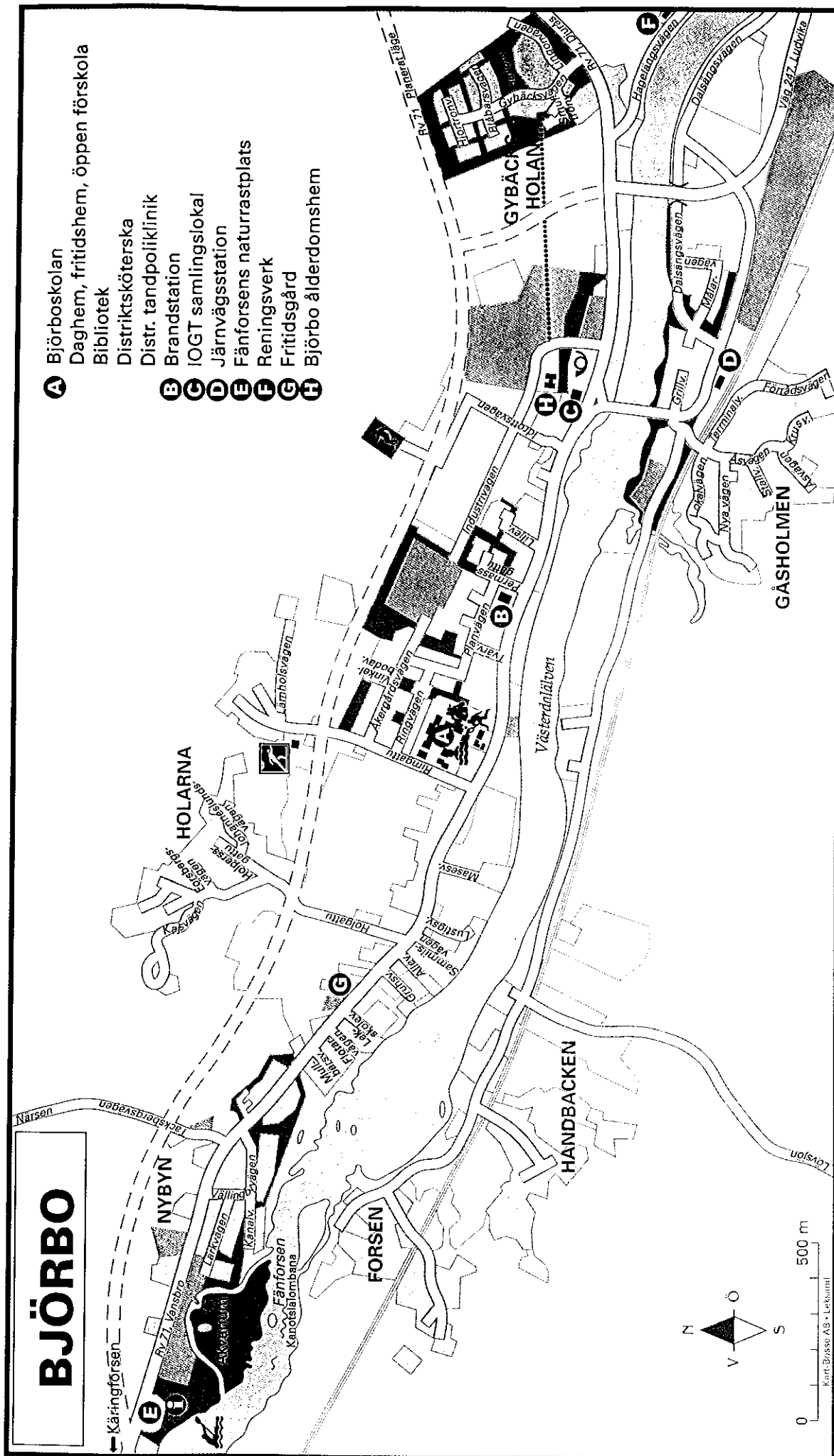

KARTA C

0 100 200 400 800 1 600 1 200 1 400 1 600 1 800 2 000 2 200 2 400 2 600 2 800 3 000 3 200 3 400 3 600 3 800 4 000 4 200 4 400 4 600 4 800 5 000 5 200 5 400 5 600 5 800 6 000 6 200 6 400 6 600 6 800 7 000 7 200 7 400 7 600 7 800 8 000 8 200 8 400 8 600 8 800 9 000 9 200 9 400 9 600 9 800 10 000 10 200 10 400 10 600 10 800 11 000 11 200 11 400 11 600 11 800 12 000 12 200 12 400 12 600 12 800 13 000 13 200 13 400 13 600 13 800 14 000 14 200 14 400 14 600 14 800 15 000 15 200 15 400 15 600 15 800 16 000 16 200 16 400 16 600 16 800 17 000 17 200 17 400 17 600 17 800 18 000 18 200 18 400 18 600 18 800 19 000 19 200 19 400 19 600 19 800 20 000 20 200 20 400 20 600 20 800 21 000 21 200 21 400 21 600 21 800 22 000 22 200 22 400 22 600 22 800 23 000 23 200 23 400 23 600 23 800 24 000 24 200 24 400 24 600 24 800 25 000 25 200 25 400 25 600 25 800 26 000 26 200 26 400 26 600 26 800 27 000 27 200 27 400 27 600 27 800 28 000 28 200 28 400 28 600 28 800 29 000 29 200 29 400 29 600 29 800 30 000 30 200 30 400 30 600 30 800 31 000 31 200 31 400 31 600 31 800 32 000 32 200 32 400 32 600 32 800 33 000 33 200 33 400 33 600 33 800 34 000 34 200 34 400 34 600 34 800 35 000 35 200 35 400 35 600 35 800 36 000 36 200 36 400 36 600 36 800 37 000 37 200 37 400 37 600 37 800 38 000 38 200 38 400 38 600 38 800 39 000 39 200 39 400 39 600 39 800 40 000 40 200 40 400 40 600 40 800 41 000 41 200 41 400 41 600 41 800 42 000 42 200 42 400 42 600 42 800 43 000 43 200 43 400 43 600 43 800 44 000 44 200 44 400 44 600 44 800 45 000 45 200 45 400 45 600 45 800 46 000 46 200 46 400 46 600 46 800 47 000 47 200 47 400 47 600 47 800 48 000 48 200 48 400 48 600 48 800 49 000 49 200 49 400 49 600 49 800 50 000 50 200 50 400 50 600 50 800 51 000 51 200 51 400 51 600 51 800 52 000 52 200 52 400 52 600 52 800 53 000 53 200 53 400 53 600 53 800 54 000 54 200 54 400 54 600 54 800 55 000 55 200 55 400 55 600 55 800 56 000 56 200 56 400 56 600 56 800 57 000 57 200 57 400 57 600 57 800 58 000 58 200 58 400 58 600 58 800 59 000 59 200 59 400 59 600 59 800 60 000 60 200 60 400 60 600 60 800 61 000 61 200 61 400 61 600 61 800 62 000 62 200 62 400 62 600 62 800 63 000 63 200 63 400 63 600 63 800 64 000 64 200 64 400 64 600 64 800 65 000 65 200 65 400 65 600 65 800 66 000 66 200 66 400 66 600 66 800 67 000 67 200 67 400 67 600 67 800 68 000 68 200 68 400 68 600 68 800 69 000 69 200 69 400 69 600 69 800 70 000 70 200 70 400 70 600 70 800 71 000 71 200 71 400 71 600 71 800 72 000 72 200 72 400 72 600 72 800 73 000 73 200 73 400 73 600 73 800 74 000 74 200 74 400 74 600 74 800 75 000 75 200 75 400 75 600 75 800 76 000 76 200 76 400 76 600 76 800 77 000 77 200 77 400 77 600 77 800 78 000 78 200 78 400 78 600 78 800 79 000 79 200 79 400 79 600 79 800 80 000 80 200 80 400 80 600 80 800 81 000 81 200 81 400 81 600 81 800 82 000 82 200 82 400 82 600 82 800 83 000 83 200 83 400 83 600 83 800 84 000 84 200 84 400 84 600 84 800 85 000 85 200 85 400 85 600 85 800 86 000 86 200 86 400 86 600 86 800 87 000 87 200 87 400 87 600 87 800 88 000 88 200 88 400 88 600 88 800 89 000 89 200 89 400 89 600 89 800 90 000 90 200 90 400 90 600 90 800 91 000 91 200 91 400 91 600 91 800 92 000 92 200 92 400 92 600 92 800 93 000 93 200 93 400 93 600 93 800 94 000 94 200 94 400 94 600 94 800 95 000 95 200 95 400 95 600 95 800 96 000 96 200 96 400 96 600 96 800 97 000 97 200 97 400 97 600 97 800 98 000 98 200 98 400 98 600 98 800 99 000 99 200 99 400 99 600 99 800 100 000 100 200 100 400 100 600 100 800 101 000 101 200 101 400 101 600 101 800 102 000 102 200 102 400 102 600 102 800 103 000 103 200 103 400 103 600 103 800 104 000 104 200 104 400 104 600 104 800 105 000 105 200 105 400 105 600 105 800 106 000 106 200 106 400 106 600 106 800 107 000 107 200 107 400 107 600 107 800 108 000 108 200 108 400 108 600 108 800 109 000 109 200 109 400 109 600 109 800 110 000 110 200 110 400 110 600 110 800 111 000 111 200 111 400 111 600 111 800 112 000 112 200 112 400 112 600 112 800 113 000 113 200 113 400 113 600 113 800 114 000 114 200 114 400 114 600 114 800 115 000 115 200 115 400 115 600 115 800 116 000 116 200 116 400 116 600 116 800 117 000 117 200 117 400 117 600 117 800 118 000 118 200 118 400 118 600 118 800 119 000 119 200 119 400 119 600 119 800 120 000 120 200 120 400 120 600 120 800 121 000 121 200 121 400 121 600 121 800 122 000 122 200 122 400 122 600 122 800 123 000 123 200 123 400 123 600 123 800 124 000 124 200 124 400 124 600 124 800 125 000 125 200 125 400 125 600 125 800 126 000 126 200 126 400 126 600 126 800 127 000 127 200 127 400 127 600 127 800 128 000 128 200 128 400 128 600 128 800 129 000 129 200 129 400 129 600 129 800 130 000 130 200 130 400 130 600 130 800 131 000 131 200 131 400 131 600 131 800 132 000 132 200 132 400 132 600 132 800 133 000 133 200 133 400 133 600 133 800 134 000 134 200 134 400 134 600 134 800 135 000 135 200 135 400 135 600 135 800 136 000 136 200 136 400 136 600 136 800 137 000 137 200 137 400 137 600 137 800 138 000 138 200 138 400 138 600 138 800 139 000 139 200 139 400 139 600 139 800 140 000 140 200 140 400 140 600 140 800 141 000 141 200 141 400 141 600 141 800 142 000 142 200 142 400 142 600 142 800 143 000 143 200 143 400 143 600 143 800 144 000 144 200 144 400 144 600 144 800 145 000 145 200 145 400 145 600 145 800 146 000 146 200 146 400 146 600 146 800 147 000 147 200 147 400 147 600 147 800 148 000 148 200 148 400 148 600 148 800 149 000 149 200 149 400 149 600 149 800 150 000 150 200 150 400 150 600 150 800 151 000 151 200 151 400 151 600 151 800 152 000 152 200 152 400 152 600 152 800 153 000 153 200 153 400 153 600 153 800 154 000 154 200 154 400 154 600 154 800 155 000 155 200 155 400 155 600 155 800 156 000 156 200 156 400 156 600 156 800 157 000 157 200 157 400 157 600 157 800 158 000 158 200 158 400 158 600 158 800 159 000 159 200 159 400 159 600 159 800 160 000 160 200 160 400 160 600 160 800 161 000 161 200 161 400 161 600 161 800 162 000 162 200 162 400 162 600 162 800 163 000 163 200 163 400 163 600 163 800 164 000 164 200 164 400 164 600 164 800 165 000 165 200 165 400 165 600 165 800 166 000 166 200 166 400 166 600 166 800 167 000 167 200 167 400 167 600 167 800 168 000 168 200 168 400 168 600 168 800 169 000 169 200 169 400 169 600 169 800 170 000 170 200 170 400 170 600 170 800 171 000 171 200 171 400 171 600 171 800 172 000 172 200 172 400 172 600 172 800 173 000 173 200 173 400 173 600 173 800 174 000 174 200 174 400 174 600 174 800 175 000 175 200 175 400 175 600 175 800 176 000 176 200 176 400 176 600 176 800 177 000 177 200 177 400 177 600 177 800 178 000 178 200 178 400 178 600 178 800 179 000 179 200 179 400 179 600 179 800 180 000 180 200 180 400 180 600 180 800 181 000 181 200 181 400 181 600 181 800 182 000 182 200 182 400 182 600 182 800 183 000 183 200 183 400 183 600 183 800 184 000 184 200 184 400 184 600 184 800 185 000 185 200 185 400 185 600 185 800 186 000 186 200 186 400 186 600 186 800 187 000 187 200 187 400 187 600 187 800 188 000 188 200 188 400 188 600 188 800 189 000 189 200 189 400 189 600 189 800 190 000 190 200 190 400 190 600 190 800 191 000 191 200 191 400 191 600 191 800 192 000 192 200 192 400 192 600 192 800 193 000 193 200 193 400 193 600 193 800 194 000 194 200 194 400 194 600 194 800 195 000 195 200 195 400 195 600 195 800 196 000 196 200 196 400 196 600 196 800 197 000 197 200 197 400 197 600 197 800 198 000 198 200 198 400 198 600 198 800 199 000 199 200 199 400 199 600 199 800 200 000 200 200 200 400 200 600 200 800 201 000 201 200 201 400 201 600 201 800 202 000 202 200 202 400 202 600 202 800 203 000 203 200 203 400 203 600 203 800 204 000 204 200 204 400 204 600 204 800 205 000 205 200 205 400 205 600 205 800 206 000 206 200 206 400 206 600 206 800 207 000 207 200 207 400 207 600 207 800 208 000 208 200 208 400 208 600 208 800 209 000 209 200 209 400 209 600 209 800 210 000 210 200 210 400 210 600 210 800 211 000 211 200 211 400 211 600 211 800 212 000 212 200 212 400 212 600 212 800 213 000 213 200 213 400 213 600 213 800 214 000 214 200 214 400 214 600 214 800 215 000 215 200 215 400 215 600 215 800 216 000 216 200 216 400 216 600 216 800 217 000 217 200 217 400 217 600 217 800 218 000 218 200 218 400 218 600 218 800 219 000 219 200 219 400 219 600 219 800 220 000 220 200 220 400 220 600 220 800 221 000 221 200 221 400 221 600 221 800 222 000 222 200 222 400 222 600 222 800 223 000 223 200 223 400 223 600 223 800 224 000 224 200 224 400 224 600 224 800 225 000 225 200 225 400 225 600 225 800 226 000 226 200 226 400 226 600 226 800 227 000 227 200 227 400 227 600 227 800 228 000 228 200 228 400 228 600 228 800 229 000 229 200 229 400 229 600 229 800 230 000 230 200 230 400 230 600 230 800 231 000 231 200 231 400 231 600 231 800 232 000 232 200 232 400 232 600 232 800 233 000 233 200 233 400 233 600 233 800 234 000 234 200 234 400 234 600 234 800 235 000 235 200 235 400 235 600 235 800 236 000 236 200 236 400 236 600 236 800 237 000 237 200 237 400 237 600 237 800 238 000 238 200 238 400 238 600 238 800 239 000 239 200 239 400 239 600 239 800 240 000 240 200 240 400 240 600 240 800 241 000 241 200 241 400 241 600 241 800 242 000 242 200 242 400 242 600 242 800 243 000 243 200 243 400 243 600 243 800 244 000 244 200 244 400 244 600 244 800 245 000 245 200 245 400 245 600 245 800 246 000 246 200 246 400 246 600 246 800 247 000 247 200 247 400 247 600 247 800 248 000 248 200 248 400 248 600 248 800 249 000 249 200 249 400 249 600 249 800 250 000 250 200 250 400 250 600 250 800 251 000 251 200 251 400 251 600 251 800 252 000 252 200 252 400 252 600 252 800 253 000 253 200 253 400 253 600 253 800 254 000 254 200 254 400 254 600 254 800 255 000 255 200 255 400 255 600 255 800 256 000 256 200 256 400 256 600 256 800 257 000 257 200 257 400 257 600 257 800 258 000 258 200 258 400 258 600 258 800 259 000 259 200 259 400 259 600 259 800 260 000 260 200 260 400 260 600 260 800 261 000 261 200 261 400 261 600 261 800 262 000 262 200 262 400 262 600 262 800 263 000 263 200 263 400 263 600 263 800 264 000 264 200 264 400 264 600 264 800 265 000 265 200 265 400 265 600 265 800 266 000 266 200 266 400 266 600 266 800 267 000 267 200 267 400 267 600 267 800 268 000 268 200 268 400 268 600 268 800 269 000 269 200 269 400 269 600 269 800 270 000 270 200 270 400 270 600 270 800 271 000 271 200 271 400 271 600 271 800 272 000 272 200 272 400 272 600 272 800 273 000 273 200 273 400 273 600 273 800 274 000 274 200 274 400 274 600 274 800 275 000 275 200 275 400 275 600 275 800 276 000 276 200 276 400 276 600 276 800 277 000 277 200 277 400 277 600 277 800 278 000 278 200 278 400 278 600 278 800 279 000 279 200 279 400 279 600 279 800 280 000 280 200 280 400 280 600 280 800 281 000 281 200 281 400 281 600 281 800 282 000 282 200 282 400 282 600 282 800 283 000 283 200 283 400 283 600 283 800 284 000 284 200 284 400 284 600 284 800 285 000 285 200 285 400 285 600 285 800 286 000 286 200 286 400 286 600 286 800 287 000 287 200 287 400 287 600 287 800 288 000 288 200 288 400 288 600 288 800 289 000 289 200 289 400 289 600 289 800 290 000 290 200 290 400 290 600 290 800 291 000 291 200 291 400 291 600 291 800 292 000 292 200 292 400 292 600 292 800 293 000 293 200 293 400 293 600 293 800 294 000 294 200 294 400 294 600 294 800 295 000 295 200 295 400 295 600 295 800 296 000 296 200 296 400 296 600 296 800 297 000 297 200 297 400 297 600 297 800 298 000 298 200 298 400 298 600 298 800 299 000 299 200 299 400 299 600 299 800 300 000 300 200 300 400 300 600 300 800 301 000 301 200 301 400 301 600 301 800 302 000 302 200 302 400 302 600 302 800 303 000 303 200 303 400 303 600 303 800 304 000 304 200 304 400 304 600 304 800 305 000 305 200 305 400 305 600 305 800 306 000 306 200 306 400 306 600 306 800 307 000 307 200 307 400 307 600 307 800 308 00

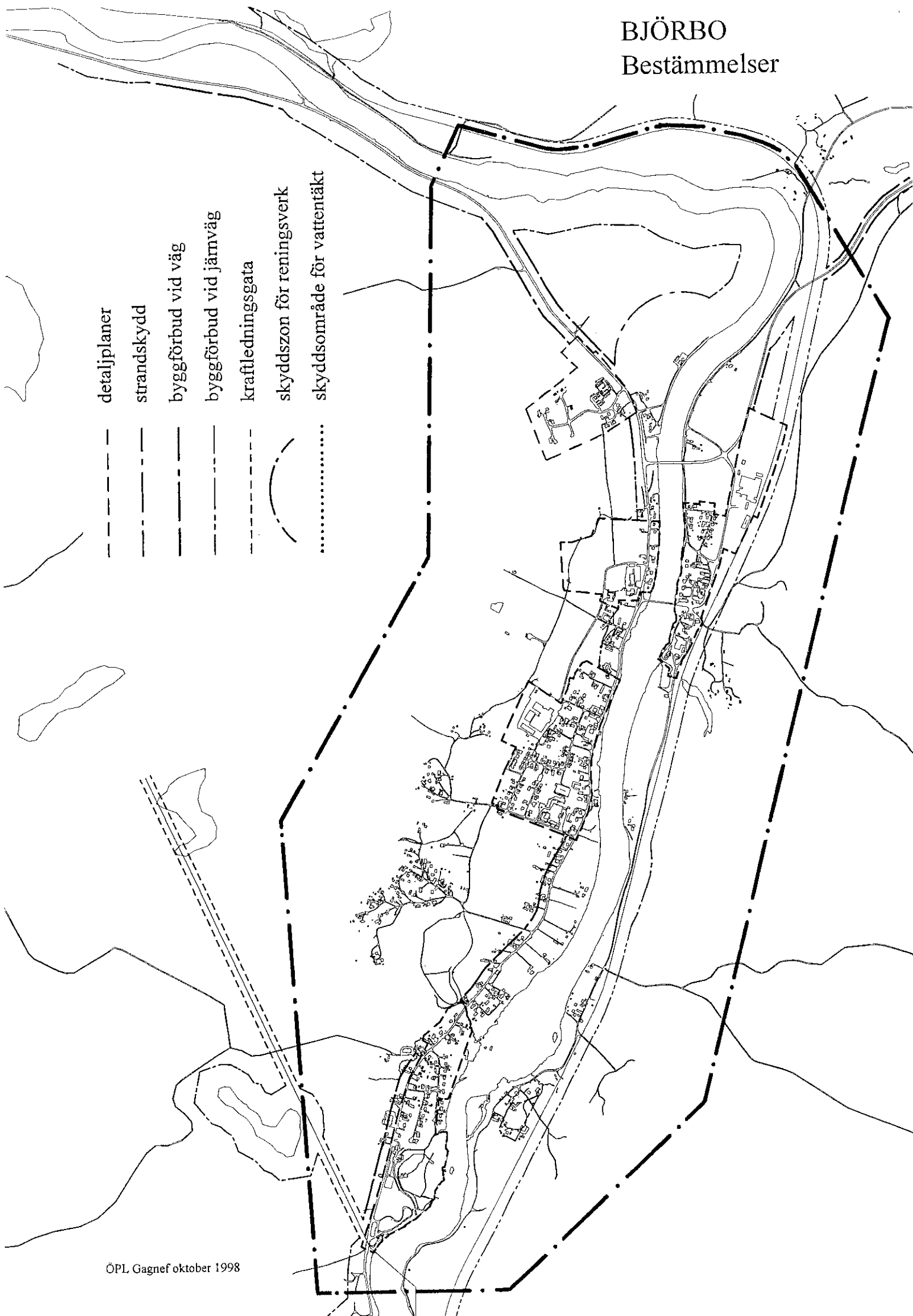
A Björboskolan
Daghem, fritidshem, öppen
Bibliotek
Distriktsköterska
Distr. tandpoliklinik
Brandstation
B IOGT samlingslokal
C Järnvägsstation
D Färforsens naturrastplats
E Reningsverk
F Fritidsgård
G Björbo ålderdomshem
H

BJÖRBO

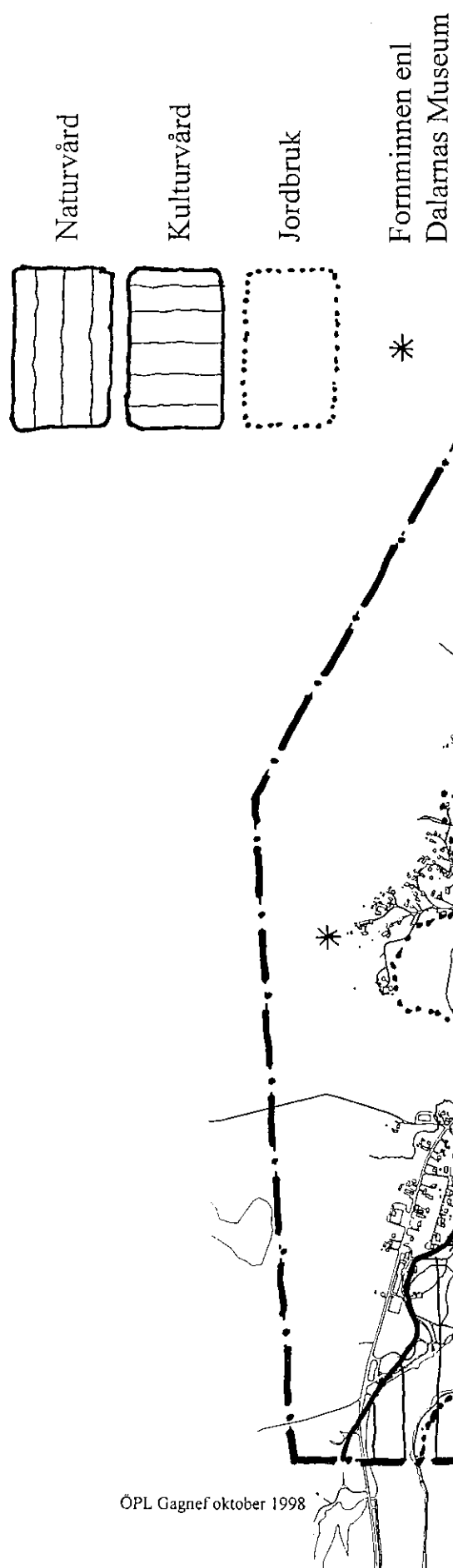
Bestämmelser

- detaljplaner
- strandskydd
- byggförbud vid väg
- byggförbud vid järnväg
- kraftledningsgata
- skyddszon för reningsverk
- skyddsområde för vattentäkt

BJÖRBO

Natur- och kulturintressen

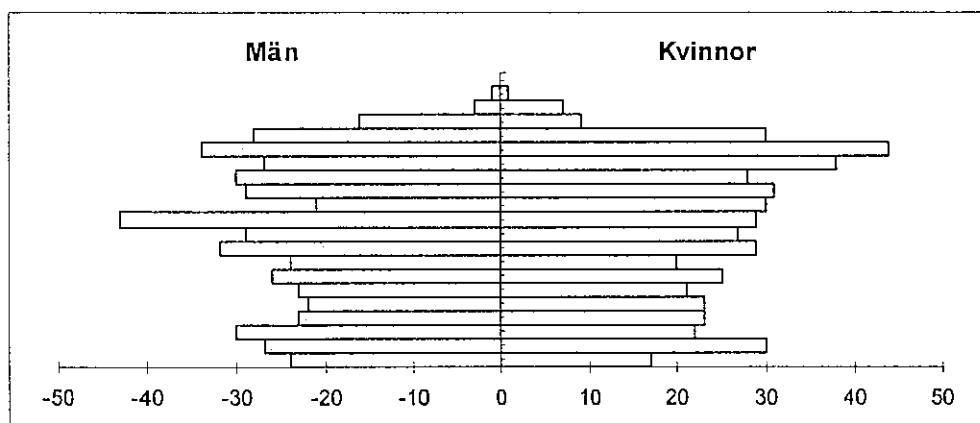

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för delen FLODA

Floda (eller Dala-Floda) består av flera byar, belägna i det flacka odlingslandskapet vid Västerdalälven och Flosjöns sydspets. Här ligger byarna Kyrkbyn, Holsåker, Syrholen, Bäckbyn, Svedjebyn och Sälje på älvens norra sida samt Forsgärdet, Tallriset och Hagen på södra sidan.

Kyrkbyn och Holsåker ligger längs älven, närmast älven finns ett smalt stycke odlad åkermark. Många gårdar har välbevarat månghussystem och någon gård är kringbyggd. Genom byn går den gamla bygatan (Holsåkersvägen-Kyrkbyvägen) och längs denna ligger bebyggelsen tätt samlad. Kyrkan med anor från 1221 dominerar i landskapet. En lång hängbro i trä binder samman byarna över älven. Syrholen är en långsträckt by utmed en mindre moränhöjd. Bebyggelsen är tät och ligger längs slingrande bygator. Flera kringbyggda gårdar är välbevarade med månghussystem och långa uthuslängor. Mellan landsvägen och älven ligger Syrholens skola. Forsgärdet består av flera byklasar (Tallriset, Esaholen och Dala-Floda station) i skogskanten parallellt med älven längs en slingrande bygata. Här finns många välbevarade kringbyggda gårdar med månghussystem och stora uthuslängor. Hagen är en långsträckt radby på åkermarken mellan älven och skogen. Många gårdar är stora med månghussystem och långa uthuslängor med portlider.

I Floda bor 983 personer. Åldersstrukturen i 5-års intervall ser ut så här

Den största arbetsplatsen är Dala-Floda Golvet.

Bostäderna består nästan enbart av småhus, men några flerfamiljshus finns vid Holvägen, väster om Strandbacken.

Den kommunala servicen består av Syrholns skola (gemensam med Björbo för skolår 3-6), barnstuga, bibliotek, fritidsgård, servicehus/ålderdomshem, matsal för pensionärer, gruppboende, grupplokaler för hemtjänsten samt reningsverk. Öppen förskola drivs i kyrkans regi. Landstingets service utgörs av distriktssköterska. Pastorsexpedition finns i sockenstugan.

Kommersiell service består av livsmedelsbutik, bensinstation, bank, specialbutiker, matställen och värdshus. Wåhlstedts textilverkstad och ekologiska lantbruk är välbesökta turistmål.

För fritidsverksamheter mm finns bollplan, friluftsbad, kanotuthyrning, motionscentral med elljusspår och leder, Floda forsfarares anläggning i Lisselälven samt Strandbackens folkpark och Flodahallens biograf och samlingslokal. Bibliotek och fritidsgård finns i Syrholns skola. Floda hembygdsgård och kultureservatet Kvarna är populära turistmål. Dala-Flodas intresseförening är ett gemensamt och aktivt forum för hela Flodas utveckling: boende, arbete och fritid.

Följande områden för *naturvård och friluftsliv* berör Floda. Objekt nr 21: Västerdalälven mellan Prästön och Ringforsen (älvlandskap klass I), objekt nr 24: Mossel - Flosjönoreet (jordbrukslandskap, klass III).

För *kulturmiljön* är följande områden av intresse. Lokala intressen A objekt nr 4: Kyrkbyn, Holsåker och objekt nr 25: Syrholen. Lokala intressen B objekt nr 10: Forsriset, Tallriset, Esaholen, Dala-Floda station och objekt nr 18: Hagen.

Älvlandskapet söder om bron till Forsgärdet samt öster om Syrholns skola ingår i *riksintresseområden* för naturvård och friluftsliv (se kapitel 11: Riksintressen).

Stora delar av de låglänta delarna kring älven ligger inom riskzon för *översvämning*. Våren 1916 dränktes stora delar av dalgången. Därför stadgar ÖPL-90 att färdigt golv lägst skall placeras på nivån +200,0 m i centrala Floda och att källare under denna nivå ej skall tillåtas. Kommunen har höjd beredskap vid översvämningsrisk, särskilt vid Bynoret.

Reningsverket söder om Svedjebyn har en skyddszon på 300 m för ny bebyggelse.

Riksvägen genom centrala Floda utgör en stor olycksrisk och kan medföra miljöproblem. Vägverket avser att dra rv 71 i ett nytt läge ca 3 km söder om Floda. Kommunen och de flesta byborna har motsatt sig en flyttning av vägen och har tagit fram ett eget alternativ, där vägen går kvar genom Floda men antalet påfarter reduceras. Båda dessa alternativ redovisas som framtida vägreservat i översiktsplanen, alternativen berör äldre bebyggelserester enligt Dalarnas Museum. Denna etapp av rv 71 har lägst prioritet enligt vägverkets planer.

Hållplats för järnvägsresenärer på Västerdalsbanan finns vid f d Dala-Floda station.

Mål

Kommunens mål för Floda är följande

- Floda skall utvecklas som arbets-, service- och bostadsort.
- Nya **bostäder** planeras norr om centrum samt väster om Strandbacken (båda inom detaljplan).
- Nya **arbetsplatser** föreslås norr om centrum (detaljplan för bl a rehab-anläggning) samt öster om Syrholen.
- Centrum skall stärkas och ge plats åt flera serviceverksamheter, vilket förutsätter att rv 71 blir kvar genom centrum.
- Etablerade verksamheter skall ges möjlighet till expansion.
- Lisselälven utvecklas som bas för Floda försfarare.
- Plats för camping reserveras på Hagön.
- Flodas möjligheter för turism skall utvecklas, "Dalarnas Lustgård".
- Fortsatt hög beredskap angående översvämning, ras och skred.
- Underlag för gemensamma värmeanläggningar bör utredas.
- Kommunens anläggningar bör värmas med lokalt producerat biobränsle.

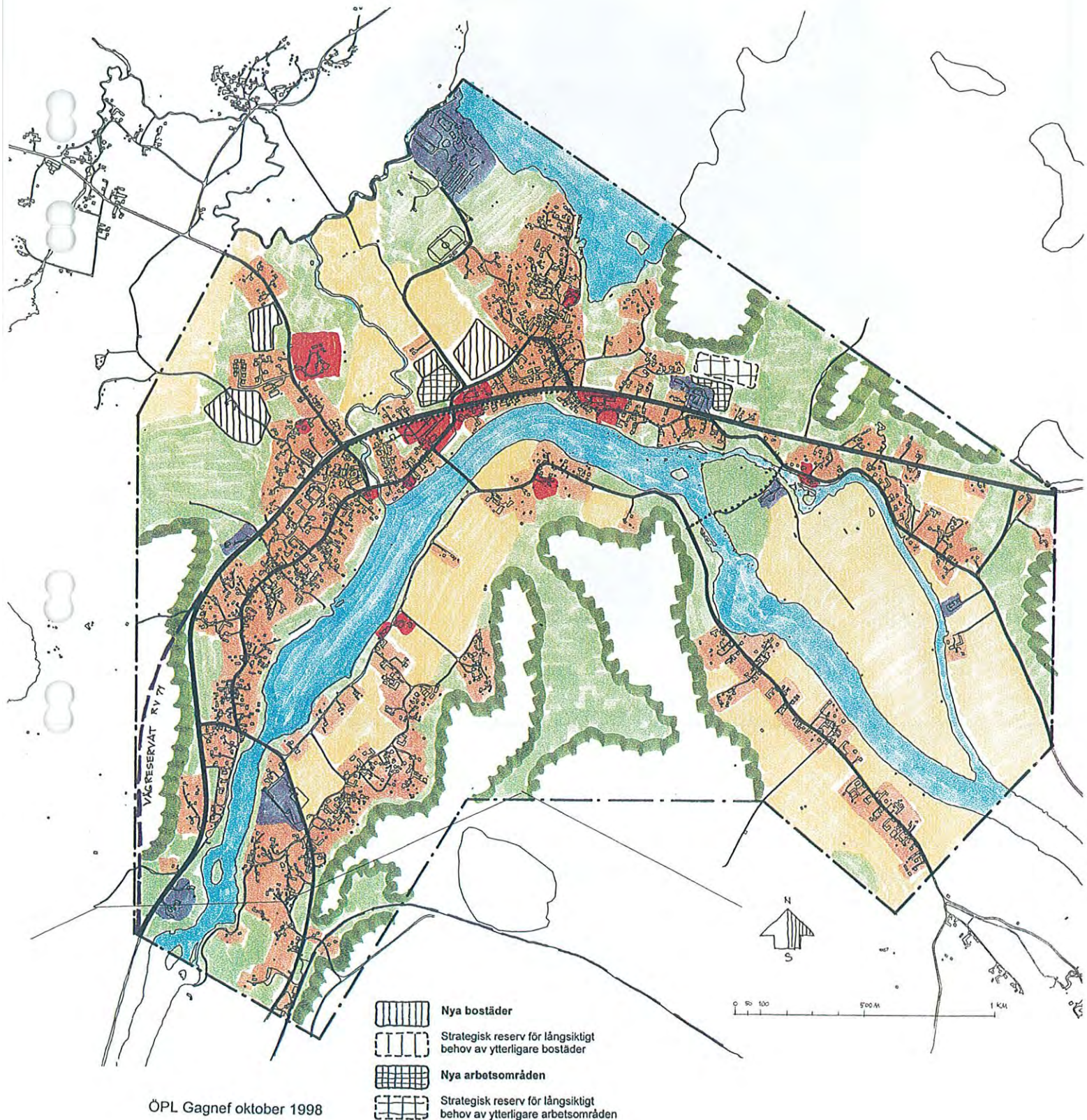
Rekommendationer

Nya bebyggelseområden (bostäder, arbetsplatser, service mm) skall föregås av detaljplanering. Enstaka kompletteringar och förtätningar lämplighetsprövas utan detaljplan. Gamla detaljplaner ses över nu när ny primärkarta framtagits. Riskerna för översvämning skall beaktas: färdigt golv lägst +200,0 i centrala Floda, källare tillåts ej. Fortsatta ansträngningar för att skydda befintlig bebyggelse från översvämning (1916 års flöde).

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för **FLODA**

Bostäder	Genomfartsväg
Arbetsplatser	Huvudväg
Service	Järnväg
Jordbruk	Huvudstråk för gående och cyklister
Parker, friområden, öppen mark	Bollplan
Skog	Plangräns för fördjupningen
Vatten	

KARTA D

ÖPL Gagnef oktober 1998

FLODA

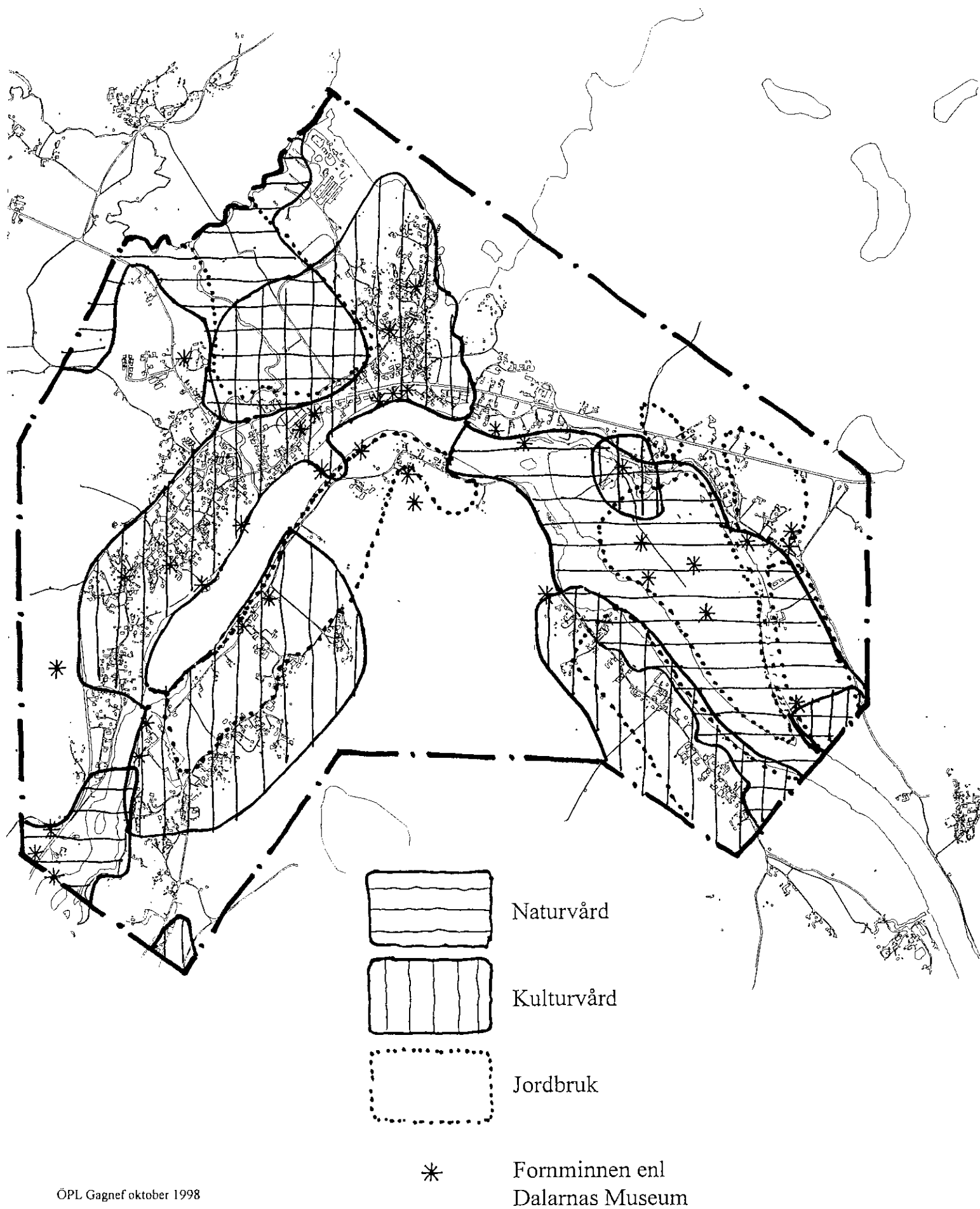
Bestämmelser

- detaljplaner
- strandskydd
- byggförbud vid väg
- byggförbud vid järnväg
- kraftledningsgata
- skyddszon för reningsverk
- skyddsområde för vattentäkt

FLODA

Natur- och kulturintressen

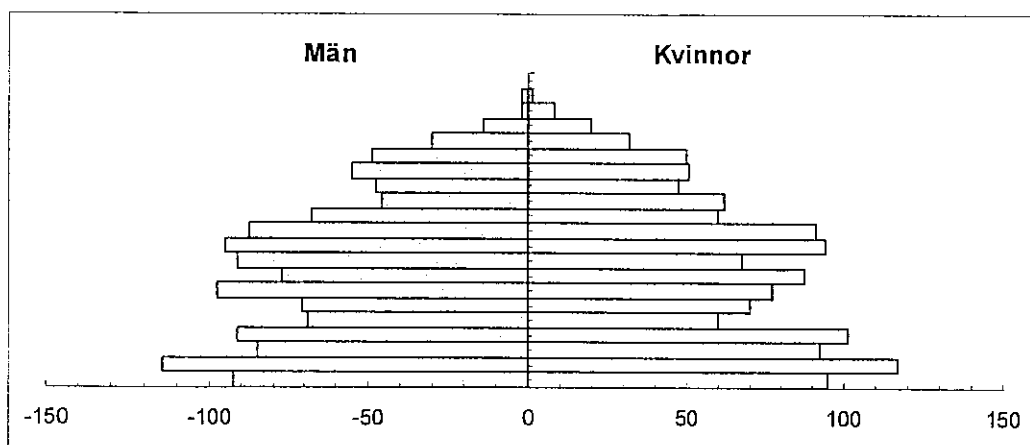

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för delen MOCKFJÄRD

Beskrivning

Mockfjärd är kommunens till folkmängden största by, belägen på båda sidorna om Västerdalälven. Här finns på norra sidan byarna Borgsheden, Högberget, Nordanholen, Högsveden och Lindbyn samt de nyare villaområdena Nyåkern och Nordanbyn. På södra sidan heter byarna Backen, Heden, Ersholen, Västanbacken och Myrholen samt de nyare villaområdena Benarvet och Jugasåkem. Hedens bykära utgör en blandning av äldre gårdar med månghussystem och nyare bebyggelse. Här ligger också Mockfjärds 1600-talskyrka. Samhällsbilden domineras av industrierna söder om järnvägen: sågverket och "Elementhusområdet", som nu när trähusfabriken försvunnit förvandlas till ett mera blandat industriområde.

I Mockfjärd bor 2 586 personer. Åldersstrukturen i 5-års intervall ser ut på följande sätt

Den största *arbetsplatsen* är Moelven Dalaträ. Härutöver finns många mindre industrier, bl a en pelletsfabrik och några snickerier.

Bostäderna domineras av småhusen, men både på Heden och i Högsveden finns flera flerfamiljshus.

Den *kommunala servicen* består av Mockfjärdsskolan (LMH-skola och Komvux), barnstuga (dagem, fritidshem, öppen förskola, lokal för dagbarnvårdare), bibliotek, datortek, fritidsgård, dagverksamhet, matsal för pensionärer, servicelägenheter, grupplokal för hemtjänsten, räddningsstation och reningsverk. Landstingets service utgörs av distriktssköterska och distriktsläkare. Dessutom finns tandläkare. Pastorsexpeditionen finns i Prästgården. Kommunen och kyrkan bedriver projektet Familjens Hus.

Den *kommersiella servicen* består av livsmedelsbutiker, bensinstationer, post, bank, flera specialbutiker samt matställen.

För *fritids- och friluftsvverksamheter* finns friluftsbad vid Högbergsdammen samt tennisbanor, motionscentral med elljusspår och leder vid Backen, fotbollsplaner vid Mockfjärdsskolan och Ersholen. Ishockeybana ligger vid Mockfjärdsskolan. På Heden har ny minigolfbana anlagts. Samlingslokaler finns vid Högbergsdammen (Gagnefs OK), i Nordanholen (Folkets Hus) samt på Heden (Församlingshemmet och IOGT, där även biograf finns). I Hedens skola finns fritidsgård. Biblioteket ligger på industriområdet. Vid Baltjärn ligger kommunens ridanläggning. Gammelgården är vackert placerad i Lindbyn. Mockfjärds intresseförening tillvaratar byns intressen.

Följande områden för *naturvård och friluftsliv* berör Mockfjärd: Objekt nr 19: Västerdalälven mellan Ringforsen och Lindbyns kraftverk (älvsträcka, klass III), objekt nr 31: Tansån (klarvattenå, klass I).

Tansån utgör *riksintresse* för naturvård och friluftsliv (se kapitel 11:Riksintressen). Västerdalälven omfattas av naturresurslagens skydd mot ytterligare kraftutbyggnad.

För *kulturmiljön* är följande områden av intresse: Lokala intressen B, objekt nr 7: Ersholen, objekt nr 11: Färmsnäs, objekt nr 21: Heden, objekt nr 23: Myrholen och objekt nr 35: Tanså hytta (nyligen restaurerad).

Reningsverket vid Lindbyn har en skyddszon på 300 m för ny bebyggelse.

Riksvägen genom norra delen av Mockfjärd utgör olycksrisk och medför miljöproblem för näraliggande bostäder. Vägverket avser att göra vägen trafiksäkrare, främst för delen från Mockfjärdsskolan till och med Högberget. Inom samhället måste bl a skolvägen göras säkrare.

Järnvägsstation för Västerdalsbanan ligger mellan Heden och Benarvet.

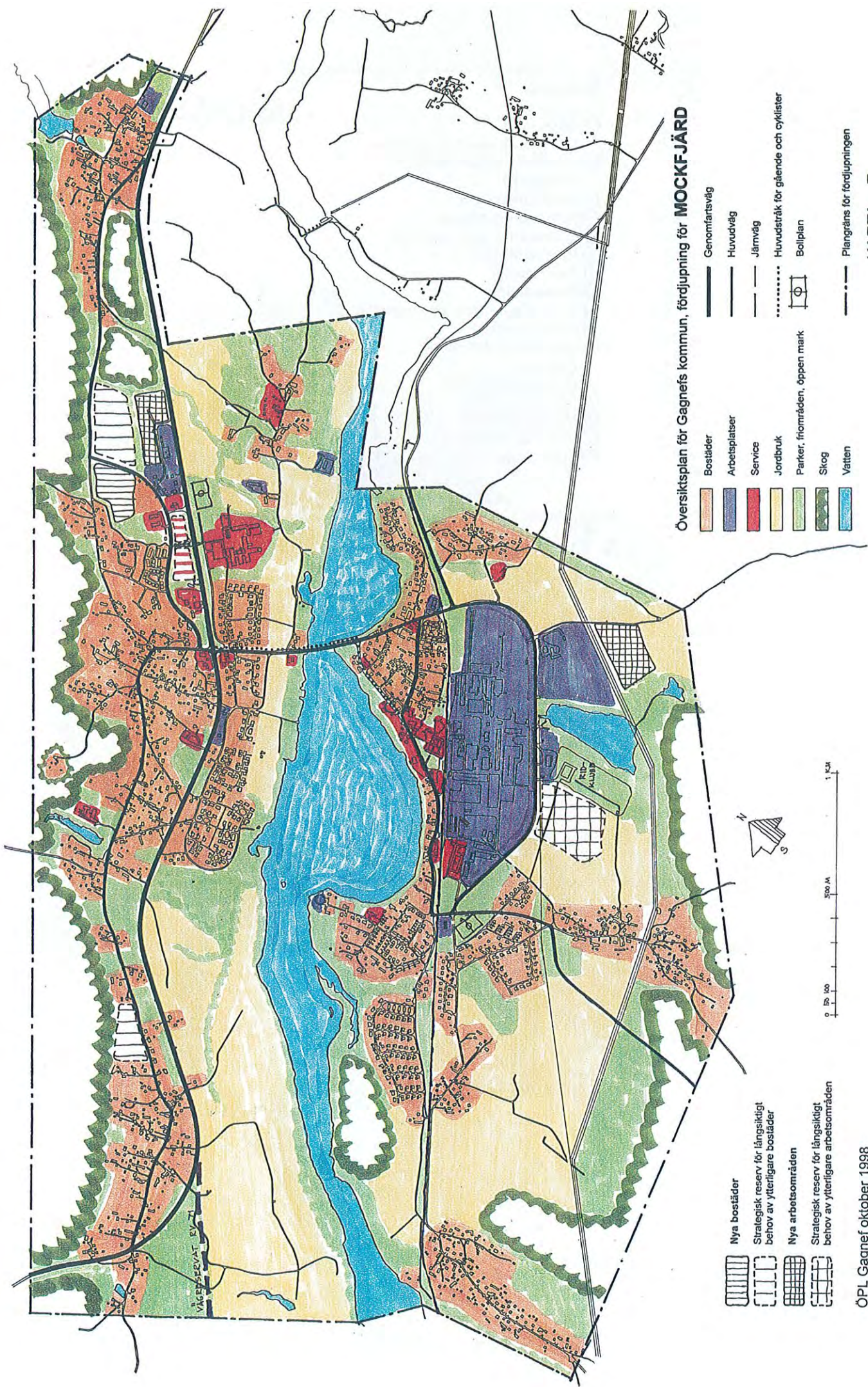
Mål

Kommunens mål för Mockfjärd är följande:

- Stora ansträngningar görs för att skapa nya arbetstillfällen.
- Nya **arbetsområden** föreslås både väster och öster om Baltjärn samt på Högsveden mot nordost utmed rv 71. Här reserveras också plats för nya servicefunktioner.
- Nya **bostäder** planeras på Högsveden, både inom detaljplan och som en utvidgning mot öster. Möjligheter finns till förtätningar på Heden, behov finns av flera bostäder för åldringar (dygnet-runt-tillsyn). Även i Borgsheden finns plats för flera bostäder nordväst om byvägen.
- Centrumfunktionerna skall stärkas på Heden.
- Trafik- och parkeringsbehov på Heden skall utredas.
- Etablerade verksamheter skall ges möjlighet till expansion.
- Högberget och Backen baspunkter för rekreation och friluftsliv.
- Rv 71 genom samhället utformas som miljöprioriterad genomfart.
- Trafiksäkra gångvägar till skolan skapas.
- Västerdalälven görs mera tillgänglig för fritidsverksamheter.
- Vattenkvalité i Baltjärn skall förbättras.
- Framtida grovavfallstipp och motorbana placeras söder om Lissjöberget
- Underlag för gemensamma värmeanläggningar bör utredas.
- Kommunens anläggningar bör värmas med lokalt producerat biobränsle.
- Gamla och delvis inaktuella detaljplaner förnyas.
- Del av planlagd parkmark mellan älven och Nyåkern nyttjas under planperioden som åkermark.

Rekommendationer

Nya bebyggelseområden (bostäder, arbetsplatser, service mm) skall föregås av detaljplanering. Enstaka kompletteringar och förtätningar lämplighetsprövas utan detaljplan. Gamla detaljplaner på Heden ses över. Trafiksäkerhetsplan, med särskild inriktning på GC-trafiken, tas fram.

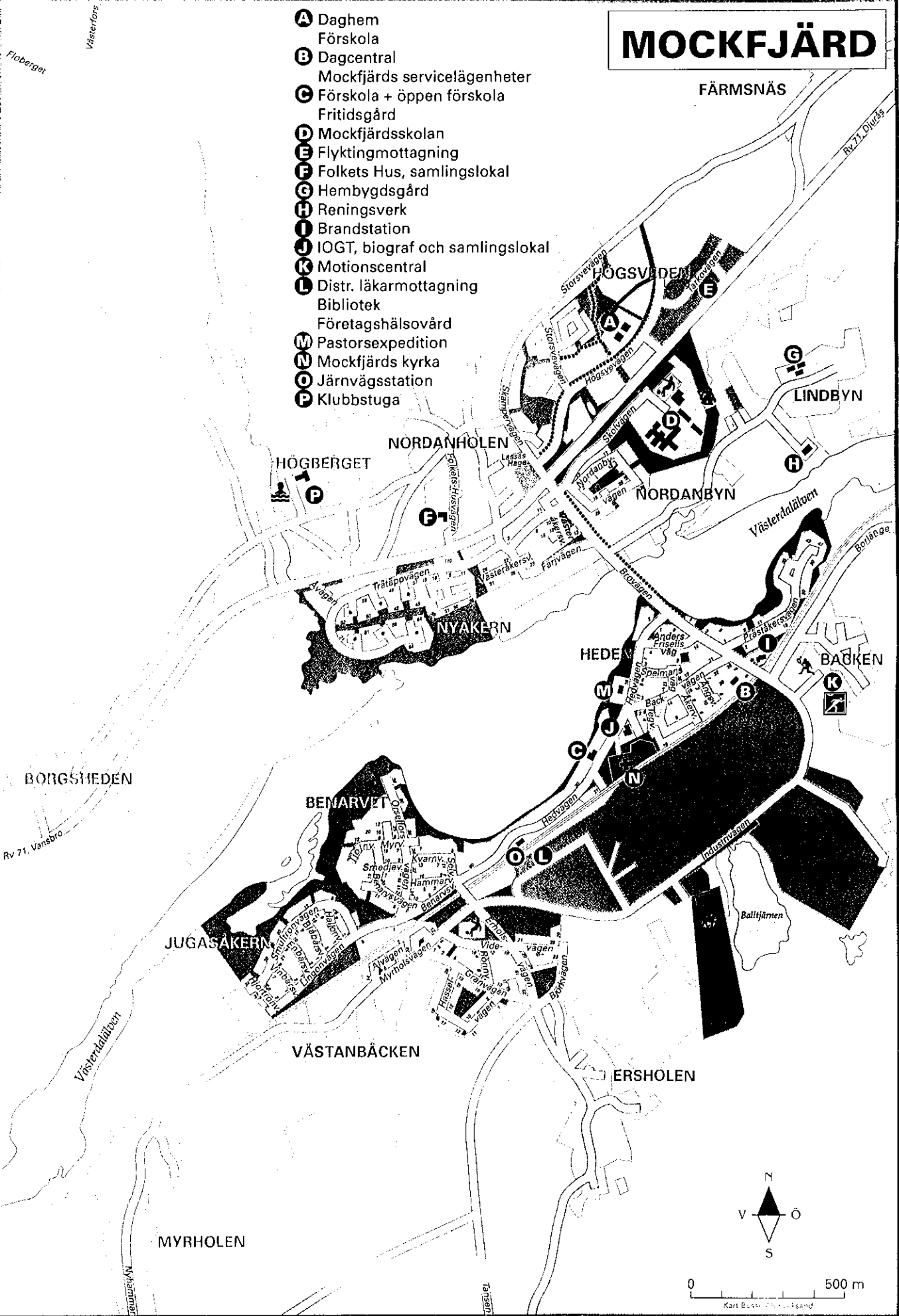
Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för **MOCKFJÄRD**

	Bostäder		Genomfartsväg
	Arbetsplatser		Huvudväg
	Service		Järnväg
	Jordbruk		Huvudstråk för gående och cyklister
	Parker, frimråden, öppen mark		Bollplan
	Skog		Plangräns för fördjupningen
	Vatten		

	Nya bostäder
	Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare bostäder
	Nya arbetsområden
	Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare arbetsområden

ÖPL Gagnef oktober 1998

KARTA E

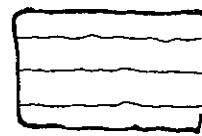
MOCKFJÄRD

Bestämmelser

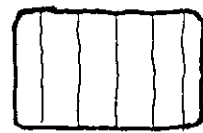
- detaljplaner
- strandskydd
- byggförbud vid väg
- byggförbud vid järnväg
- kraftledningsgata
- skyddszon för reningsverk
- skyddsområde för vattentäkt

MOCKFJÄRD

Natur- och kulturintressen

Naturvård

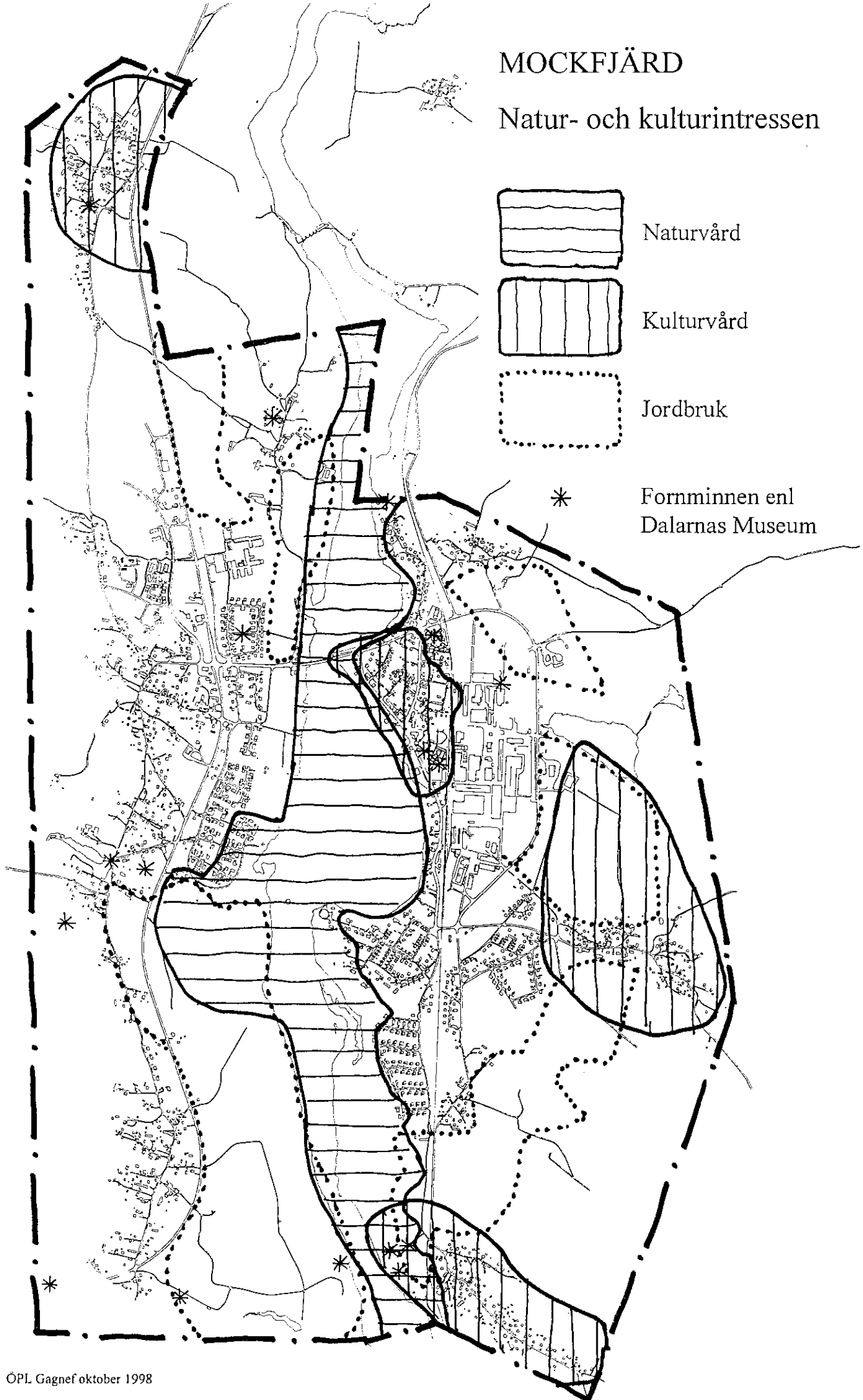
Kulturvård

Jordbruk

Fornminnen enl
Dalarnas Museum

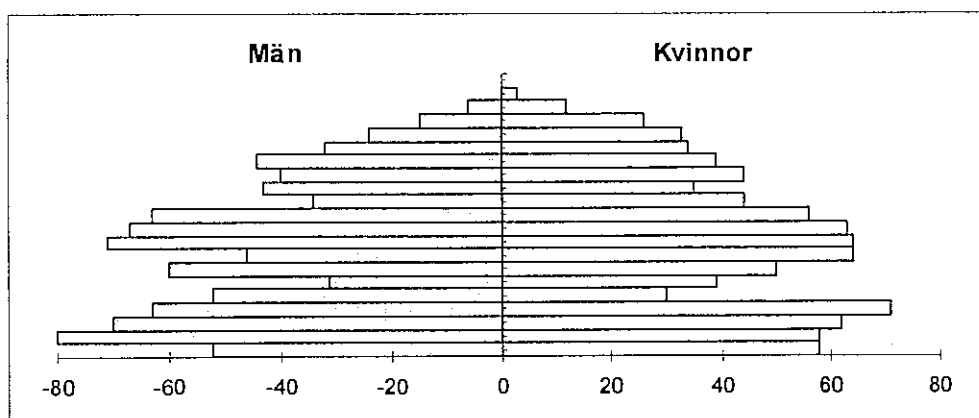

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för delen GAGNEF

Beskrivning

Gagnef är ju kommunens namn, men Gagnef är också det samlande namnet på Kyrkbyn, Stations-samhället, Övre och Nedre Tjärna, Norra och Södra Moje, Gröntuv norr om Österdalälven samt Älvnäs på södra älvstranden. Byarna ligger i ett öppet odlingslandskap, där det är gott om små istidssjöar, "lokor", samt en större sjö, Mojesjön. Gagnefs kyrka, med anor från 1200-talet, ligger vid norra sidan av älven. Över älven går Sveriges enda flottbro, där biltrafik är tillåten. Väster om Gagnef ligger den riksintressanta byn Österfors.

I Gagnef bor 1 791 personer. Åldersstrukturen i 5-års intervall ser ut på följande sätt

De största *arbetsplatserna* är Nordbo Dörr och Hörnell Elektrooptik.

Bostäderna domineras av småhusen. Flerfamiljshus finns i Kyrkbyn, Rännarheden och Stations-samhället.

Den *kommunala servicen* består av LM-skola, barnstuga (daghem, fritidshem, förskola, lokal för dagbarnvårdarna), bibliotek, fritidsgård, gruppboende, ålderdomshem, matsal för pensionärer, dagverksamhet och räddningsstation. Öppen förskola drivs i kyrkans regi. Pastorsexpedition och församlingshem ligger nära kyrkan.

Den *kommersiella servicen* består av livsmedelsbutik, bensinstation, post, bank, bageri/café och matställen.

För *fritids- och friluftsverksamheter* finns fotbollsplaner och tennisbanor vid Ängsholn, friluftsbad vid Tjärnsjön, motionscentral med elljusspår och leder i Övre Tjärna samt ishockeybana vid Kyrk-skolan. Biblioteket ligger vid Tegelbruksvägen (flyttning planeras) och fritidsgård i Nedre Tjärna. Vid Ängsholn ligger folkparken med utomhusscen för bygdespel. Vid Gagnefs minnesstuga (skapad av Otilia Adelborg), finns samlingslokalen Stuggu. Spetsmuseum finns vid Prostdammen. Gagnefs intresseförening tillvaratar byns intressen.

Följande områden för *naturvård och friluftsliv* berör Gagnef: Objekt nr 1: Ålheden (isälvsavlagring, klass II), objekt nr 3: Åslandskap mellan Djurås och Gråda (åslandskap, klass II), objekt nr 4: Österdalälven mellan Flogen och kyrkbyn (älvlandskap, klass III), objekt nr 5: Österdalälven mellan kyrkbyn och Djurås (älvlandskap, klass III).

För *kulturmiljön* är följande område av intresse: lokala intressen B, objekt nr 12: Gagnefs kyrkby, Gråda, Gärde, Nedre Tjärna.

Risk för *ras och skred* finns vid den skarpa kröken på älven vid Kyrkbyn-Älvnäs. Här sker kontinuerliga bevakningar av grundvattensvariationer samt släntrörelser mm.

Inom utvidgningsområdet för Gagnefs kyrkogård finns ett nedlagt avfallsupplag, till vilket hänsyn skall tas vid utvidgningen. Skyddsområde för vattentäkt skall beaktas.

Riksvägen genom norra delen av Gagnef har successivt gjorts trafiksäkrare genom ombyggnad av anslutande vägshål. Vägen innebär miljöproblem med främst buller för intilliggande bostäder. Inom samhället skall bl a skolvägarnas säkerhet ses över.

Järnvägsstation på Dalabanan ligger i Stationssamhällets norra del.

Mål

Kommunens mål för Gagnef är följande:

- Gagnef skall utvecklas som arbets-, service- och bostadsort.
- Nya **bostäder** placeras väster om Gagnefsgården, öster om f d Gästis i Nedre Tjärna samt i Stationssamhället (inom detaljplan) och i Övre Tjärna (dels inom detaljplan, dels förtätning i begränsad omfattning). Även i Kyrkbyn och i nedre Tjärna finns flera möjligheter till förtätning.
- Nya **arbetsområden** saknas i Gagnef. I stället föreslår översiktsplanen att nytt arbetsområde placeras öster om byn Gräv, ca 1 km norr om övre Tjärna.
- Centrumfunktionerna skall stärkas öster om rv 70.
- Etablerade verksamheter skall ges möjlighet till expansion.
- Motionscentralen i Övre Tjärna samt Ängsholn baspunkter för rekreation och friluftsliv.
- Trafiksäkra gångvägar skapas till Kyrkbyns skola.
- Flottbron med tillhörande delar av Österdalälven görs mera tillgängliga och attraktiva.
- Fortsatt hög beredskap angående ras- och skredrisker.
- Badelundaåsen skyddas i hela sin sträckning från skadliga ingrepp, som kan påverka grundvattenströmmarna
- Underlag för gemensamma värmeanläggningar bör utredas (Kyrkbyn, Stationssamhället).
- Kommunens anläggningar bör värmas med lokalt producerat biobränsle.

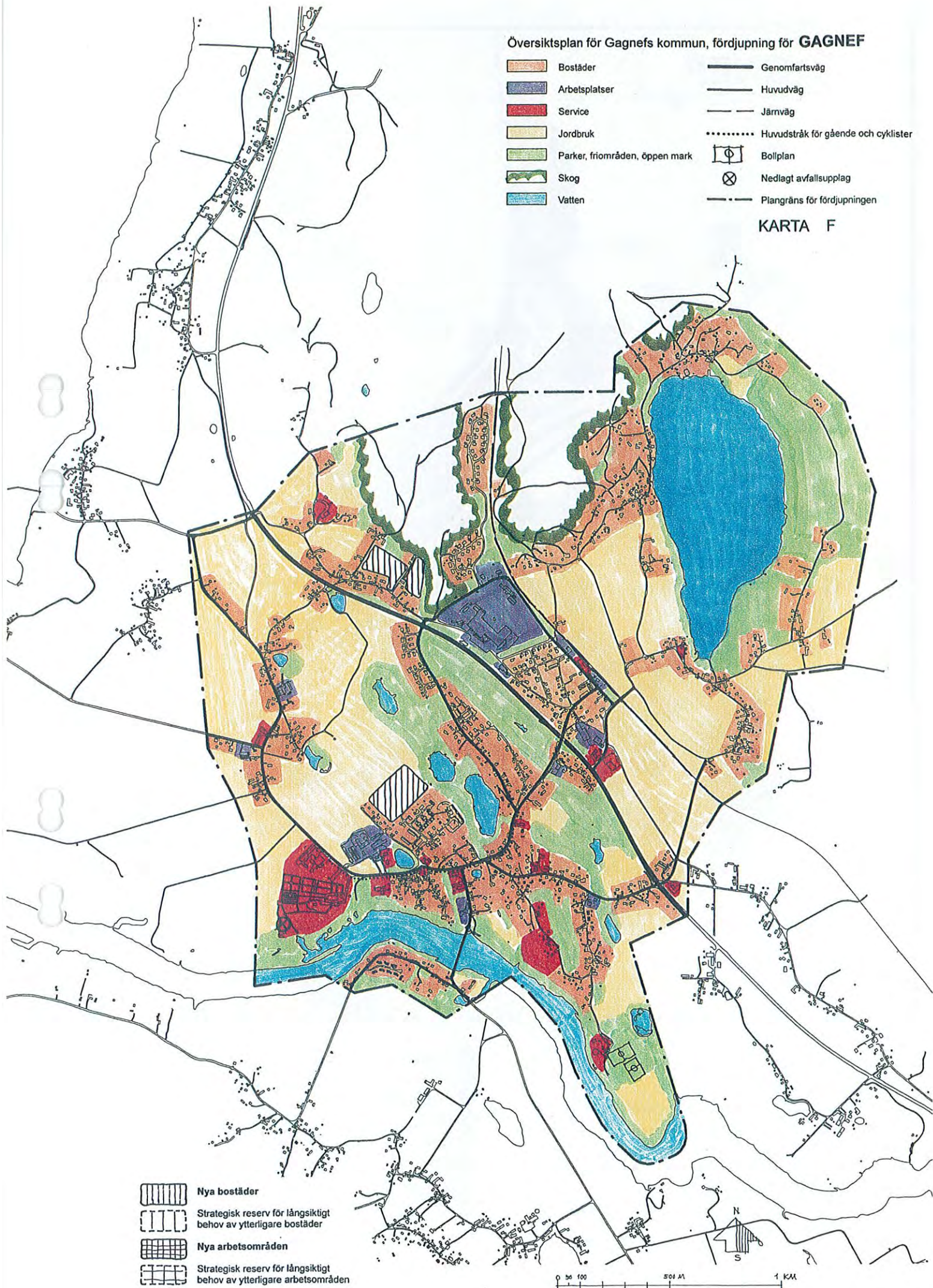
Rekommendationer

Nya bebyggelseområden (bostäder, arbetsplatser, service mm) skall föregås av detaljplanering. Bostadsbyggande genom förtätning skall ske i första hand. Enstaka kompletteringar och förtätningar lämplighetsprövas utan detaljplan. Gamla detaljplaner i Kyrkbyn och i Stationssamhället ses över. Plan för trafiksäkrare GC-vägar upprättas.

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för **GAGNEF**

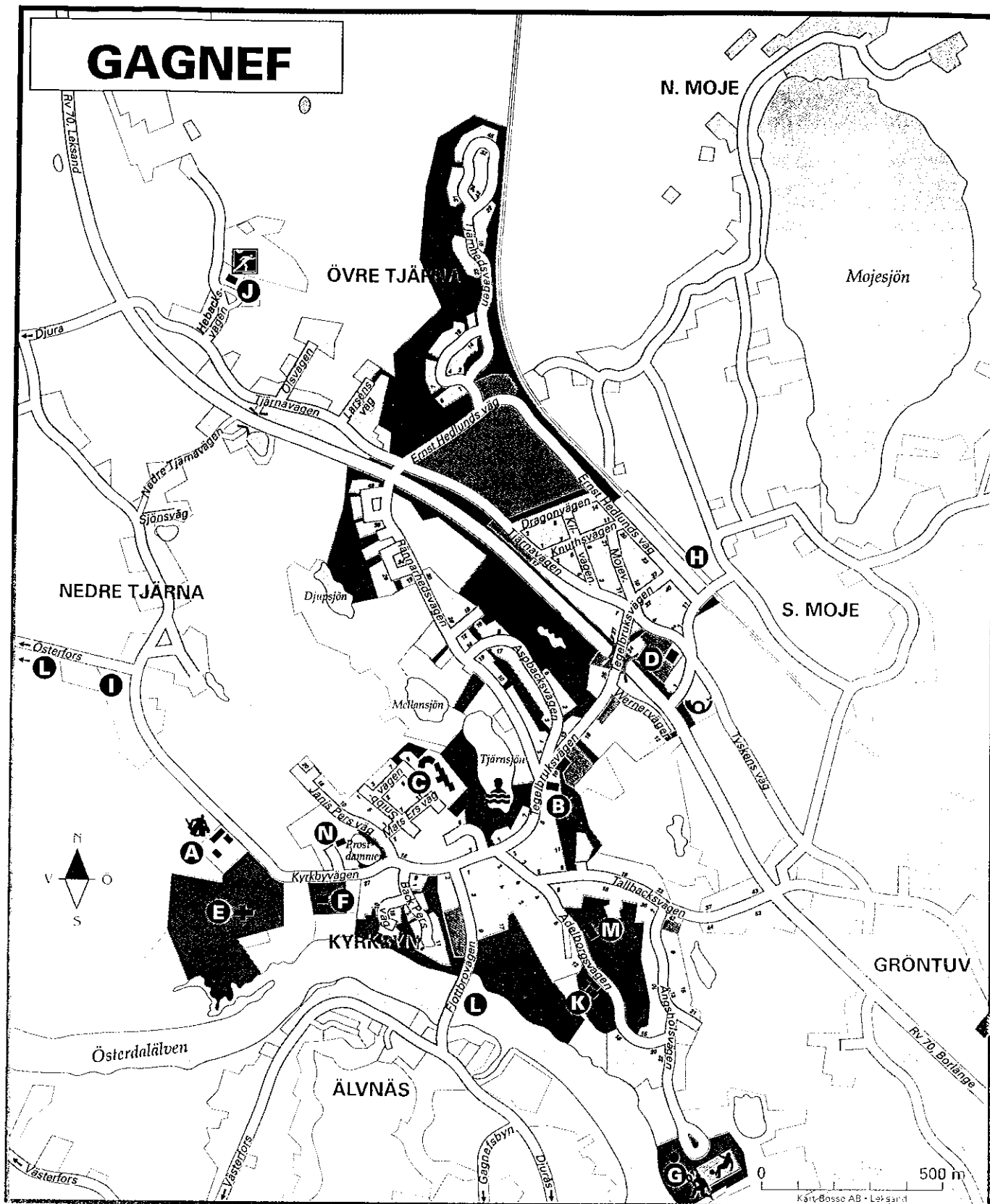
Bostäder	Genomfartsväg
Arbetsplatser	Huvudväg
Service	Järnväg
Jordbruk	Huvudstråk för gående och cyklister
Park, friområden, öppen mark	Bollplan
Skog	Nedlagt avfallsupplag
Vatten	Plangräns för fördjupningen

KARTA F

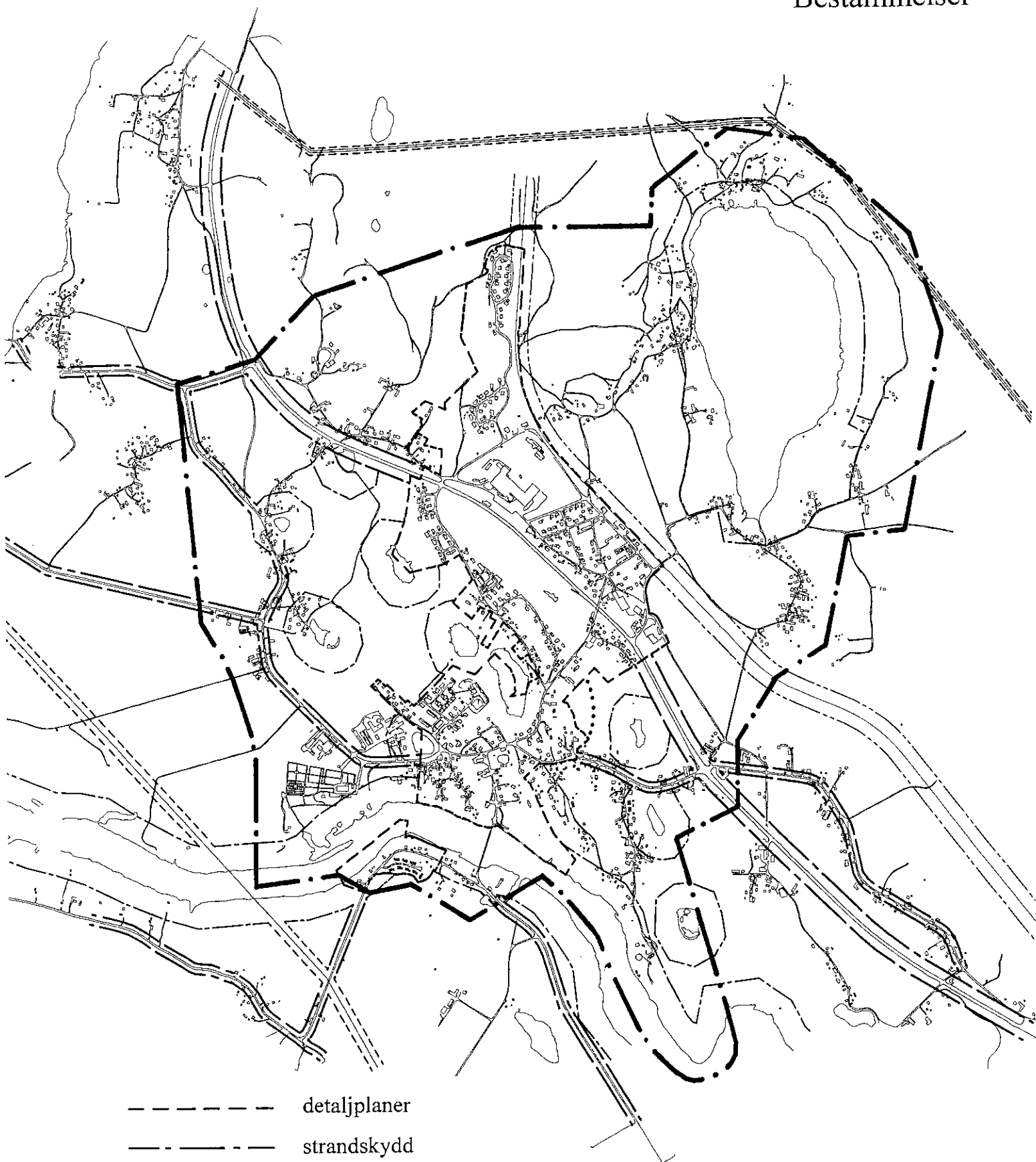
	Nya bostäder
	Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare bostäder
	Nya arbetsområden
	Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare arbetsområden

GAGNEF

- A** Kyrkskolan
Förskola, Daghem, Fritidshem
- B** Bibliotek
- C** Gagnefsgårdens gruppboenden
Tjärnsjögårdens ålderdomshem
Rosengårdens dagverksamhet
Dagcentral
- D** Brandstation
- E** Gagnefs kyrka
- F** Pastorsexpedition
Församlingshem
Öppen förskola

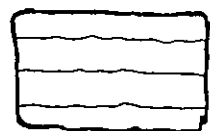
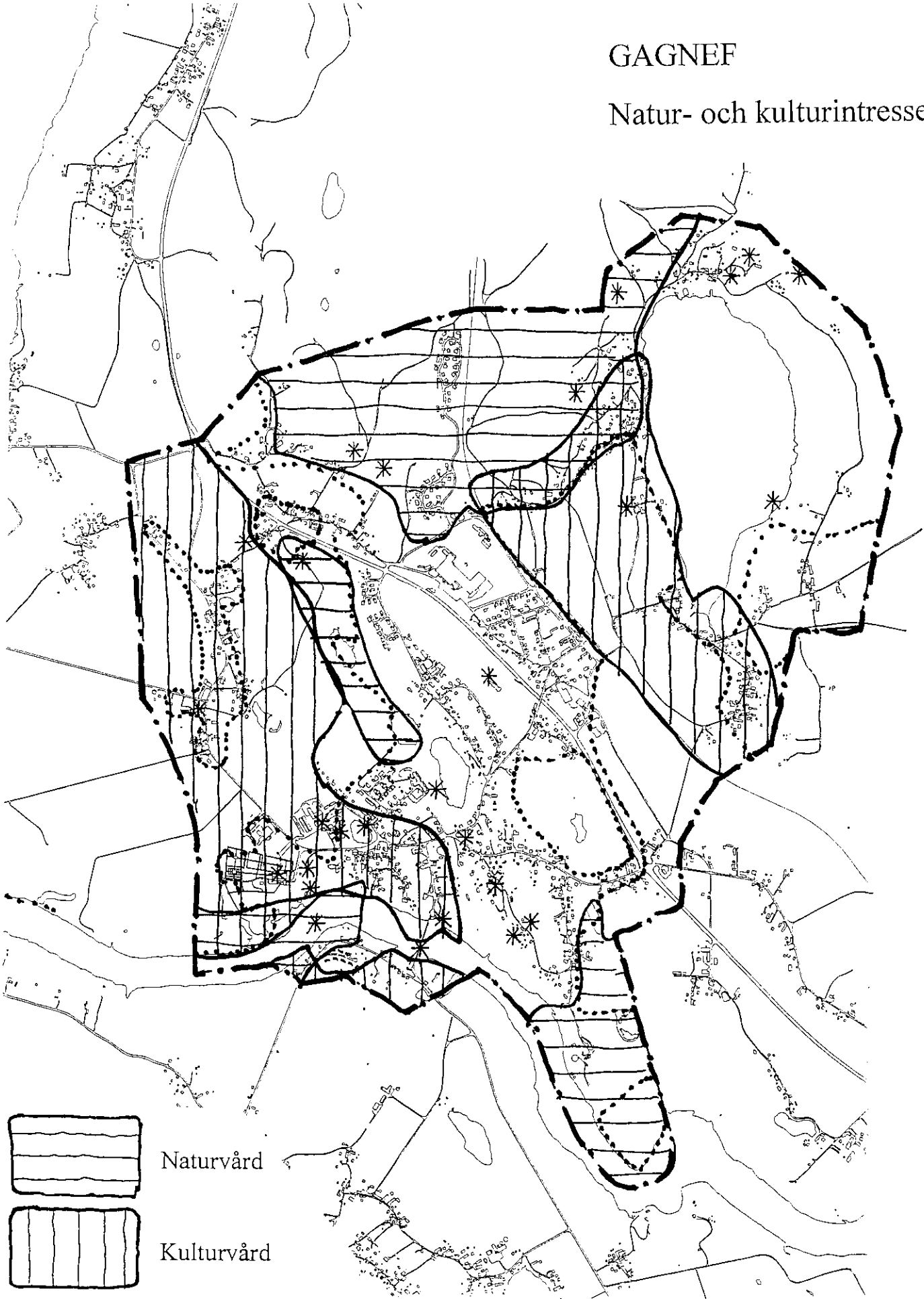
- G** Ängsholm, folkpark
- H** Järnvägsstation
- I** Fritidsgård
- J** Motionscentral
- K** Gagnefs minnesstuga
- L** Flottbro
- M** Stuggu, samlingslokal
- N** Spetsmuseum

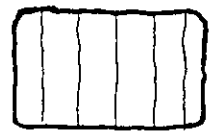
- detaljplaner
- strandskydd
- byggförbud vid väg
- byggförbud vid järnväg
- kraftledningsgata
- skyddszon för reningsverk
- skyddsområde för vattentäkt

GAGNEF

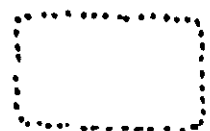
Natur- och kulturintressen

Naturvård

Kulturvård

Jordbruk

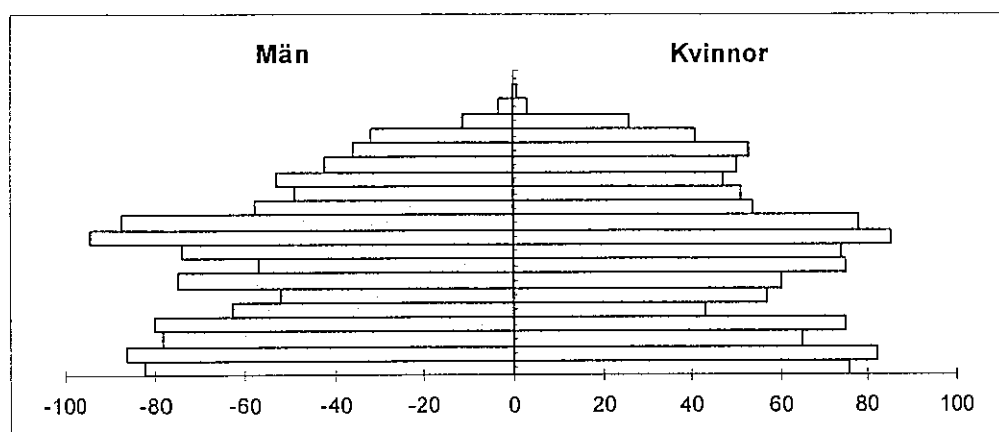
Fornminnen enl
Dalarnas Museum

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för delen DJURÅS

Beskrivning

Djurås, som ligger vid sammanflödet av Väster- och Österdalälven, är kommunens administrativa centrum. Här möts också riksvägarna 70 och 71. I Djurås ingår byarna Näset och Mjälgen i väster samt Skogen, Tåktberget, Färjbacken, Kiltäppa och Djurås by. Samhällsbilden domineras av riksvägarna, järnvägen och älvmotorerna. Den äldre bebyggelsen finns främst i Skogens by och i Djurås by.

I Djurås bor 2 224 personer. Åldersstrukturen i 5-års intervall ser ut på följande sätt

Den största *arbetsplatsen* är kommunen med kommunförvaltning och Djuråsskolan. Dessutom finns några småindustrier och en kvarn.

Bostäderna är nästan enbart småhus, men ett par flerfamiljshus finns granne med kommunkontoret.

Den *kommunala servicen* består av Djuråsskolan (LMH-skola), barnstuga, Färjbackens skola (integrerad förskola-skolår 1), bibliotek, fritidsgård, dagcenter, servicelägenheter, gruppboende, grupplokal för hemtjänsten, ungdomsmottagning, turistbyrå och reningsverk (öster om byn Bodarna). Kommunen har övertagit verksamheter i sjukhemmet för rehabilitering och boende. Landstingets service utgörs av vårdcentral, läkarstation, mödra- och barnavårdscentral och folktandvård, allt placerat på Älvdalen. Kyrkan har en kyrksal utmed rv 71, mitt emot centrum. Kommunen och kyrkan bedriver projektet Familjens Hus.

Den *kommersiella servicen* består av livsmedelsbutiker, bensinstationer, post, bank, flera specialbutiker samt matställen. Här finns även apotek, polis, försäkringskassa och arbetsförmedling.

För *fritidsverksamheter och friluftsliv* finns fotbollsplan och ishockeybana vid Djuråsskolan, friluftsbad vid Nässjön, fritidsgård norr om centrum, träningsbana för golf vid Tåktberget. Kommunens huvudbibliotek finns vid Djuråsskolan. Samlingslokal med biograf och teater finns i ICA-huset. Nordväst om Djurås ligger Folkets Hus.

Följande områden för *naturvård och friluftsliv* berör Djurås: Objekt nr 3: Åslandskap mellan Djurås och Gråda (åslandskap, klass II), objekt nr 5: Österdalälven mellan Gagnefs kyrkby och Djurås (älvlandskap, klass III), objekt nr 6: Bingmyran (odlingslandskap, klass III), objekt nr 7: Färjbacken (lövskogsravin, klass III), objekt nr 14: Älvmötet (älvlandskap, klass II), objekt nr 15: Västerdalälven mellan Lindbyn och Djurås (älvlandskap, klass I).

Västerdalälven utgör *riksintresse* för naturvård och friluftsliv, samt omfattas av skydd mot vattenkraftsutbyggnad (se kapitel 11: Riksintressen). Trolldalen, sydväst om Djurås, är naturreservat och ett mycket välbesökt turistmål.

För *kulturmiljön* är följande områden av intresse: Lokala intressen A, objekt nr 5: Djurås by och lokala intressen B: objekt nr 30: Skogen, Utgårdarna.

Vid Bodarna, utanför planområdet, finns *reningsverk* med 300 m skyddszon för ny bebyggelse.

Riksvägarna genom Djurås utgör stor olycksrisk och medför miljöproblem i den täta bebyggelsen. Vägverket avser att bygga om vägskalet rv 70/71 till rondell med GC-tunnel. Dessutom planeras en förbättring av väg 71 ända till Mockfjärd, med miljöprioritering av delen inom Djurås. Särskilt vägskalet på Mjälgen-Näset måste ges bättre säkerhet för GC-trafiken. Likaså planeras åtgärder för att minska trafikbullret.

Nybyggd jämvägsstation finns norr om Lindberghallen/ICA-huset, här finns också central omstigningsplats för busstrafiken. Alldeles intill, i den lilla dalen, finns rastplats för landsvägsresenärer.

Mål

Kommunens mål för Djurås är följande

- Djurås skall vara kommunens administrativa centrum.
- Djurås skall utvecklas som arbets-, service- och bostadsort.
- Området mellan rv 70 och järnvägen är lämpligt som service- och arbetsområde men olämpligt för bostäder.
- Nya **bostäder** placeras väster om Fagervägen (inom detaljplan) på Näset väster om Nässjön (här kan krävas fornlämningskartering), i Skogens by (inom detaljplan) samt på sikt även i Skogenområdet öster om järnvägen (berört av riskområde för radon).
- Nya **arbetsplatser** finns planlagda vid Tåktberget. Dessutom föreslås nytt småindustriområde sydväst om rv 70 med tillfart från befintlig väganslutning (Tåktbergsvägen) samt mellan Stationsvägen och rv 70. Vid rastplatsen reserveras mark för framtida servicefunktioner, typ motell.
- Djurås centrum norr rv 71 skall stärkas och ges möjlighet att växa.
- Etablerade verksamheter skall ges möjlighet till expansion.
- Djuråsskolan baspunkt för rekreation och friluftsliv.
- Plats för spår och leder reserveras i Skogen öster om järnvägen.
- Bullret från riksvägarna skall åtgärdas för att skydda bostäderna.
- Rv 71 genom samhället utformas som miljöprioriterad genomfart.
- Lokal väg dras från Skogen till Bäckans by, norr om järnvägen.
- Trafiksäkra GC-vägar till skolan skapas.
- Trafiken på Älvuddsvägen görs säkrare för de gående.
- Gångväg anordnas utmed Österdalälven, från Färjbacken till ravinen sydväst centrum.
- Insynsskyddande plantering görs kring kondensatorstationen öster Djurås by.
- Underlag för gemensamma värmeanläggningar bör utredas.
- Kommunens anläggningar bör värmas med lokalt producerat biobränsle.

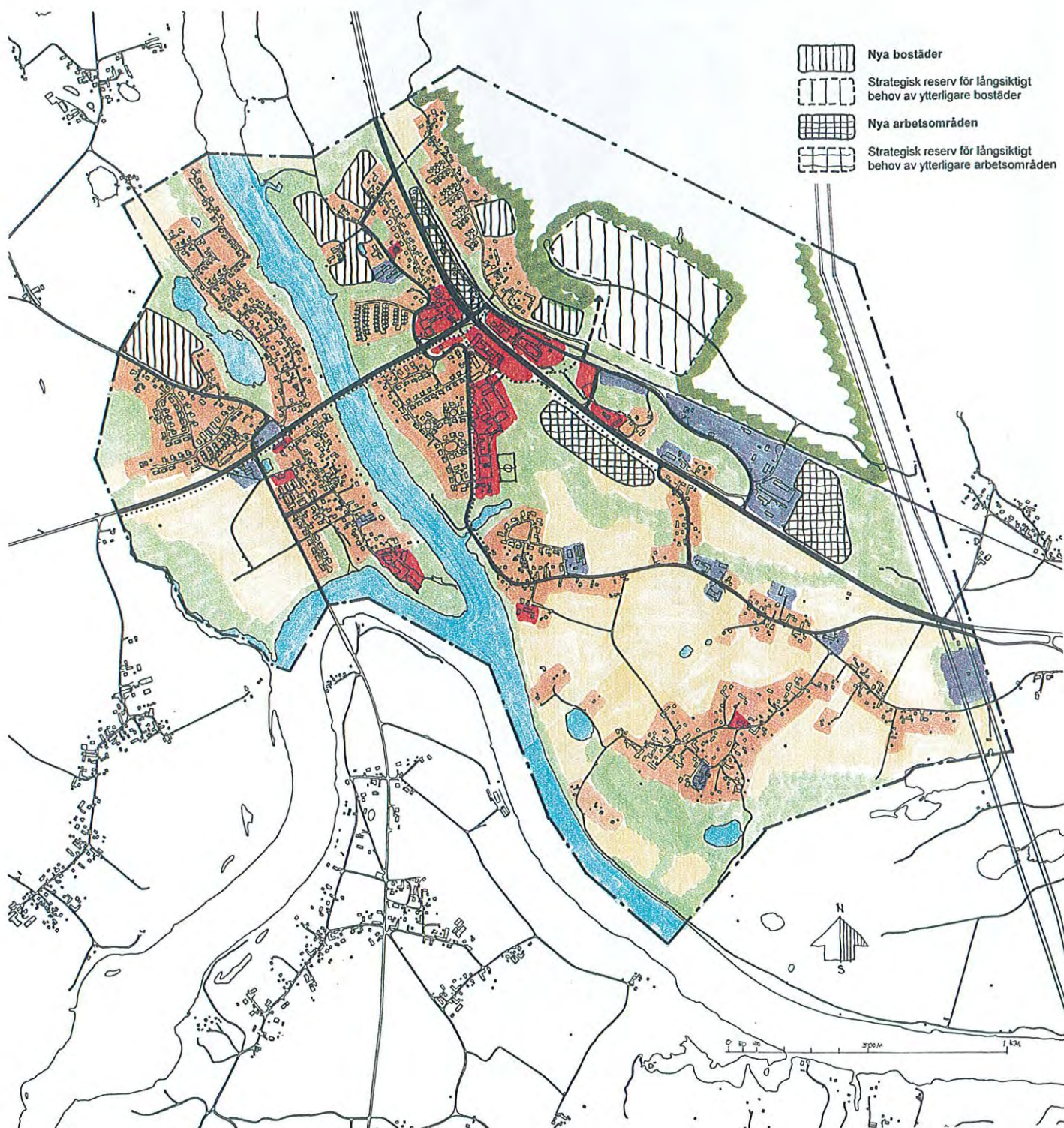
Rekommendationer

Nya bebyggelseområden (bostäder, arbetsplatser, service mm) skall föregås av detaljplanering. Enstaka kompletteringar och förtätningar lämplighetsprövas utan detaljplan. Trafiksäkerhetsplan, särskilt med inriktning på GC-trafiken, tas fram.

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för **DJURÅS**

Bostäder	Genomfartsväg
Arbetsplatser	Huvudväg
Service	Järnväg
Jordbruk	Huvudstråk för gående och cyklister
Parker, friområden, öppen mark	Bollplan
Skog	
Vatten	Plangräns för fördjupningen

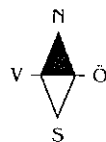
KARTA G

ÖVERBACKA

SKOGEN

DJURÅS

NÄSET

MJÄLGEN

TÄKTBERGET

FÄRJBACKEN

KILTÄPPA

SVEDJAN

DJURAS BY

BODARNA

Väg 583, Mockfjärd

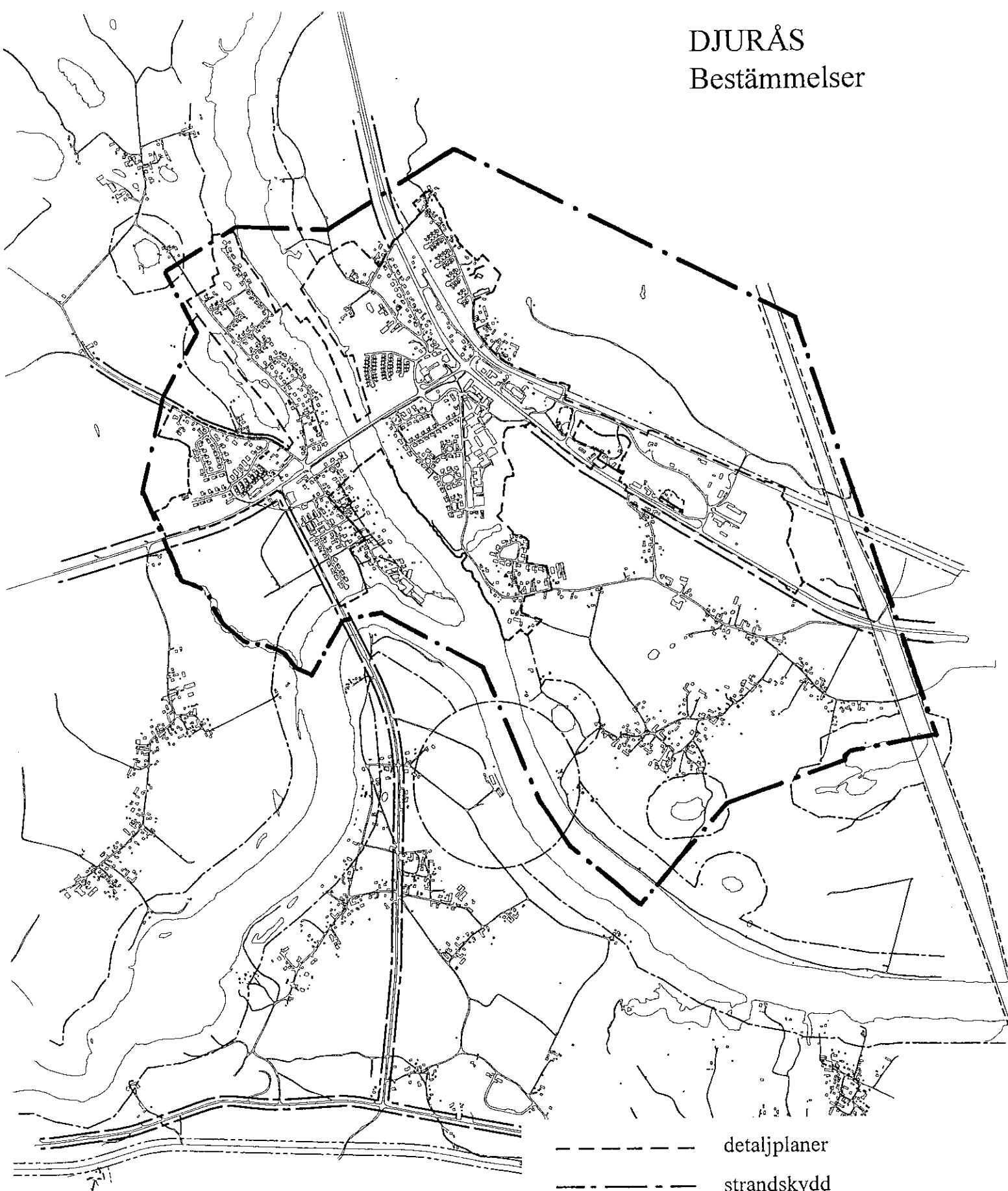
0 500 m

Kart: Brouse AB • Leksand

- A** Djuråsskolan
- B** Barnskola
- C** Bibliotek
- D** Vårdcentral, läkarstation
Distriktsköterska
Mödra- o. barnvårdscentral
Älvsuddens sjukhem
Folkvandvård
- E** Apotek
Polis
Försäkringskassa
- F** Kommunkontor
- G** Elverk
- H** Ungdomsmottagning
- I** Daghem
- J** Reningsverk
- K** Dagcenter
Åkerängstagaruppboende
- L** Fritidsgård
- M** Lindbergshallen, biograf
och samlingslokal
Kultur- och Fritidsförvaltning
Arbetsförmedling
- N** Öppen förskola
- O** Älvarnas förening
- P** Fagerängens dagcentral
servicelägenheter
- Q** Näset gruppboende
- R** Tåg- och busstation
- S** Bystuga

DJURÅS

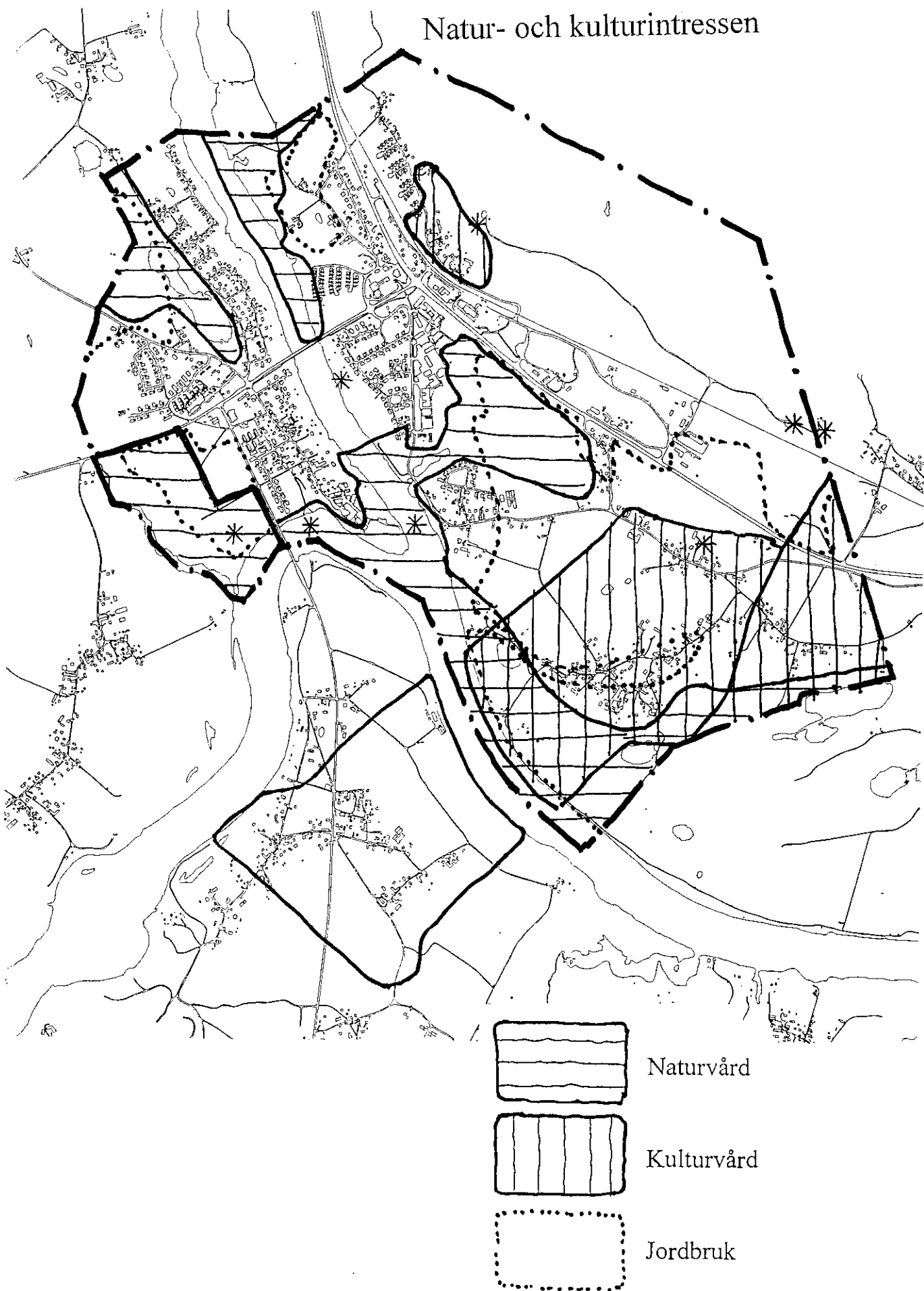
Bestämmelser

- detaljplaner
- strandskydd
- byggförbud vid väg
- byggförbud vid järnväg
- kraftledningsgata
- ~~~~~ skyddszon för reningsverk
- skyddsområde för vattentäkt

DJURÅS

Natur- och kulturintressen

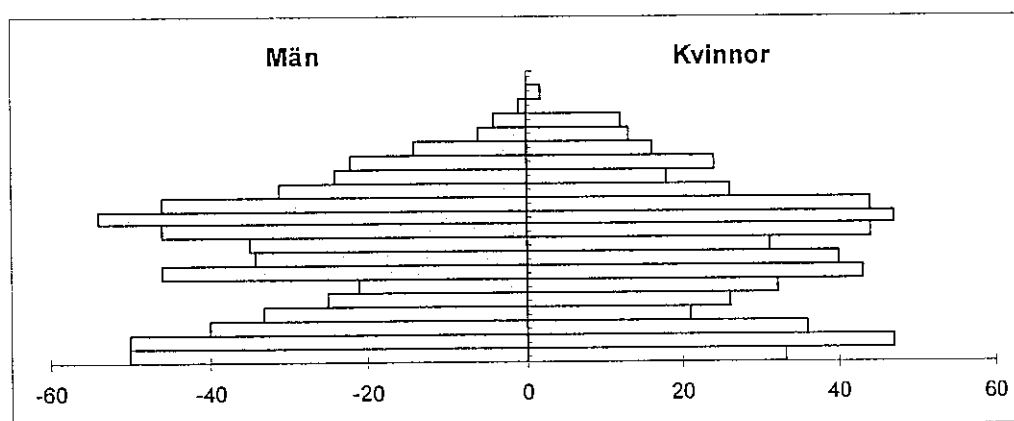
Fornminnen enl
Dalarnas Museum

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för delen DJURMO - SIFFERBO

Beskrivning

Djurmo och Sifferbo är två näraliggande byar med gemensam skola. Djurmo består av den äldre västra delen med byarna Ytterbacka och Utby, det yngre planlagda området östra Djurmo samt Bäckans by norr om järnvägen. I Ytterbacka ligger många gamla gårdar med välbevarat månghussystem längs slingrande bygator. Sifferbo ligger på slätten mellan Sifferboberget och Dalälven. Byn ligger i en relativt stor klunga med slingrande bygator. Dessa är på sina ställen omgärdade av tät bebyggelse, långa uthuslängor och kringbyggda gårdar med välbevarat månghussystem. Till byn har lagts nyare områden: Malis täppa och Nordtälten i norr. Från Djurmo klack, 200 m ovanför älven, är utsikten milsvid över skogar, byar och vatten.

I Djurmo-Sifferbo bor 1 145 personer. Åldersstrukturen i 5-års intervall ser ut på följande sätt

Några få *arbetsplatser* finns, den största är Djurmoskolan.

Bostäderna består nästan enbart av småhus, dock finns några flerfamiljshus vid Djurmovägen.

Den *kommunala servicen* består av LM-skola, barnstuga, förskola, Montessoriförskola, fritidshem, lokal för dagbarnvårdare, grupplokal för hemtjänsten. Skolmuseum finns i Djurmo.

Den *kommersiella servicen* består av handelsträdgård, specialbutiker och stuguthyrning.

För *fritids- och friluftsverksamheter* finns bollplaner både i Djurmo och Sifferbo. Ishockeybana ligger i Sifferbo. Friluftsbad finns i Älvsjön. Campingplats ligger vid Dalälven, söder om Sifferbo. Mellan Djurmoskolan och campingplatsen finns elljusspår. Bygdegård ligger i Sifferbo. Intresseföreningar i Djurmo och Sifferbo tillvaratar byarnas intressen.

Följande områden för *naturvård och friluftsliv* berör Djurmo-Sifferbo: Objekt nr 8: Djurmo klack (utsiktsberg, klass II), objekt nr 9: Oxberget (klippstup, klass III), objekt nr 10: Sifferbodalen (ravin, klass III), objekt nr 11: älvlandskapet mellan Bäsna och Lennheden (älvlandskap, klass II), objekt nr 12: åslandskapet vid Djurmo (älv- och åslandskap, klass II), objekt nr 13: Dalälven mellan Bodarna och Bäsna (älvlandskap, klass III).

För *kulturmiljön* är följande områden av intresse: lokala intressen B, objekt nr 4: Djurmo och objekt nr 29: Sifferbo. Vid fornminnesinventering 1993 tillkom flera objekt, bl a äldre vägsystem.

Djurmo klack utgör *riksintresse* för kulturmiljövården (se kapitel 11: Riksintressen). Hela området Djurmo klack - Oxberget (ca 100 ha) ingår som ett av de områden, vilka kommunen gjort till *naturreservat* i samband med nyss avslutad omarrondering.

I Djurmo-Sifferbo finns risk för *markradon* enligt kartläggning utförd av miljökontoret. Viss *skredrisk* finns i de branta slänterna mot Dalälven.

Området innehåller flera skyddsvärda *naturformationer*: raviner och åsgropssjöar.

Riksvägen genom Djurmo utgör en stor olycksrisk och medför miljöproblem, främst med buller för intilliggande bostäder. Rv 70 bör ges mera miljöprioriterad utformning genom Djurmo. Riksvägen utgör också enda sammanbindande väg till de olika delarna av Djurmo-Sifferbo. Översiktsplanen redovisar ett sekundärt vägnät med framtida väg under rv 70 och järnvägen för att binda ihop byarna. Dessutom bör väg byggas norr om järnvägen för att binda ihop Sifferbo med Bäckans by och även med Skogenområdet i Djurås.

Kommunen vill *sammanbinda Djurmo med Bäsna* via ny flottbro över Dalälven. Härigenom kan samhällets totala resurser nyttjas bättre. Separata utredningar har påvisat mycket stora samhälls-ekonomiska vinster med en bro över älven. Vägen planeras i ett läge mellan västra och östra Djurmo och landar vid Täkta i Bäsna.

Järnvägen kan medföra buller och vibrationer för den näraliggande bebyggelsen, som i Djurmo även är utsatt för vägtrafikbuller.

Mål

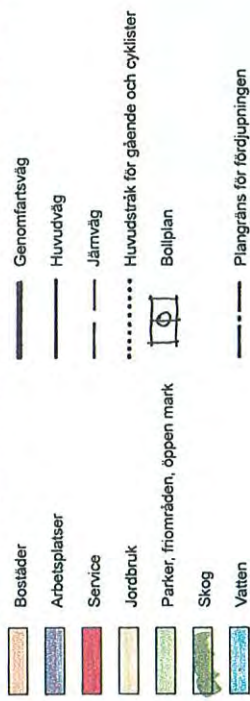
Kommunens mål för Djurmo-Sifferbo är följande:

- Djurmo-Sifferbo skall utvecklas som attraktiva bostadsorter.
- Nya arbetstillfällen eftersträvas i lägen som ej stör bostäderna.
- För att bibehålla och bredda underlaget för kommunal och kommersiell service är det nödvändigt att Djurmo-Sifferbo knyts ihop med Bäsna via lokal bro över Dalälven.
- Nya **bostäder** placeras i *Djurmo* vid Vikåkersvägen (inom detaljplan), söder om Rombovägen (reserv, dyr exploatering, ev innehållande fornlämning), i *Sifferbo* vid Kolarbacksvägen, vid Åbacksvägen/Gimmenvägen samt norr om Malis täppa.
- Nya **arbetsplatser** placeras mellan rv 70 och gamla landsvägen, här måste hänsyn tas till bollplanen. Dessutom finns tidigare planlagt ett litet småindustri- och serviceområde i östra delen av Djurmo (norr om skolan). Inom området finns äldre hålväg, klassad som fornlämning
- Etablerade verksamheter skall ges möjlighet till expansion.
- Området mellan Djurmoskolan och campingplatsen utvecklas som baspunkt för det rörliga friluftslivet.
- Rv 70 utformas mera miljöanpassat vid passagen genom Djurmo.
- Bebyggelsen skyddas från störande trafikbuller.
- Parallell matande väg byggs ut för lokal trafik.
- Kommunens anläggningar bör värmas med lokalt producerat biobränsle.

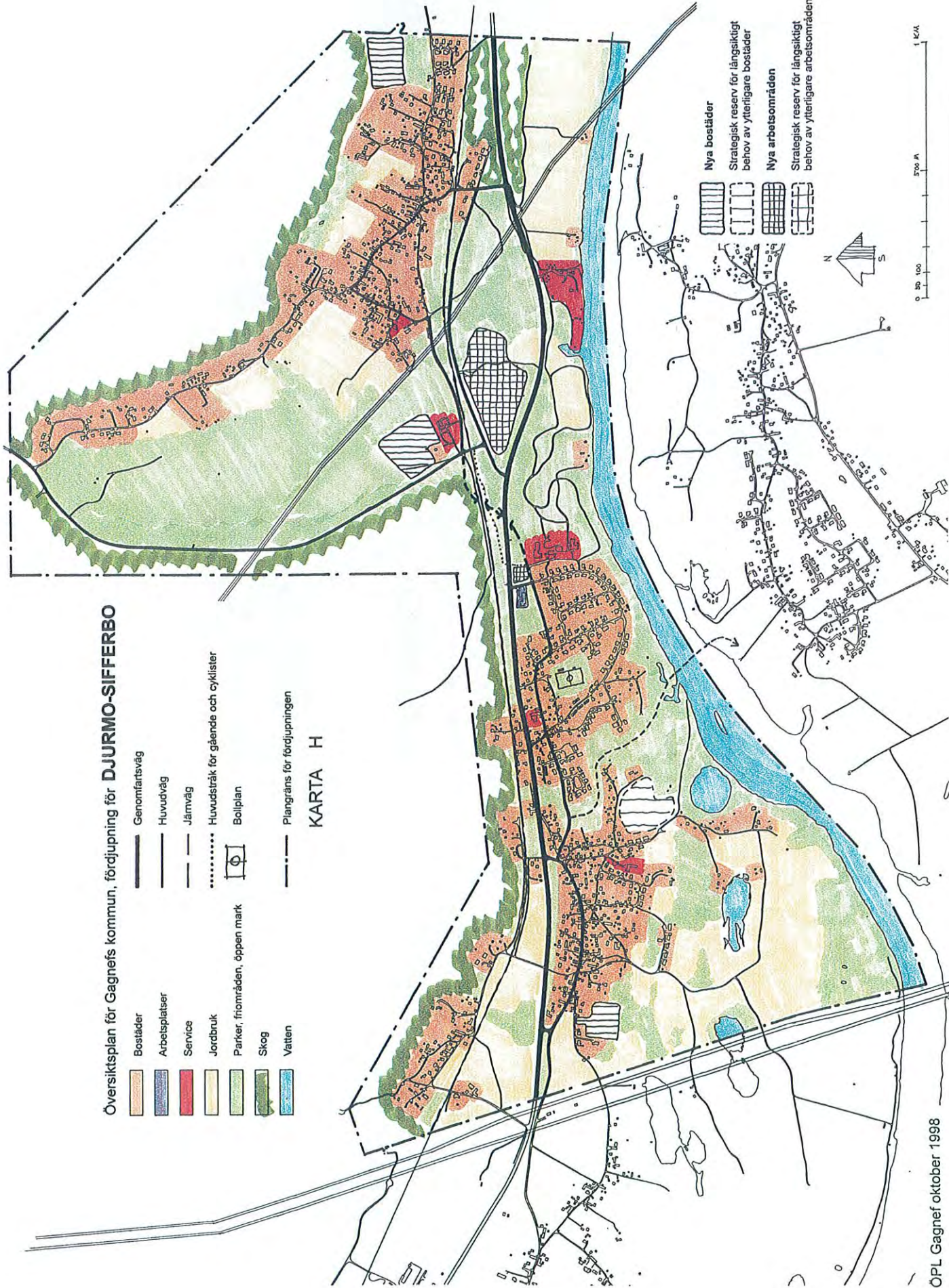
Rekommendationer

Ny bebyggelse (bostäder, arbetsplatser, service mm) skall föregås av detaljplanering. Enstaka kompletteringar och förtätningar lämplighetsprövas utan detaljplan. Risk för markradon skall kartläggas före byggande. Omarrondering är påbörjad för Sifferbo, hänsyn härtill skall tas.

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för DJURMO-SIFFERBO

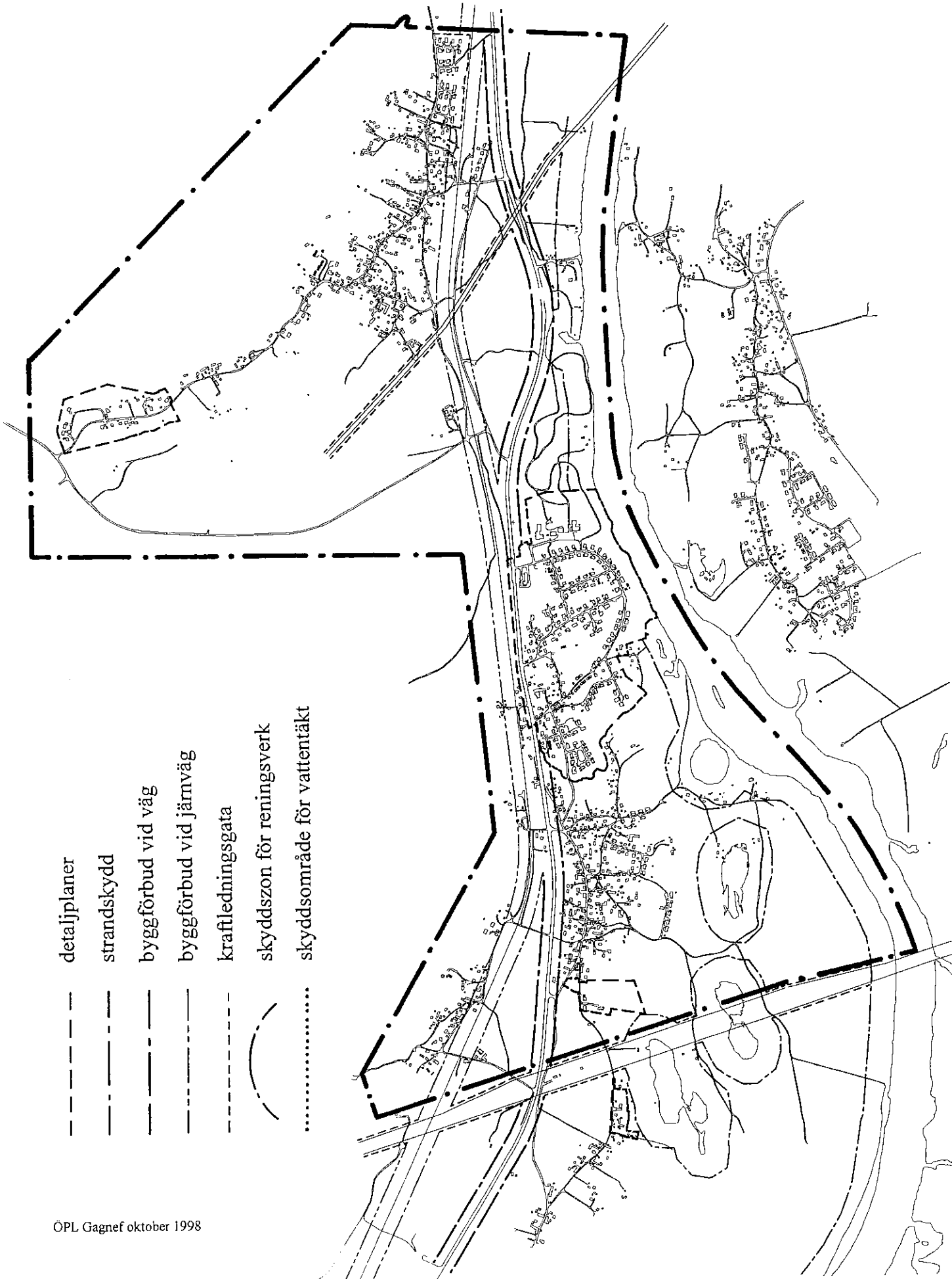

KARTA H

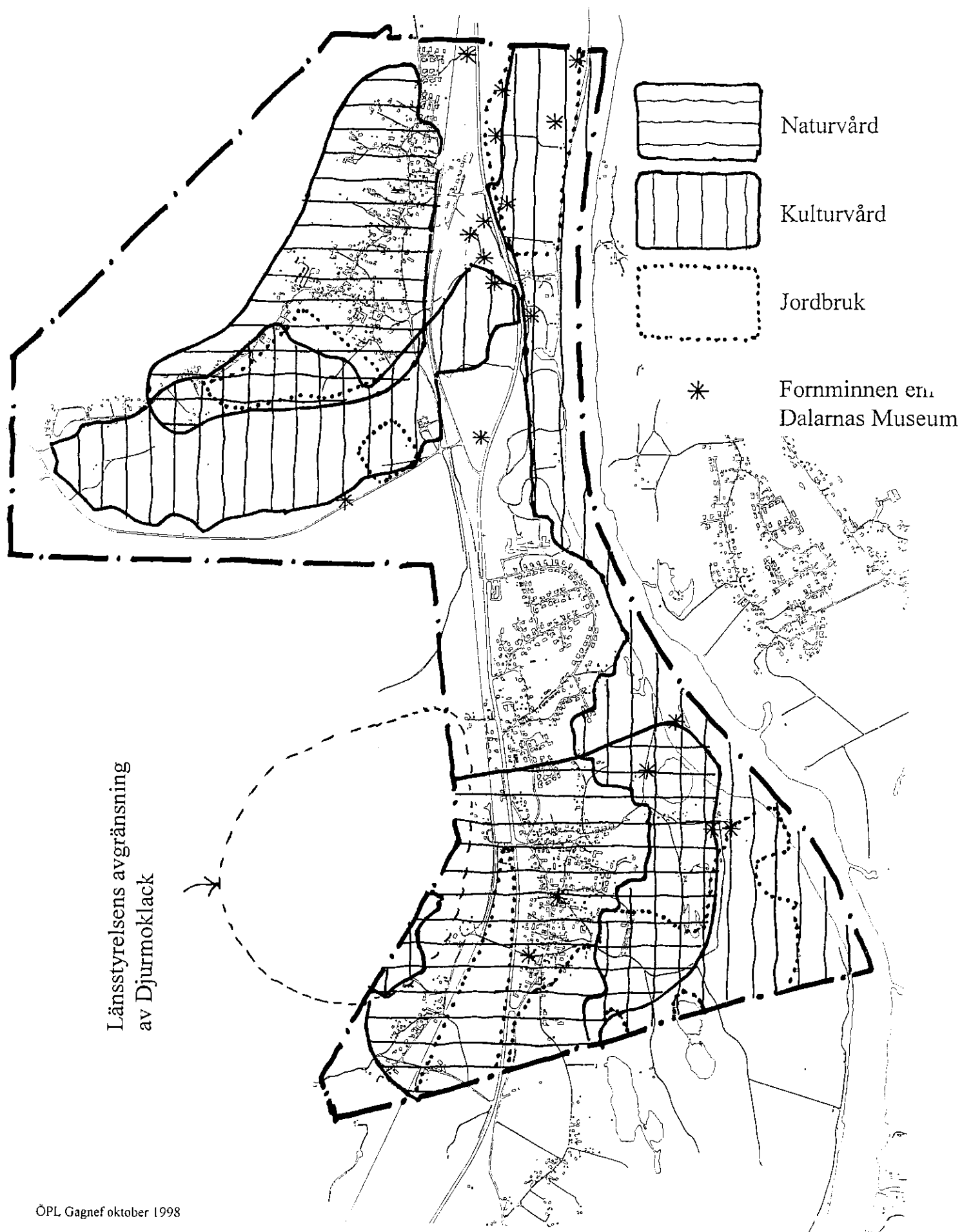
DJURMO-SIFFERBO

Bestämmelser

DJURMO-SIFFERBO

Natur- och kulturintressen

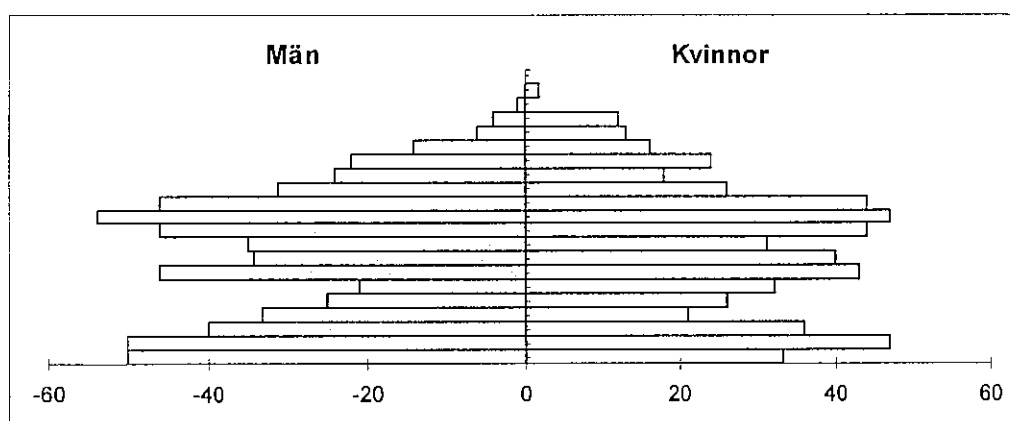

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för delen BÄSNA

Beskrivning

Bäsna är den minsta byn och är belägen söder om Dalälven mitt emot Djurmo. Men Karl-Erik Forslund skrev under 1920-talet att Bäsna, då med sina 130 gårdar, var den största byn i Gagnef. Byn breder ut sig på den flacka marken mellan landsvägen och älven, men klättrar även upp på sluttningarna mot Västerdalsbanan.

I Bäsna bor 759 personer. Åldersstrukturen i 5-års intervall ser ut på följande sätt

Några få *arbetsplatser* finns, de flesta inom kommunal service.

Bostäderna består nästan bara av småhus, men några lägenheter finns i butikens övervåning.

Den *kommunala servicen* består av lågstadieskola, barnstuga, förskola, fritidshem, bibliotek, fritidsgård samt grupplokal för hemtjänsten.

Den *kommersiella servicen* består av livsmedelsbutik.

För *fritids- och friluftsvärksamheter* finns motionscentral och fotbollsplan i anslutning till Holtäpps-vägen. Elljusspår finns mellan Dalälven och byn. Vid Slindervägen finns tennisbana och vid skolan ishockeybana. Fritidsgårdsverksamhet bedrivs i IK Segros klubbstuga, som ligger i nära anslutning till Bäsna Bygdegård. Vid Klinten finns en teknikbacke för utförsåkare. Hemtjänst, öster om Bäsna, är ett populärt friluftsbad. Bäsna intresseförening tillvaratar byns intressen.

Följande områden för *naturvård och friluftsliv* berör Bäsna. Objekt nr 11: älvlandskap mellan Bäsna och Lennheden (älvlandskap, klass III), objekt nr 13: Dalälven mellan Bodarna och Bäsna (älvlandskap, klass III). Kring vattentäkten finns upprättat skyddsområde.

För *kulturmiljön* har särskilt utpekats rester av äldre bosättningar väster om Täkta.

För att bibehålla den service, som Bäsna har, är det nödvändigt med ett ökande "kundunderlag". Därför vill kommunen åstadkomma en enkel flottbro till Djurmo för att få en bättre samverkan mellan olika kommunala åtaganden. Då kan Djurmo-Sifferbo - Bäsna ses som en planeringsenhet med bebyggelse på båda sidor, ett kännemärke för alla andra planeringsområden. En broförbindelse har stor samhällsekonomisk nytta och är lönsam inom en 5-årsperiod!

Mål

Kommunens mål för Bäsna är följande

- Bäsna skall vara en attraktiv bostadsort.
- Underlaget för service måste breddas.
- Nya **bostäder** planeras norr om skolan, mellan Täkta och ravinen.
- **Reserv** för nya bostäder läggs mellan Långgattu och Dalälven (vilket förutsätter att ny bro byggs över älven), här kan förekomst av fornminnen behöva kartläggas.
- Plats för **arbetsplatser** avsätts söder om bygdegården.
- Ny lokal bro anläggs över Dalälven till Djurmo.
- Etablerade verksamheter skall ges möjlighet till expansion.
- Hållplats ordnas vid Västerdalsbanan.
- Kommunens anläggningar bör värmas med lokalt producerat biobränsle.

Rekommendationer

Ny bebyggelse (bostäder, arbetsplatser, service mm) skall föregås av detaljplanering. Enstaka kompletteringar och förtätningar lämplighetsprövas utan detaljplan. Omarrondering är påbörjad, till vilket hänsyn skall tas i kommunens planering.

Översiktsplan för Gagnefs kommun, fördjupning för **BÄSNA**

Bostäder	Genomfartsväg
Arbetsplatser	Huvudväg
Service	Järnväg
Jordbruk	Huvudstråk för gående och cyklister
Parker, friområden, öppen mark	Bollplan
Skog	Plangräns för fördjupningen
Vatten	

KARTA J

	Nya bostäder
	Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare bostäder
	Nya arbetsområden
	Strategisk reserv för långsiktigt behov av ytterligare arbetsområden

BÄSNA

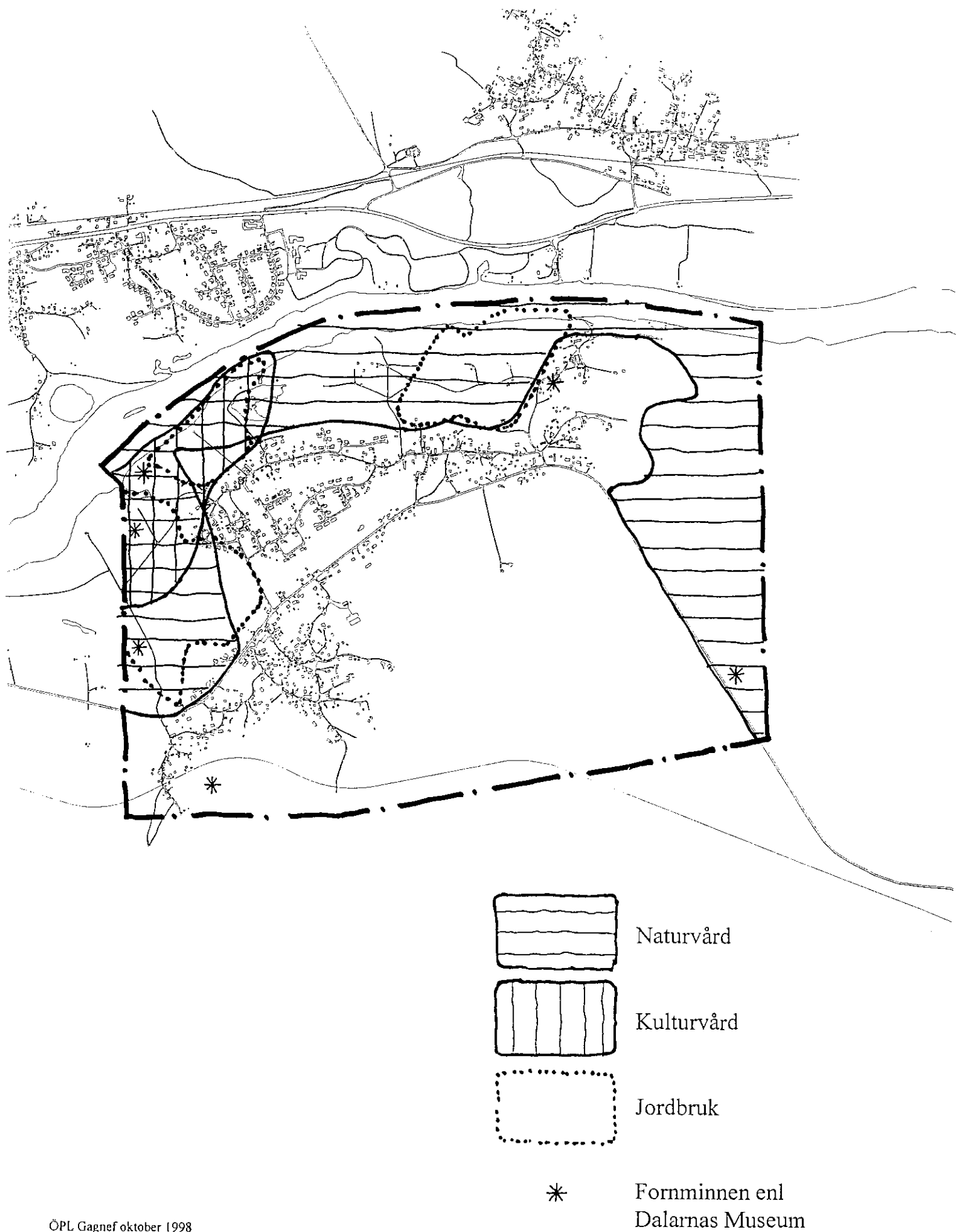
Bestämmelser

- detaljplaner
- strandskydd
- · — byggförbud vid väg
- · — byggförbud vid järnväg
- kraftledningsgata
- · — skyddszon för reningsverk
- skyddsområde för vattentäkt

BÄSNA

Natur- och kulturintressen

Kapitel 11 RIKSINTRESSEN mm

Inom Gagnefs kommun har genom särskilda beslut under 1980-talet fastlagts att 12 områden är av riksintresse vad gäller kulturminnesvård, naturvård och friluftsliv. Dessutom har länsstyrelsen utpekat Västerdalälvens dalgång, vissa vägar och järnvägar samt vattenkraftverk som riksintressen. Beskrivningar av vissa objekt har kompletterats 1996 av Riksantikvarieämbetet. Alla dessa riksintresseområden beskrivs i detta kapitel. Här framgår särskilt på vilket sätt kommunen avser att beakta dessa riksintressen.

KULTURMINNESVÅRD

ÖVRE OCH NEDRE ÖSTERFORS är en bymiljö, bestående av två tätbebyggda byklungor med välbevarad bebyggelse mellan slingrande bygator samt omgivande odlingslandskap. Här finns många fina, gamla och välbevarade kringbyggda gårdar med månghussystem och långa uthuslängor, omgivna av ett öppet och hävdad odlingslandskap. Vid byn Övre Österfors överbroas Österdalälven av en av kommunens två bevarade flottbroar. Hela området har mycket stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde, ett bevarande är mycket angeläget.

Kommunen avser att upprätta områdesbestämmelser för att trygga riksintresset. I avvaktan på denna åtgärd bör kommunen, i samarbete med antikvarisk expertis, ta fram rekommendationer för ny-, om- och tillbyggnader. Innan områdesbestämmelser antagits skall bygglov för nybyggnader remitteras till länsantikvarien.

BASTBERGET är en ovanligt stor fäbodmiljö med utsträckt bebyggelse, som omfattar ca 140 byggnader, lokaliserade till 6 husklungor. De skilda fäbodgårdarna är avgränsade med gårdsgårdar. Bastberget är en levande fäbod med djurhållning, inhägnade fägor och öppna tåkter. Bastberget är omnämnt som fäbod redan 1602 och den är ännu i drift. Området utgör en mycket värdefull fäbodmiljö, bland de största i Norden, ett bevarande är mycket angeläget.

Bastberget är också av riksintresse för **naturvård**, här är det fäbod- och odlingslandskapet som motiverar riksintresset.

Kommunen har antagit områdesbestämmelser för att trygga dessa riksintressen.

FINNTORPET är en finnmarksmiljö med välbevarad finntorpsbebyggelse, år 1647 omnämnd som fäbodställe. Bebyggelsen, som ligger i sluttningsläge med vid utsikt, består av 4 omålade och oförändrade timmerstugor, 1 härbre och 6 uthus. Här finns odlingsmark med röjningsrösen, som minner om den tid då detta var ett finntorp. Området har mycket stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde, ett bevarande är mycket angeläget.

Kommunen avser att upprätta områdesbestämmelser över området för att säkerställa riksintresset.

SKALLBODARNA är en fäbodmiljö i sjöläge, vid sjön Skallens norra strand, med tät bebyggelse och fäbodristningar. Bebyggelsen är långsträckt utmed fägatan och är ordnad så att uthus och stugor ligger på ömse sidor om vägen. Vid sidan av fäboden finns öppen täktmark. Skallbodarna har mycket stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde, ett bevarande är mycket angeläget.

Kommunen avser att upprätta områdesbestämmelser över området för att säkerställa riksintresset.

SVEDJEBODARNA är en av Dalarnas mest genuina fäbodmiljöer, ett mindre fäbodställe med välbevarade omålade timmerbyggnader och omgivande öppna och hävdade täkter. Här finns äldre husgrunder och spår av odling i form av odlingsrösen och gamla dikningar. I ett portlida finns fäbodristningar. Området har stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde, ett bevarande bedöms vara mycket angeläget. Under senare tid har viss del av bebyggelsen raserats.

Kommunen avser att upprätta områdesbestämmelser över området endast om detta bedöms meningsfullt med hänsyn till fortgående rasering av bebyggelsen.

DJURMO KLACK är en fornlämningsmiljö med två rösen i imponerande krönläge och med vidsträckt utsikt. Området utgör det bästa exemplet på monumentala röseanläggningar i det inre Dalälvsområdet, det största röset mäter 17 m i diameter. Djurmo klack-Oxberget är också av intresse för friluftsliv och naturvård, en mindre del av området utgör naturreservat.

Kommunen anser att områdets mest intressanta delar redan fått ett visst skydd genom att ett naturreservat har bildats, där skötselföreskrifterna även uppmärksammar kulturvärdet. Härtill finns de allmänna skyddsbestämmelserna i kulturminneslagen. Översiktsplanen redovisar dels riksintessgränsen, dels reservatsområdet. Skogsbruket måste bedrivas med hänsyn till här angivna intressen. Inga ytterligare skyddsåtgärder mm bedöms erforderliga.

NATURVÅRD OCH FRILUFTSLIV

VÄSTERDALÄLVEN har fyra sträckor fastlagda som riksintesse: mellan Prästön och Ringforsen (med avbrott i Björbo och Floda) samt mellan Lindbyn och Djurås. Utmed dessa sträckor finns stora geologiska, zoologiska, botaniska och landskapsbildmässiga intressen. Dessutom är älvlandskapet av stort värde för det rörliga friluftslivet. Flera forsar bidrar till att göra älven attraktiv: Käringsforsen, Fänforsen, Hagelängsforsen, Skålforsen, Hagforsen, Ringforsen, Lögnäsforsen och Djurforsen. Älven är skyddad mot ytterligare utbyggnad för kraftändamål genom naturresurslagen (NRL).

Kommunen avser att prioritera naturvård och rörligt friluftsliv. Ingen spridd bebyggelse skall tillåtas, endast kompletteringar av befintliga bebyggelsegrupper. Åtgärder och byggnationer för att underlätta friluftslivets intressen kommer att tillåtas. De delar av älven som berör tätorterna Björbo, Floda och Djurås finns behandlade i fördjupningar av översiktsplanen.

TANSÅN är en klarvattenå med mycket stort zoologiskt intresse. Här förekommer bl a öring, kvidd, nejonoä samt den sällsynta flodpärlmusslan.

Kommunen avser att prioritera naturvårdsintresset, vilket särskilt måste beaktas från skogsbruket inom Tansåns avrinningsområde.

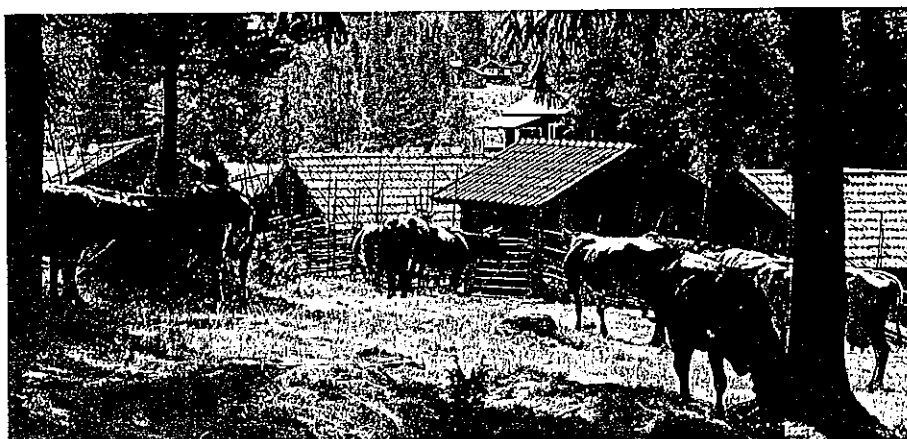
SÅNGENÅSEN är en rullstensås gemensam för Gagnef och Leksand. Vår del av åsen går från kommungränsen till Flosjön. Åsen växlar karaktär från gropigt delta, kittelfält, åsryggar till terrassplan. Den intilliggande Sångån är en tillgång både för rörligt friluftsliv och ur limnologisk synpunkt. Området har höga naturvärden för geologi, friluftsliv och landskapsbild.

Kommunen avser att prioritera naturvårdsintresset och friluftslivets intressen. Skogsbruket skall bedrivas med beaktande av ovanstående intressen. Bebyggelse kan tillåtas endast för friluftslivets behov samt som komplement till etablerad fritidsbebyggelse i anslutning till Flosjön.

SÄLSFLOTTEN är en större myr, gemensam med Vansbro. Myren avvattnas norrut till Västerdalälven. En stor del av myren består av kärr. Sälslotten är uppdelad genom breda moränryggar, varav Björnholmen ligger i vår kommun. Norra delen av Sälslotten har förändrats genom järnvägen. Myren har botaniska och ornitologiska värden.

Kommunen avser att prioritera naturvårdsintresse. Skogsavverkningar på moränryggarna samt i randzonen kan få göras efter samråd med länsstyrelsens miljövårdsenhet eller Skogsvårdsstyrelsen.

BASTBERGET utgör riksintresse både för naturvård och kulturminnesvård (se sid 11:1). Här har kommunen antagit områdesbestämmelser för att skydda riksintresset.

Sedan 400 år har man haft fäbod med djur på Bastberget. Under 1800-talet var fäboden Skandinavien största. En resa till Bastberget är som en resa till en annan tid. Här klingar vallkorns skälla genom skogen och man mjölkar och kokar messmör efter gammalt recept.

Översyn av ovanstående riksintressen pågår, beslut från Naturvårdsverket väntas 1999.

NATURRESERVAT

Totalt 14 naturreservat finns i Gagnef, varav 12 st ingår i det europeiska nätverket av reservat: Natura 2000 (alla utom Hartjärn och Trolldalen, som utgör riksintressen). Reservatens särskilda naturvärden anges inom parentes. För alla dessa områden finns upprättade reservatsbestämmelser.

Kommunen avser att prioritera reservatsintresset.

BRÖTTJÄRNAÅN (Geologiskt, botaniskt, zoologiskt, friluftsliv) Åravinen är mycket fin med flerskiktad, olikåldrig skog, med många döda och omkullfallna träd, fin trädslagsblandning samt ett varierat och artrikt fålskikt. Svamp- och lavrikt. Skogen ger överhuvudtaget ett "vilt" intryck. Sammantaget ger detta området höga värden.

DJURMO KLACK - OXBERGET (*Geologiskt, botaniskt, landskapsbild, friluftsliv, kulturhistoriskt*) Djurmo klack är en kraftig klippbrant med en höjd på över 70 meter. Berget är ett s k flyggberg, vilket innebär att branten som vetter åt sydväst har utskulperats av de isar som legat i Dalälvsdalen. Klacken är ett omtyckt utflyktsmål. En grotta i branten, länets största som har bildats av frostvittring, bidrar ytterligare till populariteten. På bergets topp finns ett fornminne, som utgörs av ett röse. Djurmo klack - Oxberget har en artrik flora av det slag som är typisk för s k sydväxtberg. Bergbranten utnyttjas som häckplats för olika fågelarter.

GRÅTHÅLET (*Zoologiskt, geologiskt*) Området, som i NV gränsar till Leksands kommun, genomkorsas av fåbodstigen Gråbodarna-Forsbodarna. Över kommungränsen går en bäckravín där det växer sumpgranskog med många döda och omkullfallna träd. Här häckar tretåig hackspett. Området har mycket högt skyddsvärde.

GRÄVSBUAN (*Zoologiskt, geologiskt, kulturmiljö, friluftsliv*) Området är välbesökt på grund av fem väl underhållna stigar, vilka leder till fåboden. En väg fram till fåboden är bruten 1994. I omgivningarna finns partier med gammal asp- och tallskog. Området skyddas även med hänsyn till den specifika kulturmiljön, de stora möjligheterna till ett aktivt friluftsliv och att branten utgör en utmärkt häckningsplats för rovfågel och korp.

HARTJÄRN (*Botaniskt, zoologiskt, friluftsliv, landskapsbild*) är ett välbesökt litet "urskogsreservat", som avsattes som naturreservat 1967. Det hyser ett antal ca 300-åriga tallar med ansevärd dimensioner. I området finns också döda och omkullfallna träd, vilka bidrar till urskogsstämningen. Intill reservatsgränsen finns en nybyggd kolarkoja efter gammalt mönster. Hartjärn är fastlagt som riksintresse.

KNUSBERGET (*Botaniskt, zoologiskt*) Knusbergets östbrant saknar de större stup som finns i t ex Grävbodberget. Skogsbruk har bedrivits tidigare. Branten är dock som sammanhängande område värd att undantas från skogsbruk. Detta gäller främst den södra hälften som är "klippigare" och innehåller större andel lövträd samt döda omkullfallna träd.

LORTÅN (*Zoologiskt, botaniskt*) Skogspartiet söder om den värdefulla ån, med bl a förekomst av flodpärlmussla och laxöring, utgör ett ovanligt stort sammanhängande område med tät granskog. I området finns sällsynta vedsvampar och lavar. Området norr om fåboden hyser ett bestånd kraftiga "fåbodgranar".

MYGGTJÄRN (*Zoologiskt, kulturhistoriskt*) Myggtjärn ingår i ett system med fem uppdämda sjöar för att utnyttja vattenkraften till kvarnar i byn Rista. En ny bäckfåra har grävts för att bättra utnyttja fallhöjden. Bäckfåran används flitigt av bäver. Inom området häckar årligen duvhök och tretåig hackspett.

PRÄSTBUAN (*Friluftsliv, botaniskt, geologiskt, landskapsbild, zoologiskt*) är ett stort och värdefullt rekreationsområde, till största delen beläget i Borlänge kommun, området omfattar även del av Ludvika kommun. Ca 10% är beläget i Gagnef. Gyllbergsområdet har ett mycket stort värde som rekreationsområde, inte minst genom färdigställda leder och rastkojor. Området har också en säregen landskapsbild med stora botaniska, zoologiska och geologiska värden.

STORMYRBERGET (*Botaniskt, zoologiskt, geologiskt*) Ett mycket skyddsvärt område genom kombinationen av högklassig bergsbrant och myr. Området är lättillgängligt eftersom väg ansluter vid både norra och södra gränsen. Svamp- och lavexperter gör bedömningen att detta är ett exklusivt område på grund av den täta grova skogen i östläge, vilket ger utmärkta betingelser för svampar och lavar.

STURVÅL (*Botaniskt, zoologiskt*) gammal gransumpskog med enstaka aspar och tallar två km norr om Djurmo klack. Området har mycket högt bevarandevärde. Tretåig hackspett häckar i området. Troligen det mest orörda naturskogsområdet inom Gagnefs socken.

TANSVÄGGA (*Botaniskt, zoologiskt, landskapsbild, friluftsliv, geologiskt*) Tansväggas biologiska och geologiska värden i kombination med betydelsen som utsiktspunkt, Predikstolen, motiverar områdets värde. Stupet utgjorde bl a den sista häckningsplatsen för pilgrimsfalk i Gagnef.

TROLLEDALEN (*Geologiskt, botaniskt, friluftsliv*), sydväst om Djurås, är ett välbesökt utflyktsmål. Här finns en djup dal, bildad vid inlandsisens avsmältning, med ett säreget stenvalv: Trollkyrkan. Floran är mycket rik och anpassad till fuktig och skuggig miljö. Trolldalen är fastlagt som **riksintresse**.

ÄNDLÖSBERGET (*Botaniskt, zoologiskt*), ett relativt stort ohugget skogsområde med till stora delar lågt värderad skog på grund av höjdläget. Trakten är annars hårt avverkad de senaste 20 åren.

SÄRSKILDA HUSHÅLLNINGSBESTÄMMELSER FÖR VÄSTERDALÄLVEN (3 kap NRL)

Hela Västerdalälven är berörd av de särskilda hushållningsbestämmelserna enligt 3 kap NRL, dessa områden är i sin helhet av riksintresse på grund av områdenas natur och kulturvärden. Dessa områden redovisas i kapitel 8 samt på karta A. Inom dessa områden får enligt 3:6 vattenkraftverk ej utföras, ej heller vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål. Bestämmelserna får ej hindra utveckling av befintliga samhällen (industrier, bostadsbebyggelse, erforderliga vägar mm).

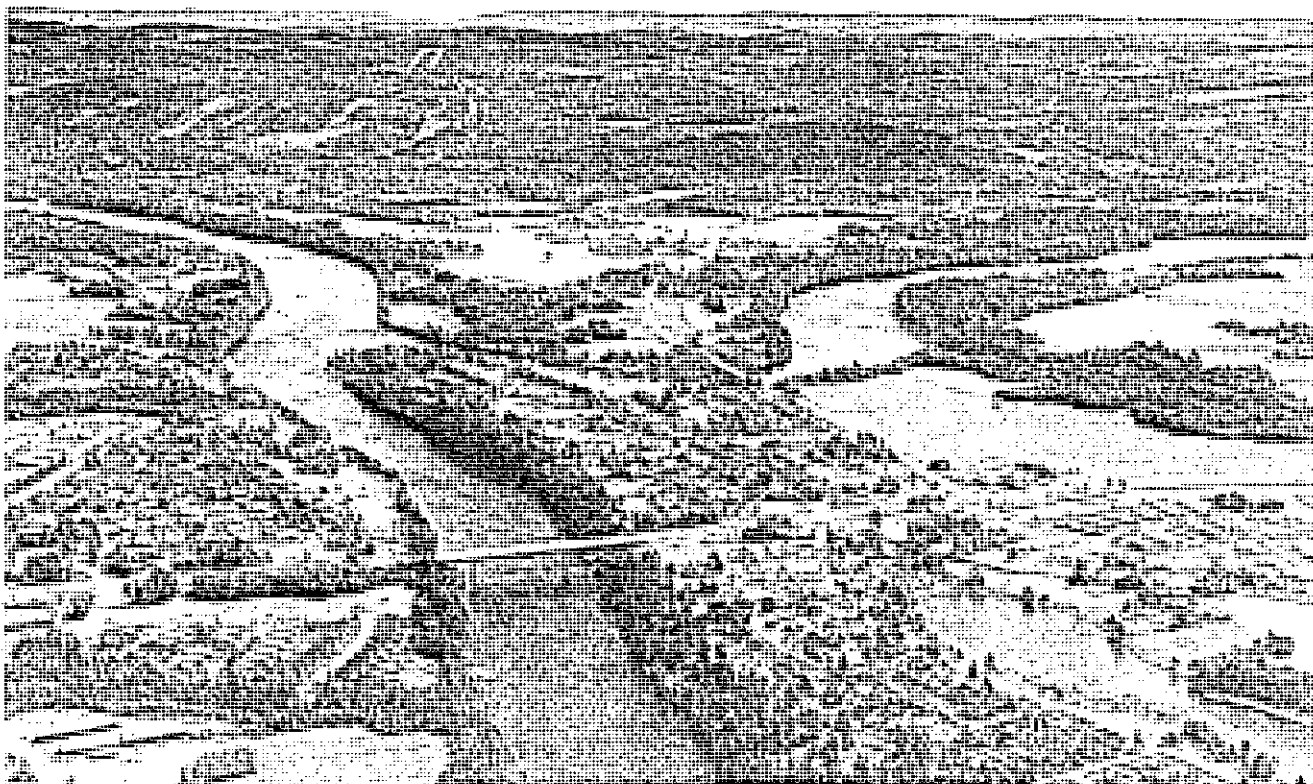
VÄGAR, JÄRNVÄGAR

Riksvägarna 70 och 71 samt länsväg 247 utgör riksintressen. Rekommendationer för dessa vägar framgår av kapitel 9. Vägarna berörs även i kapitel 10 fördjupningar av översiktsplanen. Vägarna redovisas på karta A.

Järnvägen Dalabanan utgör riksintresse medan Västerdalsbanan numera är av länsintresse. Rekommendationer framgår av kapitel 9. Samtliga fördjupningar av översiktsplanen är berörda av Västerdalsbanan eller Dalabanan. Järnvägarna redovisas på karta A.

ENERGIPRODUKTION

Befintliga vattenkraftverk i Västerdalälven (Lillstug och Lindbyn) samt i Österdalälven (Gråda) utgör riksintressen. Kraftverken redovisas på karta A. Rekommendationer för kraftverken finns i kapitel 9.

I Djurås sammanflyter Västerdalälven med Österdalälven och bildar den mäktiga Dalälven

Kapitel 12 MELLANKOMMUNALA INTRESSEN

Gagnefs kommun gränsar till fyra kommuner: Borlänge, Ludvika, Vansbro och Leksand. Samarbete i olika former diskuteras kontinuerligt med dessa kommuner. Avtal om samarbete finns upprättade inom Räddningstjänsten och gymnasieskolan. Gagnef, Vansbro och Malung samarbetar för utveckling av infrastrukturen och turismen i Västerdalarna. Samarbete och intressegemenskap finns dessutom med Falun och Säter. Länsgemensamma frågor samt näringspolitiska knytningar (EU:s målområde 5b) ger ytterligare underlag för mellankommunalt samarbete.

Här följer en uppräknig av Gagnefs kommuns mellankommunala intressen med de fyra grannkommunerna. Inom de flesta av dessa intresseområden sker i dag samverkan i olika former, inom övriga avser kommunen att ta initiativ till samarbete.

BORLÄNGE KOMMUN

Badelundaåsen - vattentäkt i Borlänge, grustäkt i Gagnef, behov av gemensamma rekommendationer!!

Dalabanan – mycket viktig järnvägsförbindelse.

Dalälven - vattenkvalitet, båttrafik, Dala kanal.

Flygplats - Dala Airport viktig för näringslivet mm.

Gemensam arbets- och bostadsmarknad - berör även Falun och Säter samt Leksand.

Gimmen - fritidsbebyggelse, rekreationsområde.

Grushushållning - gemensam plan med Borlänge, Falun, Gagnef och Säter.

Gyllbergen - rörligt friluftsliv, naturreservat.

Kommersiell överetablering i Borlänge - medför minskat kundunderlag för t ex specialbutiker.

Sophantering - återvinning, transporter.

Telefon- och postnummer - Sifferbo, Bäsna.

Utbildning – gymnasieskola, högskola mm.

Väg 70 - länets huvudstråk, nationell stamväg.

Väg 71 - väg mot Norge?

Västerdalsbanan – upprustning av befintlig bana, framtida jämväg till Sälen.

Åar från Båsten och Tryssjön - biotopiskt intressanta.

Övriga administrativa gränser - sjukvård, arbetsförmedling, polis mm.

LUDVIKA KOMMUN

Gyllbergen - rörligt friluftsliv, naturreservat.

Stockgropens fäbod - tillhör Gagnefs kommun, utgör enklav i Ludvika kommun.

Skyltning av turistmål - behov att sätta skylt i Ludvika kommun.

Väg 247 - riksintresse.

VANSBRO KOMMUN

Räddningstjänsten - samarbete Björbo - Nås - Jäma.

Sälsflotten - riksintresse.

Vanån - eventuell reglering kan minska översvämningsrisker i Björbo och Floda. Vansbro är negativ till en reglering av Vanån.

Väg 71 - Västerdalarnas huvudstråk leder till Sälenfjällen (Skandinavians största rekreationsområde), väg mot Norge?

Västerdalsbanan – upprustning av befintlig bana, viktig för regionens tunga transporter, framtida järnväg till Sälen.

Västerdalälven - riksintresse, vattenkvalitet, översvämnning, turisttrafik.

LEKSANDS KOMMUN

Badelundaåsen - grustäkter, dricksvattenförsörjning, behov av gemensamma rekommendationer!!

Bro vid Marielund

Dalabanan – mycket viktig jämvägsförbindelse.

Dälälven, Österdalälven - vattenkvalitet, båttrafik, Dala kanal.

Flosjön - skydd av vattentäkt.

Gemensam arbets- och bostadsmarknad – berör även Borlänge, Falun och Säter.

Gråda kraftverk - elproduktion, katastrofrisk.

Räddningstjänsten - gemensam räddningschef.

Sångenåsen - gemensamt riksintresse.

Utbildning – gymnasieskola.

Väg 70 - länets huvudstråk, nationell stamväg.

Kapitel 13 GENOMFÖRANDE

Detta är den andra kommunomfattande översiktsplanen för Gagnefs kommun. Planredovisningen försöker ge en samlad bild av den kontinuerliga planeringsprocess som pågår i kommunen. Denna process har olika intensitet beroende på de för tillfället rådande förutsättningarna

Arbetet med den översiktliga fysiska planeringen bör fortgå i samverkan med kommunens övriga planering. Väsentliga ekonomiska och politiska förändringar, som kan påverka planen, bör vägas in och kan vid behov innebära revideringar av planen. PBL har också ändrats så att kommunfullmäktige inom varje mandatperiod skall ta ställning till översiktsplanens aktualitet.

För Gagnef har 1990-talet bjudit på mycket stora förändringar: drastiska försämringar av arbetsmarknad, stor nedgång i bostadsbyggandet, genomgripande ändring av ägostruktur för jord och skog i hela östra kommundelen (dock ej Bäsna och Sifferbo, som ej ingått i omarronderingen). Planer finns för fortsatt omarrondering även i västra kommundelen.

Översiktsplanens syfte är att skapa större framförhållning vad avser all planering i kommunen, vilket i sig innebär ökad detaljplaneberedskap och större möjlighet för alla som är inblandade i planprocessen att beakta ekonomiska och tidsmässiga aspekter.

Kommunkansliet har i det fortsatta översiktliga planarbetet en nyckelroll med kommunchefen som huvudansvarig. Med kommunstyrelsen som huvudman bör förvaltningen ges resurser att samordna och utveckla den fortsatta översiktliga planeringen i kommunen.

I den totala översiktliga planeringen ingår "planer" som bostadsförsörjningsprogram, tillgänglighetsplaner, miljövårdsprogram etc. De flesta av dessa planer har nämnts i föregående kapitel. Varje förvaltning har ansvar att fullfölja denna planering inom översiktsplanens och det egna nämndområdets ramar.

Efter planens antagande kommer de olika planinstrument som skall framarbetas inom olika nämndområden att inplaceras i en tidplan. Förvaltningarna uppmanas därför att diskutera målsättningsfrågor och hur det egna planeringsarbetet skall bedrivas och redovisas.

Kommunkansliet skall, inom 6 månader efter att översiktsplanen antagits, lägga förslag till tidplan för kommunens åtaganden. Denna tidplan skall, efter sedvanlig remissbehandling, antas av kommunstyrelsen.

Med förenade krafter !!

Kapitel 14 KONSEKVENSER

Krav på redovisning av ÖPL:s konsekvenser fastlades i PBL 1995. Den följande konsekvensbeskrivningen behandlar främst de förändringar, som föreslås i planen: nytillskott av bebyggelse och anläggningar. Konsekvenserna behandlas mera översiktligt på kommunnivå och inera detaljerat för de 7 fördjupningarna. Konsekvensbeskrivningen baseras helt på befintligt material, några kompletterande beräkningar och utredningar har ej gjorts.

KONSEKVENSER PÅ KOMMUNNIVÅ

Naturresurser

Skogsmarken är den klart dominerande naturresursen i kommunen. De förändringar, som berör skogsmarken, är främst utbyggnad av vägar: dels alternativa lägen för rv 71 på delen Björbo-Floda-Mockfjärd, dels pågående utbyggnad av skogsbilvägar. Dessutom utgör bildandet av naturreservat ett sätt att bevara särskilt värdefulla marker utan större ingrepp. Även den ökande kunskapen om naturen innebär skydd för förändringar: nyckelbiotopinventering, ravininventering, våtmarksinventering. Men en konsekvens av sådana skyddsåtgärder kan vara ökade virkesuttag på mindre känsliga skogsmarker för att kompensera arealbortfallet. Resultatet blir en klarare uppdelning av skogen i produktionsmark och "reservatsmark". De alternativa vägreservaten för rv 71 skapar främst en osäkerhet om framtida markanvändning, men innebär naturligtvis också en osäkerhetsfaktor för Floda samhälles utveckling. Det är därför angeläget att kommunen och Vägverket enar sig om vilket läge rv 71 skall få: genom Floda med åtföljande konsekvenser (barriäreffekt, störningar, förändringar av lokalt vägnät med färre påfarter) eller 3 km söder om Floda med andra konsekvenser (försämrad service, två nya broar över Västerdalälven, planskilda korsningar med Västerdalsbanan).

De allra flesta utbyggnadsområdena för bostäder och arbetsplatser berör *jordbruksmark*. Detta beskrivs närmare i konsekvenserna för de 7 fördjupningarna. Härutöver reserveras område öster Gräv för framtida arbetsplatser, detta område ligger nästan helt i skogsmark.

Övergång från grustäcker till *bergtäcker* innebär bättre hushållning med naturresurser: dels är tillgången på naturgrus begränsad, dels är stora grundvattenmängder hotade vid grusuttag i åsarna. Detta är detaljerat belyst i den gemensamma grushushållningsplanen för Borlänge-Falun-Gagnef-Säter.

De småskaliga utbyggnaderna av befintliga byar för bostäder och arbetsplatser har ingen större påverkan på *landskapsbilden*. Däremot har förändring av rv 71:s läge vid Floda en mycket stor påverkan på landskapsbilden. Dessutom kan ökade virkesuttag i främst älvdalgångarna förändra bilden. Tillkomst av eventuell golfbana mellan Mon och Rista kan öppna utblickar mot Västerdalälven och återskapa bilden av ett tidigare landskap.

Kommunens bebyggelse- och landskapsstruktur inbjuder till goda boendemiljöer, där stora möjligheter finns för småskaliga *kretsloppslösningar* och lokal livsmedelsproduktion. Här erfordras konstruktivt samarbete och nätverksbyggande för att kunna dra nytta av dessa förutsättningar, i denna process har de olika intresseföreningarna en nyckelroll.

En övergång från olja/el till lokalt producerade bränslen för *uppvärmning* skulle innebära minskning av farliga oljetransporter, bättre utnyttjande av skogsprodukter mm samt ge flera arbetstillfällen i kommunen.

Den utspridda bebyggelsen i älvdalgångarna samt underskott av arbetsplatser medför ökad *trafik* med åtföljande skade- och miljörisker. Dessutom sker de flesta transporter med bil, vilket med nuvarande teknik ger fortsatt konsumtion av jordklotets oljereserver. Ökade ansträngningar bör göras för att underlätta kollektivt resande. Befintliga samhällsresurser kan utnyttjas bättre genom att bygga ut kommunens tätorter/byar och inte tillåta nya bybildningar.

Kring de stora vägarna samt järnvägarna finns risk för *bullerstörningar*. Åtgärder häremot, typ vallar och plank, kan medföra vissa barriäreffekter så att bydelar skiljs från varandra, vilket måste uppmärksammas. Andra typer av störningar är industribuller. Rök från vedeldning mm kan orsaka stora olägenheter för närboende.

KONSEKVENSER INOM DE 7 FÖRDJUPNINGARNA

Generellt innebär expansion inom dessa 7 områden ett bättre utnyttjande av utbyggda resurser: vägar, ledningar, kommunal och kommersiell service mm. Dessutom finns här möjlighet till småskaliga anläggningar för uppvärmning med nyttjande av biobränslen, vilket också minskar transporter av farligt gods både inom byarna och det allmänna vägnätet. Flera lokala arbetsplatser innebär mindre behov att resa. Vissa kortsiktiga behov kan finnas av utökade skollokaler.

Björbo

Utbyggnad redovisas för *bostäder* väster om skolan samt för *arbetsplatser* öster om Björbo cement och öster om Björbo snickeri. Bostadsutbyggnaden tar i anspråk jordbruksmark samt är i konflikt med kulturintresset att bevara bystrukturen orörd. Andra lägen har prövats men förkastats (för nära reningsverket, för långt från service). Arbetsområdet öster Björbo cement tar i anspråk jordbruksmark, som bedömts vara mindre värdefull. Arbetsområdet öster Björbo snickeri ligger delvis inom riksintresset för naturvård och friluftsliv, här får en närmare avgränsning prövas vid kommande detaljplaneläggning. En konsekvens av fortsatt byggnation i Björbo är att bebyggelsen måste placeras med hänsyn till *översvämningsrisken*. Även befintlig bebyggelse måste skyddas mot översvämning. Offentlig och teknisk *service* har kapacitet för expansion av bebyggelsen.

Floda

Utbyggnad redovisas för *bostäder* norr om centrum och väster om Strandbacken (båda inom detaljplan) samt för *arbetsplatser* norr om centrum (inom detaljplan) och öster om Syrholen. För området norr om centrum finns motstående intressen: jordbruk, kulturvård samt naturvård, men här gäller detaljplan med genomförandetid till juli 2007. Framtida läge för *rv 71* får mycket stor betydelse för Floda, främst för servicenäringarna. En konsekvens av fortsatt byggnation i Floda är att bebyggelsen måste placeras med hänsyn till *översvämningsrisken*. Även befintlig bebyggelse måste skyddas mot översvämning. Offentlig och teknisk *service* har kapacitet för expansion av bebyggelsen.

Mockfjärd

Utbyggnad redovisas för *bostäder* på Högsveden, både inom detaljplan och som en utvidgning mot öster. Dessutom finns flera möjligheter till förtätningar. *Arbetsplatser* kan tillkomma på Högsveden vid *rv 71* samt på ömse sidor om Baltjärn. Kring tjärnen finns konflikt med jordbrukets intressen samt delvis även med kulturvården. Jordbrukets intresseredovisning är inte aktuell (mer än 10 år gammal redovisning, till stor del inom planlagda områden för industri och ridanläggning). En konsekvens av *riksvägens* läge är att trafiksäkerhet, barriäreffekter mm måste beaktas. Teknisk *service* har kapacitet för expansion av bebyggelsen. Detta gäller även offentlig service med undantag av åldringsboende, där behov finns av dygnet-runt-tillsyn.

Gagnef

Utbyggnad för *bostäder* redovisas väster om Gagnefsgården samt i Övre Tjärna (delvis inom detaljplan). Dessutom finns flera möjligheter till förtätningar, vilket skall prioriteras när bebyggelsestrycket är lågt. Stor del av utpekade expansionsområden, särskilt väster om Gagnefsgården, utgör produktiv jordbruksmark. Kommunen har nyligen, i omarronderingen, blivit ägare till området väster Gagnefsgården. Andra lägen för bostäder har prövats men förkastats (skyddsområde vattentäkt, långt från skolan mm). Områden närmast *rv 70* skall skyddas mot trafikbuller. Offentlig och teknisk *service* har kapacitet för expansion av bebyggelsen.

Djurås

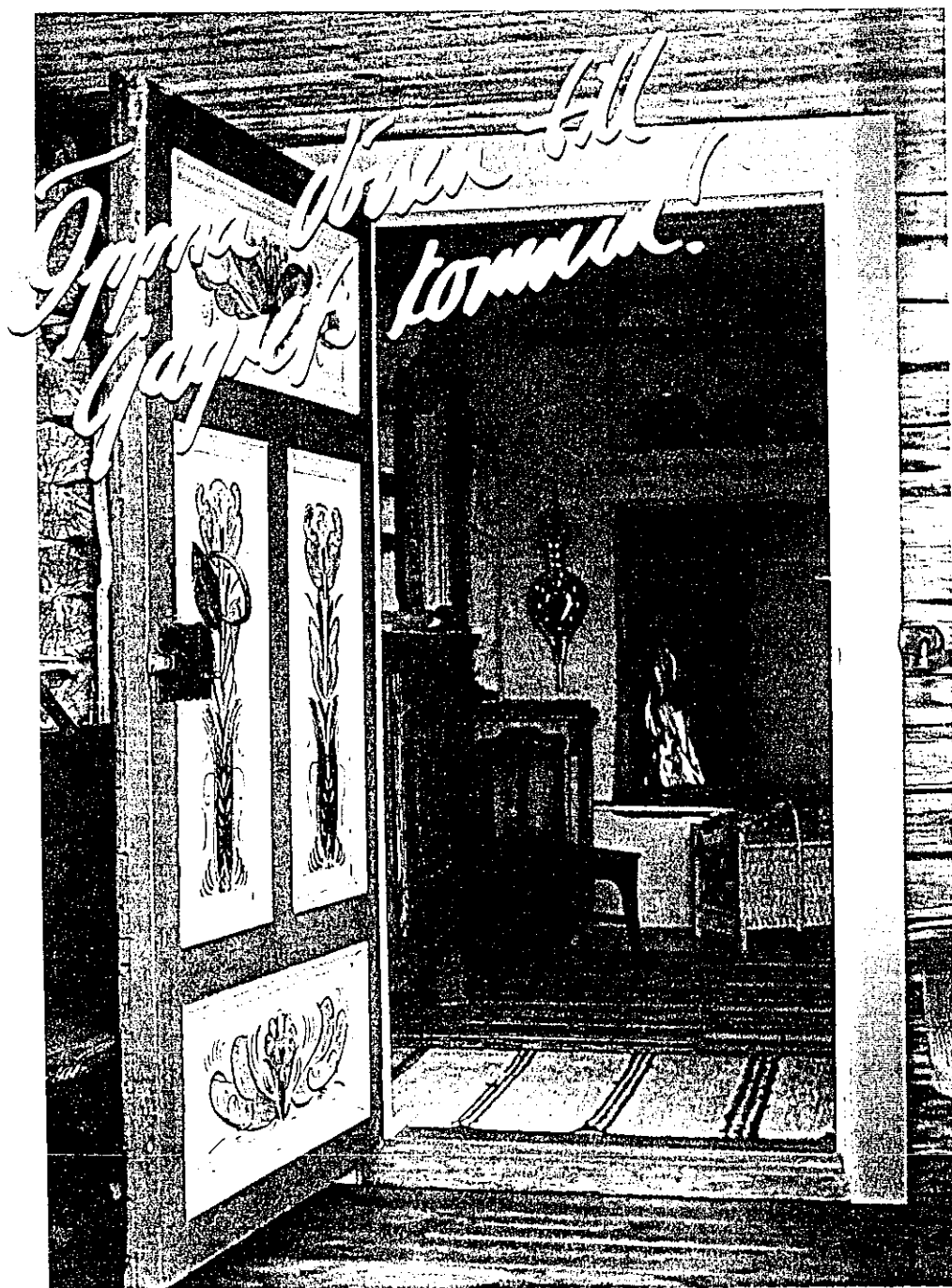
Utbyggnad redovisas för *bostäder* vid Fagervägen (inom detaljplan), väster om Nässjön samt i Skogens by (delvis inom detaljplan) och i Skogen-området. För *arbetsplatser* redovisas tre områden intill *rv 70*: mellan Skogens by och *rv 70*, mellan Djuråsskolan och Tåktbergsvägen samt vid Tåktberget (inom detaljplan). Här finns flera motstående intressen: jordbruksintresse vid Nässjön, vid Fagervägen, väster Tåktbergsvägen och inom Tåktberget samt naturvårdsintresse vid Nässjön och väster Tåktbergsvägen (samt delvis även vid Fagervägen, inom ny detaljplan). Här märks tydligt att jordbrukets intresseredovisning är av äldre datum. Kommunen har i omarronderingen blivit ägare till området vid Nässjön samt väster Tåktbergsvägen. Ett område för bostäder sydväst Djurås by har tagits bort: dels finns motstående intressen för naturvård, kulturvård och jordbruk, dels erfordras lång tillfartsväg till exploateringen. Alternativa områden för både bostäder och arbetsplatser har prövats men förkastats (åkermark, svåra kommunikationer, oländig terräng mm). Trafiksäkerhet och bullerfrågor kring *riksvägarna* och *Dalabanan* måste särskilt uppmärksammas, liksom den avskärmande barriäreffekten kring dessa kommunikationsstråk. Offentlig och teknisk *service* har kapacitet för expansion av bebyggelsen.

Djurmo-Sifferbo

Utbyggnad för *bostäder* redovisas i Djurmo vid Vikåkersvägen (inom detaljplan) med reserv vid Rombovägen samt i Sifferbo vid Åbacksvägen/Gimmenvägen och norr Malis täppa. Nya *arbetsplatser* redovisas främst mellan *rv 70* och gamla landsvägen. För dessa områden finns följande motstående intressen: vid Vikåkersvägen finns kultur- och jordbruksintressen, vid Rombovägen finns kulturintressen, vid Gimmenvägen finns natur- och jordbruksintressen, vid Malis täppa finns kulturintresse samt vid del av arbetsområdet finns naturvårdsintresse. Några områden är även berörda av fasta fornlämningar. Föreslagen *bro* till Bäsna ger stora miljövinster genom väsentligt minskade transporter samt möjlighet till bättre resursutnyttjande, men medför konflikt med naturvården (ravin). Buller och störningar från *rv 70* och *Dalabanan* kan medföra rivning av bostäder mellan väg och järnväg. Offentlig och teknisk *service* har kapacitet för expansion av bebyggelsen.

Bäsna

Utbyggnad för *bostäder* redovisas norr om skolan samt som reserv även mellan byn och Dalälven. Mindre utbyggnad för *arbetsplatser* kan ske söder om bygdegården. För området norr skolan finns motstående naturvårds- och jordbruksintressen. För reservområdet finns intressen från natur- och kulturvård samt jordbruk, här bör påbörjad omarrondering avvaktas. Alternativa bostadsområden har tidigare prövats men förkastats, byn har vid flera tillfällen tillstyrkt exploatering intill skolan. Föreslagen *bro* till Bäsna ger stora miljövinster genom väsentligt minskade transporter samt möjlighet till bättre resursutnyttjande, men medför konflikt med naturvården (ravin). Offentlig och teknisk *service* har kapacitet för expansion av bebyggelsen.

KARTA B

ÖVERSIKTSPLAN
Rekommendationer

- 1. Tätorter/ större byar, fördjupningar av översiktsplanen
- 2. Mindre byar med tidigare antagen öpl mm
- 3. Mindre byar av riksintresse för kulturmiljövården
- 4. Mindre byar med kulturintresse
- 5. Övriga byar
- 6. Större sjöar
- 7. Fäbodar mm av riksintesse för kulturmiljövården
- 8. Fäbodar mm med kulturintresse
- 9. Övriga fäbodar och fritidshusområden
- 10. Fäbodar mm med både kultur- och naturintresse
- 11. Naturområden av riksintresse
- 12. Rörligt friluftsliv, närrökreation
- 13. Naturrenservat, naturvårdsområden
- 14. Övriga områden med naturvårds- och friluftslivsintresse
- 15. Golfbana mm
- 16. Flygfält
- 17. Grustäkter, bergtäkter
- 18. Jordbruk mm
- 19. Våtmarker
- 20. Skogsbruk mm
- 21. Avfallsanläggning
- - - Reservat rv 71 vid Floda

ANTAGANDEHANDLING 1998-09-23
GAGNEFS KOMMUN SKALA 1:50 000